

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Postoje studentů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích k plánování rodičovství

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program: **REHABILITACE**

Autor: Bc. Edita Soukupová

Vedoucí práce: Ing. Marie Klímová Ph.D.

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem *Postoje studentů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích k plánování rodičovství* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2. 6. 2020

.....

Bc. Edita Soukupová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Marii Klímové Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a podporu při psaní mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat vedoucím studijních oddělení všech fakult Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za pomoc při rozesílání dotazníků studentům.

Postoje studentů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích k plánování rodičovství

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou plánování rodičovství u studentů a studentek prezenční formy studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, kteří zatím potomky nemají. Mapuje postoje studentů a studentek Jihočeské univerzity k plánování vlastního rodičovství a snaží se zachytit rozdíly mezi muži a ženami studujícími na JU.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části je vyobrazen prostřednictvím grafů vývoj úhrnné a konečné plodnosti, porodnosti, sňatečnosti a rozvodovosti. V této části jsou rovněž vysvětleny důležité pojmy týkající se demografie, rodiny, rodičovství a genderu. Teoretická část pak rovněž objasňuje nejrůznější moderní formy partnerského soužití. Praktická část je zpracována formou kvantitativního výzkumu, pro shromáždění potřebných dat byla využita metoda dotazování. Data k testování hypotéz byla získána prostřednictvím techniky dotazníku.

Dotazník byl rozeslán studentům a studentkám Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích prostřednictvím studijních oddělení jednotlivých fakult během února 2020. V rámci dotazníkového šetření se zjišťovaly postoje studentů a studentek k plánování vlastního rodičovství, uzavírání manželství, ale také jejich postoje k rodinné politice. Ke zpracování získaných dat byl použit program Microsoft Excel 2007, k testování stanovených hypotéz program STATISTICA EN 13.

Byly stanoveny dvě hypotézy. Hypotéza 1: „Více než polovina studentů a studentek prezenčního studia na JU si přeje být rodiči.“ byla na základě kvantitativního výzkumu potvrzena. Většina studentů a studentek prezenčního studia na JU skutečně ve svém životě plánuje potomky.

Hypotéza 2: „Studentky prezenčního studia na JU si ve svém životě plánují více potomků než studenti prezenčního studia na JU.“ byla zamítnuta. Na základě testování této hypotézy nebyl zaznamenán rozdíl mezi muži a ženami studujícími prezenční studium na JU v otázce týkající se počtu plánovaných potomků. Zastoupení mužů i žen

v počtu potomků, které v budoucnu plánují, bylo takřka shodné.

Výsledky výzkumu poukazují na to, že ačkoliv se studenti a studentky prezenčního studia na JU v současné době soustředí spíše na studium, je pro ně rodičovství důležité a v budoucnu si přejí být rodiči. Dále výsledky ukazují, že nebyl prokázán rozdíl mezi muži a ženami studujícími na JU v otázce týkající se počtu dětí, které v budoucnu plánují.

Klíčová slova

Rodičovství; rodina; manželství; bezdětnost; studenti

Attitudes of Students of University of South Bohemia in České Budějovice towards Family Planning

Abstract

The Master's thesis deals with the issue of family planning among full-time male and female students of the University of South Bohemia in České Budějovice. It examines their attitudes towards family planning and aims to determine the differences in views between men and women.

The thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part includes graphs that show the development of aggregative and final fertility, birth rate, marriage and divorce rates. It also explains some important terms related to demography, family, parenthood and gender. Furthermore, it describes different modern forms of cohabitation. The practical part was carried out in the form of quantitative research; a method of questioning was used to collect the desired data. Data for hypothesis testing was gathered using a questionnaire technique.

The questionnaire was distributed to male and female students of the University of South Bohemia via the study departments of individual faculties during February 2020. The questionnaire survey examined the attitudes of male and female students towards family planning and marriage as well as their attitudes to family policy. Microsoft Excel 2007 was used to process the obtained data, and STATISTICA EN 13 was employed to test the established hypothesis.

Two hypothesis were formulated. Hypothesis 1: "More than half of the full-time male and female students at the University of South Bohemia would like to become parents." This hypothesis was confirmed based on the quantitative research. Most male and female students at the University of South Bohemia do plan to have children.

Hypothesis 2: "Full-time female students at the University of South Bohemia plan to have more children than full-time male students." This hypothesis was disproved. The results of testing this hypothesis showed that there is no significant difference between men and women studying full-time at the University of South Bohemia regarding the number of children they plan to have.

The results show that, although male and female students at the University of South Bohemia currently focus mainly on their studies, parenthood is important to them and they would like to become parents in the future. Furthermore, the results indicate that there is no difference between male and female students at the University of South Bohemia regarding the number of children they plan to have in the future.

Key words

Parenthood; family; marriage; childlessness; students

OBSAH

1	SOUČASNÝ STAV	12
1.1	Demografie.....	12
1.1.1	Demografická revoluce.....	13
1.1.2	Druhý demografický přechod a jeho dopady na západní společnost.....	14
1.2	Charakteristiky porodnosti a plodnosti.....	15
1.2.1	Úhrnná plodnost a její vývoj	17
1.2.2	Konečná plodnost a její vývoj.....	18
1.3	Sňatečnost a rozvodovost	19
1.3.1	Vývoj sňatečnosti	19
1.3.2	Vývoj rozvodovosti.....	22
1.4	Rodina	24
1.4.1	Funkce rodiny	25
1.4.2	Klasifikace rodiny.....	25
1.4.3	Rodina a gender.....	26
1.5	Rodičovství.....	29
1.5.1	Plánované rodičovství.....	29
1.5.2	Bezdětnost.....	29
1.6	Další formy partnerského soužití	30
1.6.1	Singles.....	30
1.6.2	Nesezdaná soužití.....	32
1.6.3	Patchwork rodiny.....	33
1.6.4	Homoparentální rodiny.....	33
1.6.5	Ne-monogamní vztahy.....	34
1.7	Rodinná politika.....	36
1.7.1	Cíle rodinné politiky	36
1.7.2	Současná situace v České republice	37
1.8	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	40
1.8.1	Fakulty Jihočeské univerzity.....	40

2	CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	41
2.1	<i>Cíle práce</i>	41
2.2	<i>Hypotézy</i>	41
3	OPERACIONALIZACE POJMŮ	42
4	METODIKA.....	43
4.1	<i>Metodický postup</i>	43
4.2	<i>Charakteristika výzkumného souboru</i>	44
4.3	<i>Etika výzkumu</i>	44
4.4	<i>Statistické zpracování dat</i>	45
5	VÝSLEDKY.....	46
6	TESTOVÁNÍ HYPOTÉZ	82
7	DISKUZE	86
8	ZÁVĚR.....	92
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	94
10	PŘÍLOHY	101
10.1	<i>Příloha 1 - Dotazník</i>	101
11	SEZNAM ZKRATEK	106

ÚVOD

Rodičovství lze považovat za jeden z nejpřirozenějších lidských pudů, kterým lidská populace disponuje. V souvislosti s nástupem šedesátých let dvacátého století v západní Evropě však můžeme hovořit o zásadních změnách, které se dotkly přístupu k rodičovství. Mezi lety 1965 až 1985 proběhl v severní a západní Evropě a později i ve zbývajících částech Evropy druhý demografický přechod, který je charakteristický zejména poklesem porodnosti a s tím souvisejícím úbytkem počtu obyvatel. Lze hovořit o změnách hodnot a postojů obyvatel Evropy, které se dotkly rodičovství. Zásadně pokles porodnosti ovlivnilo rovněž rozšíření dostupné hormonální antikoncepce. S poklesem porodnosti, však můžeme, mimo jiné faktory, dávat do souvislosti proces výrazného stárnutí obyvatelstva v Evropě.

V současné době narůstá počet nesezdaných párů z důvodu neochoty vstupovat do manželství, také narůstá množství dětí narozených mimo manželství, či dětí vyrůstajících v neúplných rodinách. Narůstá průměrný věk prvorodiček, který se v současné době pohybuje kolem třiceti let. Současně s tím však také stoupá ochota otců zůstat s dětmi na otcovské dovolené.

Módním trendem se v současné době stávají rovněž jedinci, které nazýváme "singles". Hovoříme o osobách, které žijí, velmi často dobrovolně, bez partnera. Lidé v dnešní době rovněž poměrně často upřednostňují profesní kariéru před zakládáním rodiny. V kontextu s těmito poznatky je zajímavé zjistit, jaké jsou plány současných mladých lidí, které se týkají faktoru rodičovství. Vzhledem k tomu, že se, v rámci svého studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, pohybuji mezi studenty ve věku mladé dospělosti, nabízela se mi možnost oslovit právě tyto mladé lidi a zjistit, jaké jsou jejich postoje k rodičovství.

Cíl diplomové práce představuje, na základě kvantitativního výzkumu, zmapování postojů studentů a studentek Jihočeské univerzity k plánování vlastního rodičovství a zjištění rozdílů mezi postoji žen a mužů studujících na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích prezenční formu studia.

Diplomová práce je zpracována formou kvantitativního výzkumu s využitím rešerší odborné literatury. Pro shromáždění potřebných dat je použita metoda dotazování. V rámci této metody je zvolena technika dotazníku.

Tato práce by měla přinést vhled do problematiky plánování rodičovství u současných mladých lidí a zjistit postoje studentů Jihočeské univerzity na tuto problematiku. Dále by tato práce mohla sloužit jako informační či studijní materiál pro studenty vysokých škol a pro odborníky zabývající se výzkumem postojů mladých lidí a problematikou snižující se porodnosti.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Demografie

Demografií se rozumí vědní obor, který zkoumá reprodukci neboli obnovu lidských populací. Lidské populace se obnovují pomocí rození a umírání (Vaňo et al., 2003). Demografie se zabývá úmrtností, porodností, ale také sňatečností, rozvodovostí, potratovostí a migrací (Vaňo et al., 2003). Slovo demografie je složeno ze slova „demos“, což v řečtině znamená „lid“ a ze slova „grafein“, jehož významem je „psát“. Pokud bychom pojem přeložili do českého jazyka doslovně, znamenal by lidopis. Tento termín se však nepoužívá, můžeme se setkat pouze s termínem demografie (Vaňo et al., 2003). Aby mohl být vymezen předmět demografie, je potřeba vysvětlit pojmy populace a obyvatelstvo, aby byl předmět správně pochopen.

Populace je soubor jedinců určitého živočišného druhu žijících a reprodukcijících se na vymezeném území. (Kalibová, et al., 2009, s. 84) Vznik dnešních lidských populací zapříčinila především migrace a míšení z různých původních populací. Jejich podstatou je dlouhé bytí na jednotném místě. Jednotlivé populace mají společný jazyk, kulturu a mentalitu (Kalibová, et al., 2009).

Rozdílem mezi populací a obyvatelstvem je ten, že obyvatelstvo se může skládat z různých populací, etnik nebo národů. Podstatou obyvatelstva je dlouhé bytí na jednotném místě – mohou žít na území určitého státu, kraje nebo města. Často se však používá jako synonymum populace, protože se složitě vyhledávají údaje o jednotlivých populacích. *Základní charakteristiky obyvatelstva jsou etnické a národnostní složení, rozmístění do základních sídelních jednotek, hustota obyvatelstva, struktura podle pohlaví, věku, zdravotního stavu, ekonomické aktivity, sociální příslušnosti, profese, zaměstnání, vzdělání, eventuelně mateřského jazyka, náboženského vyznání, stupně gramotnosti, rodinného stavu, postavení v rodině a dalších rodinných charakteristik* (Kalibová, et al., 2009, s. 80).

Předmětem demografie je tedy zabývání se velikostí, vývojem a strukturou lidských populací (Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, © 2020). Demografie získává data z demografických statistik (Langhamrová, Kačerová, 2007).

1.1.1 Demografická revoluce

Demografická revoluce se jinak nazývá také první demografický přechod. Probíhala od druhé poloviny 18. století (Klufová, 2008). Tímto pojmem se označují velké změny v demografické reprodukci (Kalibová, et al., 2009). V této době se velice zvýšil počet obyvatel ve všech zemích světa. Začátkem 20. století bylo na světě 1,6 miliardy obyvatel, na konci 20. století počet obyvatel stoupl na 6,1 miliard (Kalibová, et al., 2009). Klesla hrubá míra porodnosti ze 45-50 promile na méně než 20 promile, úhrnná plodnost z pěti a více dětí na přibližně dvě děti, ale také se snížila hrubá míra úmrtnosti z 25-30 promile na méně než 15 promile. Současně se také velmi razantně snížila kojenecká úmrtnost. Před začátkem demografické revoluce umíralo každé

4. novorozené dítě, po skončení se úmrtnost snížila na každé 50. novorozené dítě. V současné době v České republice umírá jen každé 250. novorozené dítě a nadále se tato situace zlepšuje (Kalibová, et al., 2009). Zvýšila se rovněž průměrná délka života. Zatímco na začátku demografické revoluce se lidé dožívali v průměru 30-35 let, na jejím konci se průměrný věk dožití zvýšil na 70 let (Kalibová, et al., 2009). Důvodem může být zvýšení úrovně výroby, životní úrovně, úrovně hygieny, lékařské vědy a vzdělání, ale také zvýšení stupně urbanizace (Kalibová, et al., 2009).

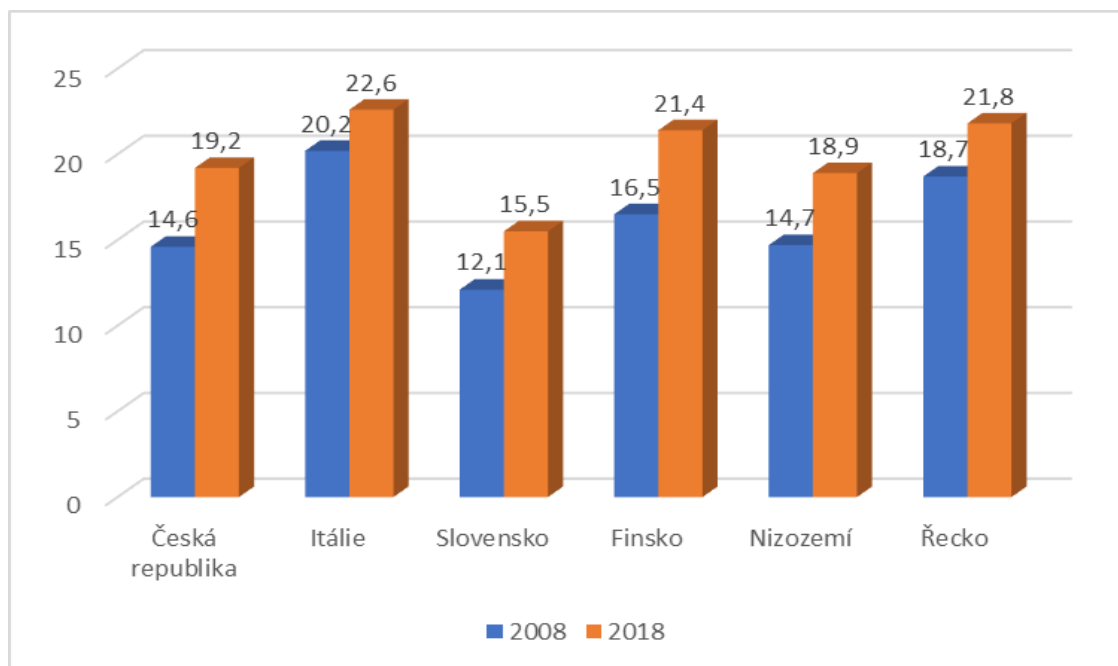
V různých zemích se průběh demografické revoluce lišil. Z tohoto důvodu se demografická revoluce dělí na tři typy: francouzský, anglický a japonsko-mexický (Kalibová, et al., 2009). Francouzský typ je nejstarší. Je charakteristický tím, že u tohoto typu klesá ve stejnou chvíli úroveň úmrtnosti i porodnosti, a tím je způsobený malý nárůst obyvatelstva. Druhým typem je typ anglický. Pro tento typ je typický nárůst obyvatelstva, a to z důvodu dvou fází – v první fázi zůstává vysoká porodnost, ale úmrtnost klesá, v druhé fázi již klesá i porodnost (Kalibová, et al., 2009). Posledním typem je typ japonsko-mexický. Tento typ se objevuje v rozvojových zemích. Dělí se také na dvě fáze, kdy v první fázi klesá úmrtnost a ve stejnou chvíli se zvyšuje porodnost, a to hlavně z důvodu zvýšení úrovně hygieny a zdravotní péče. V druhé fázi razantně klesá porodnost, avšak i přesto dochází k nárůstu počtu obyvatel (Kalibová, et al., 2009). Jedná se o jev, kdy je pravidlem, že čím později demografická revoluce

začne, tím kratší bývá. Tento jev se objevuje právě u výše zmíněného japonsko-mexického typu, který má kratší trvání (Kalibová, et al., 2009).

1.1.2 Druhý demografický přechod a jeho dopady na západní společnost

Druhý demografický přechod je charakterizován významnou demografickou změnou v západních zemích světa. Uskutečnil se mezi roky 1965 a 1985 v severní a západních zemích Evropy, v ostatních zemích Evropy proběhl později. *Druhý demografický přechod je charakteristický především významným poklesem porodnosti, a to až pod hranici prosté reprodukce. Porodnost tak nestačí populaci obnovovat* (Klufová, 2008, s. 190). Důvodem poklesu porodnosti může být změna hodnot, nárůst nezávislosti a soběstačnosti lidí (přechod od altruismu k individualismu), a také rozšíření antikoncepce a nový přístup k interrupci. Lidé změnili své hodnoty, narostl počet nesezdaných soužití a odkládání založení rodiny na pozdější dobu, zvyšoval se počet dětí, které se narodily mimo manželství, ale také zvyšování věku matek při prvním porodu (Klufová, 2008). Narostl také počet rozvodů. Funkcí antikoncepce už nebylo omezování počtu dětí v rodině, ale začala být využívána jako nástroj k plánování rodiny (Klufová, 2008). Největším dopadem druhého demografického přechodu na západní společnost je stárnutí obyvatelstva. V roce 2019 je každý pátý občan České republiky starší 65 let v důsledku nedostačující porodnosti dětí a zvyšujícího se věku dožití. Předpokládá se, že v roce 2030 bude starší 65 let každý čtvrtý občan České republiky (Institut pro sociální politiku a výzkum, z.s., 2019).

Obr. 1: Podíl osob ve věku 65 let a více ve vybraných státech EU v letech 2008 a 2018 (v %)

Zdroj: European Union © 1995-2020, vlastní zpracování

V České republice od roku 2008 stoupl podíl osob ve věku 65 let a více o 4,6 % (obr. 1). Největší nárůst zaznamenalo Finsko, kde stoupl podíl osob ve věku 65 let a více o 4,9 % (obr. 1). Ve všech členských státech EU byl podíl osob ve věku 65 let a více v roce 2008 17,1 % a v roce 2018 stoupl na 19,7 % (European Union, © 1995-2020).

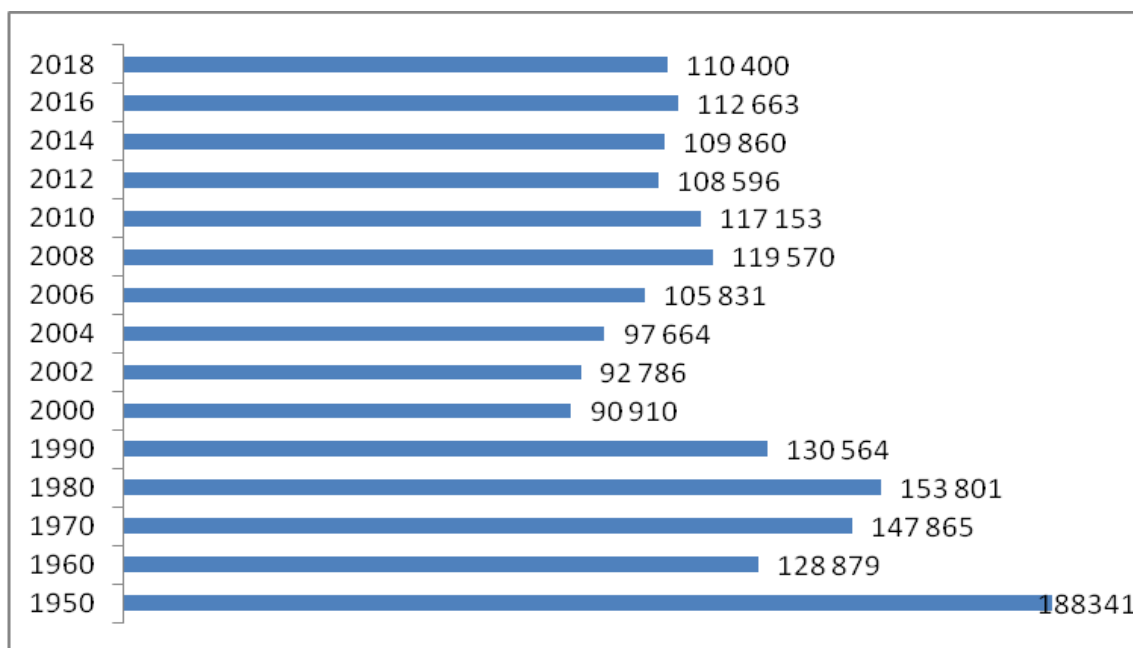
1.2 Charakteristiky porodnosti a plodnosti

Porodnost

Porodnost neboli natalita je Hartlem (2009) definována jako *počet dětí narozených za rok na tisíc obyvatel* (Hartl, 2009, s. 422). Matoušek (2008) porodnost definuje jako *údaj – resp. soubor údajů – charakterizující nárůst počtu obyvatel v populaci rozením dětí* (Matoušek, 2008, s. 143). V České republice porodnost klesla zejména po roce

1990 (Matoušek, 2008). Věk prvorodiček výrazně stoupl. Zatímco v 90. letech se pohyboval okolo 25 let, dnes se věk prvorodiček pohybuje okolo 30 let (Český statistický úřad, © 2020). Zda a za jakých okolností se lidé stanou rodiči, má důsledky pro individuální identitu, rodinné vztahy, pohodu dospělých a dětí a růst populace a věkovou strukturu (Guzzo, Hayford, 2020).

Obr. 2: Počet živě narozených dětí v ČR ve vybraných letech mezi roky 1950-2018 (v počtu dětí)

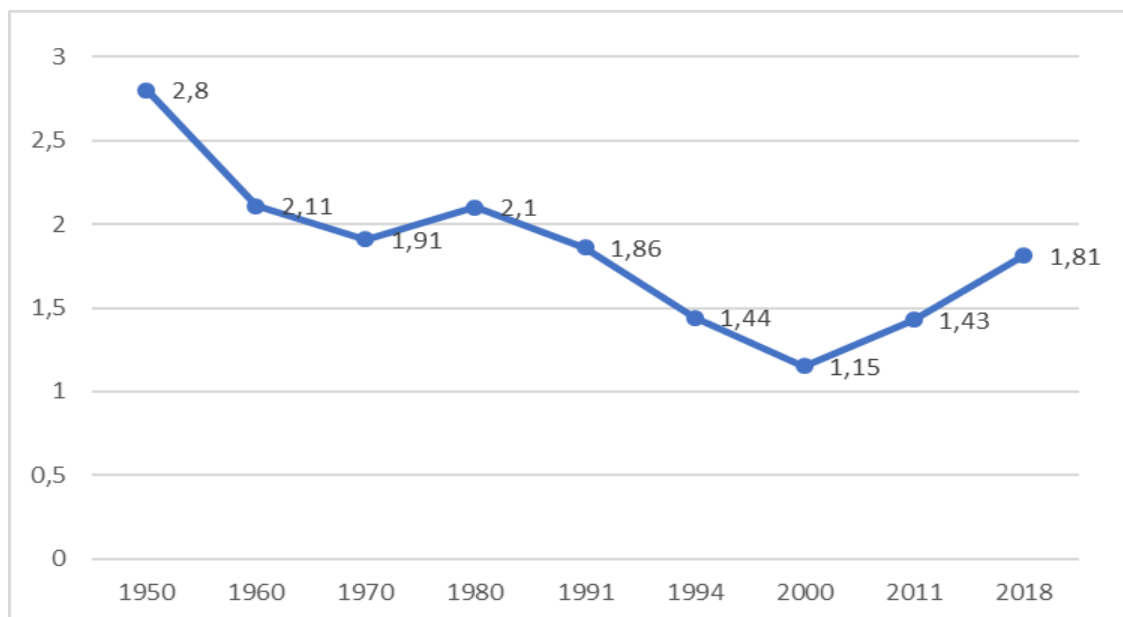
Zdroj: Český statistický úřad, © 2020, vlastní zpracování

Obr. 2 znázorňuje počet živě narozených dětí v ČR ve vybraných letech mezi lety 1950 a 2018. Jak je na obr. 2 vidět, počet narozených dětí od roku 1950 značně klesl, avšak v posledních letech se počet dětí pohybuje nad 100 tisíc (obr. 2). Poprvé od roku 1950 počet živě narozených dětí klesl pod 100 tisíc v roce 1995, od té doby se pod touto hranicí držel 10 let. Až v roce 2005 byla hranice 100 tisíc dětí překročena (Český statistický úřad, © 2020).

1.2.1 Úhrnná plodnost a její vývoj

Úhrnnou plodnost lze definovat jako ukazatel, který zobrazuje průměrný počet dětí na jednu ženu, který by žena mohla mít během celého jejího reprodukčního věku, což je 15-49 let. Od roku 1995 do roku 2005 byla v České republice úhrnná plodnost pod hodnotou 1,3 dítěte na jednu ženu. Pokud má populace úhrnnou plodnost pod tuto hranici, jedná se o „lowest-low fertility“, což je extrémně nízká plodnost (Český statistický úřad, © 2020).

Obr. 3: Vývoj úhrnné plodnosti v ČR ve vybraných letech mezi lety 1950-2018 (v počtu dětí)

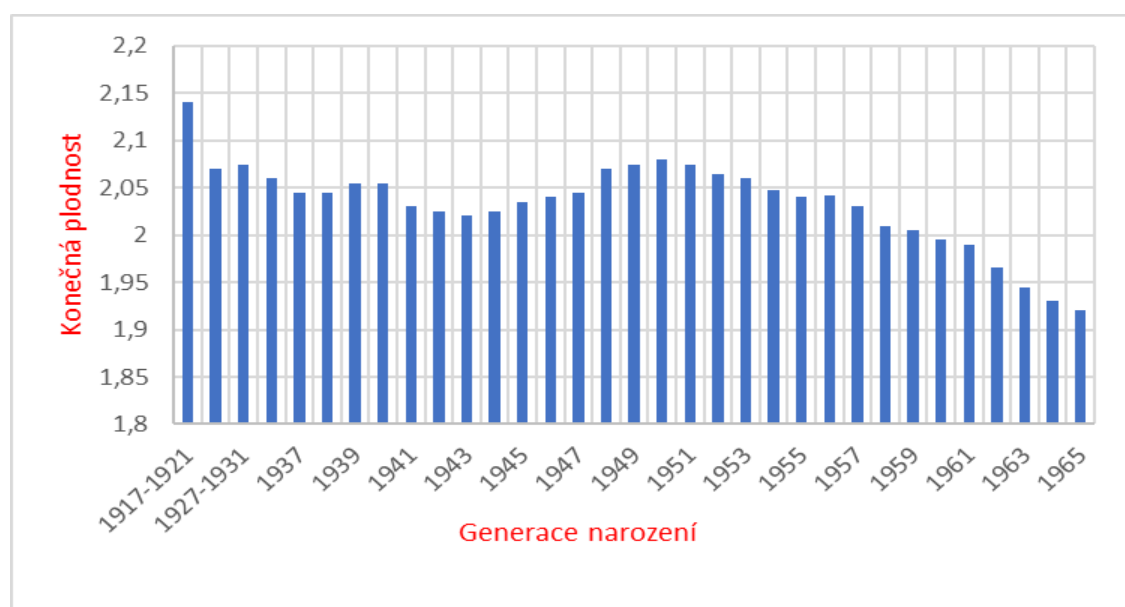
Zdroj: Český statistický úřad, © 2020, vlastní zpracování

Obr. 3 ukazuje, že od roku 1950 došlo k výrazným proměnám, kdy úhrnná plodnost značně klesla. Klesla zejména v roce 2000, kdy došlo poklesu až na 1,15 dítěte na jednu ženu. Vyšší úhrnnou plodnost v tehdejších dobách lze odůvodnit tehdejšími úmrtnostními podmínkami (Český statistický úřad, © 2020). V současné době dochází k nárůstu plodnosti, v roce 2018 to bylo 1,81 dítěte na jednu ženu (obr. 3).

1.2.2 Konečná plodnost a její vývoj

Konečnou plodností lze označit průměrný počet živě narozených dětí za celé reprodukční období ženy, která se narodila v určitém roce. Reprodukčním obdobím je věk, kdy žena může plodit a rodit děti. Tento věk se u každé z žen může lišit, pro účely statistiky se však využívá rozmezí věku 15-49 let. Lze se také setkat s termínem generační plodnost, což je průměrný počet živě narozených dětí na jednu ženu (Český statistický úřad, © 2020).

Obr. 4: Vývoj konečné plodnosti podle generace žen v ČR při sčítání lidu v roce 2011 (v počtu dětí)

Zdroj: Český statistický úřad, 2014, vlastní zpracování

Obr. 4 ukazuje vývoj konečné plodnosti dle generace žen v ČR při sčítání lidu v roce 2011. Na obr. 4 je znázorněno, že se konečná plodnost u mladších generací žen snižuje.

1.3 Sňatečnost a rozvodovost

Sňatečnost

Nejjednodušší indikátor uzavírání manželství je hrubá míra sňatečnosti (hms). Hrubá míra sňatečnosti ukazuje, kolik bylo uzavřeno manželství na tisíc obyvatel středního stavu. Nevýhodou je však to, že nebere ohled na věk obyvatel, tudíž není vhodným způsobem pro srovnávání. Výsledek se udává v promile (Hůle, 2014). Dalším indikátorem je obecná míra sňatečnosti (oms). Obecná míra sňatečnosti už je však vhodnějším ukazatelem pro srovnávání. Tento ukazatel zohledňuje věk obyvatel a ukazuje počet sňatků lidí mezi 16. a 49. rokem věku, a to ve vztahu ke všem osobám, kteří jsou schopni uzavírat manželství, tudíž všech svobodných, rozvedených a ovdovělých osob mezi 16. a 49. rokem věku. Úhrnná sňatečnost (ús) ukazuje, kolik bylo v průměru uzavřeno manželství na 100 osob (Hůle, 2014).

1.3.1 Vývoj sňatečnosti

V dřívějších dobách, některým lidem nedovolala uzavřít sňatek finanční situace. Jakmile ovšem vzrostla životní úroveň obyvatelstva, mohl sňatek uzavřít kdokoli. V 70. letech v Československu uzavíralo sňatek 95 % mužů a 97 % žen, tudíž pouze tři ženy ze sta a pět mužů ze sta zůstali svobodní (Možný, 2006). Do sňatku byli pod společenským tlakem nuceni také lidé, kteří neměli předpoklady pro zakládání rodiny. Jsou to kupříkladu homosexuálové, kterých se ve společnosti odhaduje na 3 %, osoby s mentálním postižením, kterých se odhaduje také okolo 3 % populace a 6–8 % osob s těžkým chronickým onemocněním a osob s tělesným postižením. Tato manželství se však brzy rozpadla a došlo k postupnému nárůstu měr rozvodovosti. V Československu byl hlavním důvodem nárůstu manželství společenský nátlak způsobený komunistickým režimem, kdy bylo využíváno bytové politiky – kdo neuzavřel manželství, nemohl získat bydlení. Sezdané páry měly navíc možnost získat novomanželské půjčky (Možný, 2006).

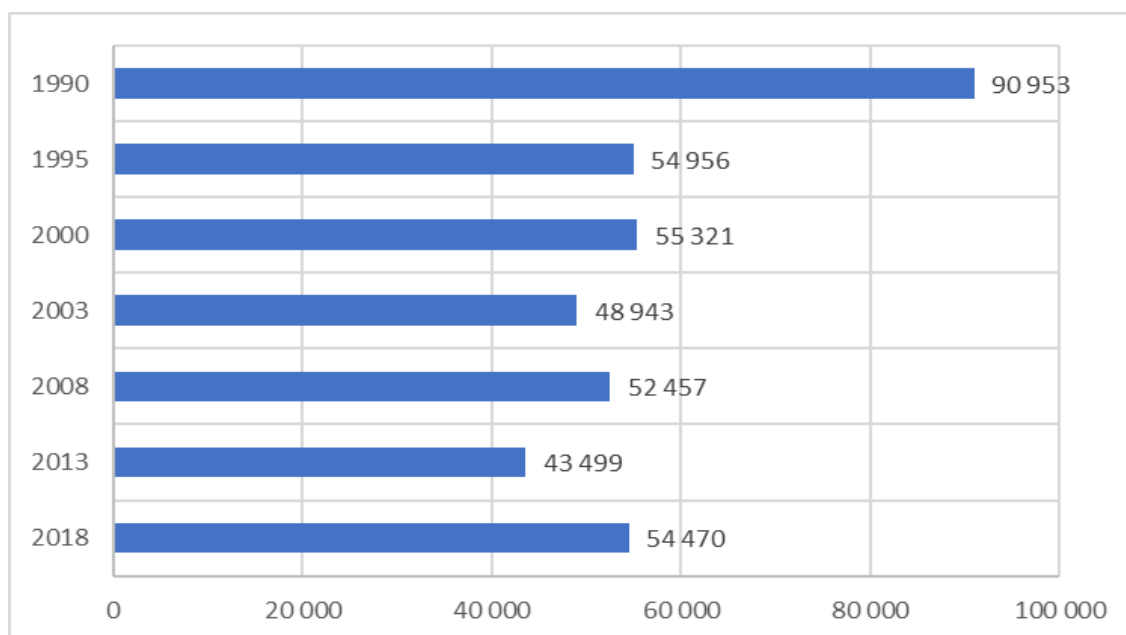
Fialová (2006) ve své publikaci v časopise *Czech Demography* rozděluje vývoj sňatečnosti na tři období.

První období nazývá jako doznívání tzv. evropského typu sňatečnosti neboli odklad sňatku. Toto období bylo charakteristické tím, že míra sňatečnosti byla stabilní. První manželství kolem 30 let bylo vnímáno jako normální, manželství v mladším věku naopak nebylo preferováno. Pokud byl ženich mladší 25 let nebo žena mladší 21 let, byl sňatek nazýván jako předčasný (Fialová, 2006).

Druhým obdobím dle Fialové (2006) bylo období zlatého věku rodiny. V tomto období, na konci 30. let, a hlavně během a po skončení druhé světové války, se situace velice změnila. Lidé začali plánovat rodičovství, tudíž vznikalo jen málo sňatků, které byly uzavřeny z důvodu náhlého otěhotnění ženy. Míra sňatečnosti se v tomto období zvýšila. Co je však nejvýznamnějším vlivem, je nejisté. Vliv mohl mít například nárůst zaměstnanosti, dalším vlivem mohlo být zrušení vysokých škol a důvodem mohla být také skutečnost, že v Protektorátu byli muži posíláni pracovat do Německa a jediným způsobem, jak se mohli vyhnout odcestování z českých zemí, byl manželský sňatek. Lidé se snažili alespoň jednou za život do sňatku vstoupit. Na počátku 70. let se věk ženichů a nevěst snížil, muži se ženili okolo 25 let a méně, ženy se vdávaly ve věku 20-22 let. Velký vliv na zvyšování míry sňatečnosti mělo pronatalitní opatření podporující sňatky osob do 30 let a také bytová politika. Stavěly se panelové domy, kde bylo umožněno bydlet manželským párům. Ti, kteří byli svobodní, neměli na bydlení v podstatě nárok (Fialová, 2006).

Poslední období, které začalo po roce 1989, po sametové revoluci, Fialová (2006) nazývá jako období odkládání a odmítání sňatků. Hlavně od roku 1991 počet sňatků rapidně klesl a věk nevěst se zvýšil na 25-27 let. Úplně však vymizely sňatky lidí mladších 20 let. Důvodem může být jednak pocit mladých lidí, že by mohli ztratit osobní svobodu, také nárůst používání hormonální antikoncepce, anebo upřednostňování studia a profesní kariéry před zakládáním rodiny (Fialová, 2006).

Obr. 5: Počet sňatků v České republice ve vybraných letech mezi lety 1990 a 2018 (v počtu sňatků)

Zdroj: Český statistický úřad, © 2020, vlastní zpracování

Obr. 5 ukazuje, že po roce 1990 razantně klesl počet sňatků v České republice. Jak už bylo výše uvedeno, po pádu komunismu mohli mladí lidé více studovat a vycestovat do zahraničí, tudíž začali upřednostňovat studium, kariéru a také cestování před zakládáním rodiny. To mohlo mít vliv na pokles sňatečnosti a porodnosti v České republice. V roce 2013 byl zaznamenán nejmenší počet sňatků od první světové války (Český statistický úřad, © 2020). V posledních zhruba pěti letech dochází k nárůstu sňatečnosti, v roce 2018 počet uzavření sňatků mírně stoupl na 54 470 (obr. 5).

Hlavním účelem manželství je založení rodiny a výchova potomků. V České republice může uzavřít manželství pouze osoba zletilá, tudíž osoba starší 18 let, anebo osoba starší 16 let, která požádala soud o zploletnění a soud žádosti vyhověl. Manželství lze uzavřít slavnostním občanským či církevním sňatkem (Matoušek, 2008). Manželství je dále možné uzavřít pouze tehdy, pokud snoubenec a snoubenka svobodně odsouhlasí, že spolu chtějí vstoupit do manželství. Tento souhlas je potřeba vykonat veřejně a slavnostně před dvěma svědky (Ministerstvo vnitra České republiky, © 2020).

Rozvodovost

Rozvod lze definovat jako právní akt ukončení manželství, kdy zanikají práva a povinnosti manželů, které k sobě vzájemně měli, avšak výjimku tvoří vyživovací povinnost, bezpodílové spoluvlastnictví majetku a práva a povinnosti k potomkům. Vždy je nejdůležitější zájem nezletilého dítěte (Matoušek, 2008). Je to jediná právní forma zániku manželství. Manželství zaniká na základě rozhodnutí soudu (Český statistický úřad, © 2020).

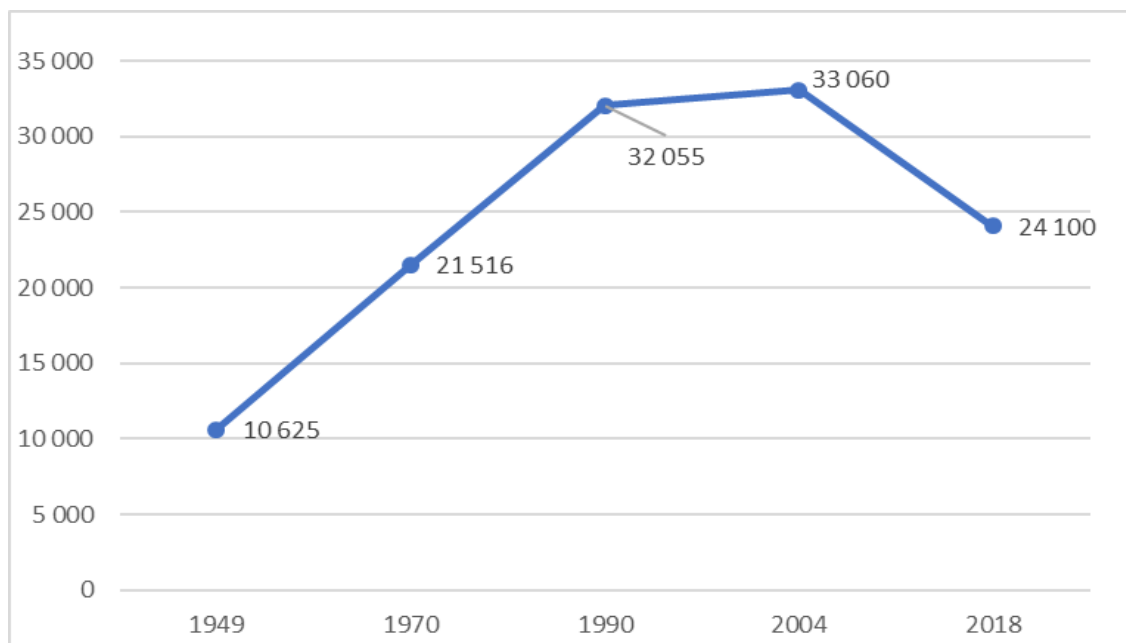
Rozvodovost je indikátor, který ukazuje počet rozvodů v populaci (Matoušek, 2008). Nejčastěji se jedná o počet rozvodů na tisíc obyvatel, anebo na tisíc vdaných žen. Tento ukazatel může také zobrazovat počet rozvodů na sto manželství (Matoušek, 2008).

1.3.2 Vývoj rozvodovosti

Rozvodovost se v současné době ustaluje a v posledních letech dokonce klesá, avšak hlavní příčinou je nižší počet uzavírání manželských sňatků. Lze zjednodušeně konstatovat, že pokud klesá počet sňatků, klesá také počet rozvodů. Existují společnosti, kde žije více lidí v nesezdaném soužití, tudíž v takové společnosti je menší počet rozvodů než ve společnosti, kde je větší počet lidí uzavírajících manželství. Předpokládá se tedy, že počet rozvodů bude klesat hlavně z důvodu, že v současné společnosti klesá míra sňatečnosti (Možný, 2006).

Avšak stále je v dnešní době rozvodovost vyšší než v tradiční společnosti. Důvodem může být skutečnost, že v tradiční společnosti byla vyšší úmrtnost, tudíž manželství často skončilo úmrtím jednoho z manželů. Snížení úmrtnosti pravděpodobně zapříčinilo nárůst ukončení manželství rozvodem (Možný, 2006).

Obr. 6: Počet rozvodů v České republice ve vybraných letech mezi lety 1949-2018 (v počtu rozvodů)

Zdroj: *Česko v datech*, © 2020, vlastní zpracování

Obr. 6 ukazuje, že v roce 2004 byl zaznamenán rekordní počet rozvodů (33 060). V roce 2018 počet rozvodů razantně klesl (na 24 100), avšak nejspíše z již výše uvedených důvodů.

Čím déle manželství trvá, tím klesá pravděpodobnost rozvodů, výjimkou však mohou být manželství, kdy manželé mají jedno či více dětí, které dospějí, odejdou z domova a manželé mohou zjistit, že už vlastně nemají nic, co by je spojovalo, a nemají žádný důvod, proč by spolu měli nadále žít ve společné domácnosti a být v manželském svazku. Takovéto rozpady manželství se nazývají bilanční rozvody (Možný, 2006). Možný (2006) uvádí, že nejčastěji se lidé rozvádějí po třech až šesti letech manželství.

Rozvody se dělí na sporné, nesporné a ztížené (Žváčková, © 2011). O nesporný rozvod se jedná, splňují-li manželé podmínky, že jejich manželství trvalo nejméně jeden rok, manželé spolu nejméně půl roku nežijí ve společné domácnosti a oba manželé s rozvodem souhlasí (Žváčková, © 2011). Sporný rozvod nespĺňuje podmínky pro rozvod nesporný, anebo se manželé nedomluvili o vypořádání majetku. V tomto případě

se musí soudu doložit, že manželství bylo hluboce a trvale rozvráceno (nevěra apod.), tudíž nelze vztah mezi manžely napravit (Žváčková, © 2011). Pokud jeden z manželů vysloveně nesouhlasí s ukončením manželství, jedná se o rozvod ztížený. Pokud se například společně starají o dítě se zdravotním postižením, anebo by jednomu z manželů mohla být způsobena zvláště závažná újma, může soud žádosti o rozvod zamítnout (Žváčková, © 2011). Pokud spolu manželé nežijí více než 3 roky ve společné domácnosti, soud manžele rozvede i přes tyto situace (Žváčková, © 2011).

1.4 Rodina

Definici rodiny není jednoduché vymezit. Autoři ve svých publikacích rodinu často definují odlišně. Například Hartl (2009) ve svém Psychologickém slovníku rodinu definuje jako *společenskou skupinu spojenou manželstvím, pokrevními vztahy a odpovědností a vzájemnou pomocí* (Hartl, 2009, s. 512). Rodina se dělí na rodinu nukleární a rodinu širší. Nukleární rodina zahrnuje otce, matku a děti a rodina širší jsou prarodiče, strýcové, tety, bratřenci a sestřenice (Hartl, 2010). Jako další definici zmiňují definici rodiny dle Nakonečného (2009), který hovoří o tom, že *rodina je charakteristická primární malá skupina, která je sociologicky charakterizována jako společenská instituce tvořící důležitý stavební kámen lidské společnosti, neboť má řadu významných společenských funkcí, kromě jiných se v ní uskutečňuje primární socializace dítěte* (Nakonečný, 2009, s. 425). Tomeš (2011) uvádí, že *v některých evropských zemích je rodina chápána tradičně jako právně formalizovaná společenská jednotka tvořená manželským párem a dětmi* (Tomeš, 2011, s. 188). Osobnost a chování jedince se utváří zejména vlivem výchovy a rodinného prostředí (Hemati et al, 2020). Výchova a vývoj dítěte jsou nanejvýš důležité pro optimální rodičovství a pohodu dítěte (Vally, El Hichami, 2020).

Nukleární rodina je spíše záležitost současné doby, kdy bývá málo lidí společně sdílejících intimní soužití. V období až do přelomu 19. a 20. století nebo až do konce druhé světové války byla typickou rodinou velká neboli vícegenerační rodina (Helus, 2015). Charakteristické pro tuto rodinu bylo soužití manželů, dětí, prarodičů, bratrů, sester a jejich dětí, někdy dokonce praprarodičů a vzdálených příbuzných, kteří tvořili

tradiční rodinné hospodářství. V tehdejší době byl nejdůležitější majetek, a právě z tohoto důvodu lidé vstupovali do manželského svazku, nikoliv však z lásky, jak je tomu v současné době. Výběr partnera však nebyl libovolný, partnera svým dětem dojednávali rodiče, a to někdy již v dětství, právě za účelem rozšíření majetku. Dalším charakteristickým znakem bylo pro rodinu pokračování dětí v rodinném řemesle (Helus, 2015). Tuto povinnost měl hlavně prvorozený syn. Velká neboli vícegenerační rodina ustávala hlavně z důvodu průmyslové velkovýrobě, která ohrozila tradiční rodinné hospodářství a také z důvodu, že lidé odcházeli z venkova do měst (Helus, 2015).

1.4.1 Funkce rodiny

Mezi základní funkce rodiny řadíme tyto funkce:

- Biologicko-reprodukční (rozmnožovací) – tato funkce je přínosná hlavně pro společnost. Jedná se o početí a plození dětí, kdy hlavním cílem je, aby vznikaly další generace rodu, tudíž aby rod dále pokračoval (Dětský úsvit, © 2020).
- Ekonomicko-zabezpečovací (vyživovací) – netýká se jen dítěte, ale celé rodiny. Jedná se o zabezpečení celé rodiny, zajištění výživy a o správné hospodaření s penězi (Dětský úsvit, © 2020).
- Emocionální – uspokojování potřeb emocionálního typu, pocit bezpečí a jistoty, důvěra mezi členy rodiny, soudržnost rodiny, láska (Dětský úsvit, © 2020).
- Socializačně-výchovná – péče, výchova, naplňování potřeb dítěte pro jeho správný vývoj, porozumění jeho potřebám, rozvíjení jeho dovedností, prosazovat nejlepší zájem dítěte, ochraňovat jej, ochraňovat jeho práva, zajímat se o něj (Dětský úsvit, © 2020).

1.4.2 Klasifikace rodiny

➤ Dle funkčnosti

Podle Heluse (2015) lze dělit rodinu dle funkčnosti na rodinu stabilizačně funkční, funkční rodinu s přechodnými problémy, rodinu problémovou, dysfunkční a afunkční.

Rodina stabilizačně funkční je rodina, která splňuje všechny funkce rodiny a zajišťuje potomkům podmínky pro správný vývoj a socializaci (Helus, 2015).

Funkční rodina s přechodnými problémy je taková rodina, která může mít více či méně závažné problémy, ale vždy je schopna problémy řešit a tím se občas dokonce upevňovat a zlepšovat. Hodnota rodiny je pro všechny členy nejdůležitější a uvědomují si, že tyto situace ohrožují fungování rodiny, tudíž se vždy snaží nepříznivé situace a nápory života řešit. Jsou to například finanční problémy, krize v manželství/partnerství apod. Tyto rodiny jsou nejčastější (Helus, 2015).

Rodiny nazýváme problémovými tehdy, když jsou v důsledku jejich problémů ohroženy funkce rodiny. Své problémy nezvládají a vyhledávají pomoc, která většinou pomáhá jen na určitou dobu. Často se tato situace řeší rozvodem či rozchodem a hledá se řešení, které by bylo pro děti co nejméně náročné (Helus, 2015).

Rodinou dysfunkční je nazývána rodina, u které jsou některé funkce vážně narušeny, a kdy je dítě vážně ohroženo. Rodina není schopna sama řešit problémy, je nutná pomoc různých institucí, avšak ani přes veškerou pomoc není rodina schopna dodržovat doporučení. Mohou to být například rodiny, ve kterých se vyskytuje alkoholismus či psychické poruchy (Helus, 2015).

Posledním typem je rodina afunkční. Tato rodina se potýká s takovými problémy, které už není možné v rodině řešit a musí se vyhledat jiné řešení mimo rodinu, jako například umístění dítěte do dětského domova nebo do náhradní rodinné péče. Takto razantní řešení se využívá v situacích, kdy se v rodině objevuje více patologických jevů, a rodiče se o dítě nezajímají či ho dokonce nenávidí. Tyto situace velmi negativně ovlivňují vývoj a socializaci dítěte. V České republice se vyskytuje 1 % tohoto typu rodin (Helus, 2015).

1.4.3 Rodina a gender

Základní pojmy z oblasti gender

- **Gender**

Občas se také používá termín sociální pohlaví. Pohlaví je chápáno pouze

v biologickém smyslu, zatímco gender ukazuje sociální rozdíly mezi muži a ženami (Český statistický úřad, © 2020). Je to očekávání, které se týká role muže a ženy ve společnosti a charakteristiky, které jsou přiřazeny muži a ženě (Matoušek, 2008). Obecně se o mužích říká, že by měli být odvážní, dominantní, racionální apod., zatímco ženy jsou spíše submisivní, citlivé, slabé apod. V podstatě se dá říci, že žena by měla být protikladem muže (Česká asociace vzdělávacích institucí, z.s. © 2020).

- **Genderová role**

Společnost očekává určité chování, hodnoty a postoje od muže a od ženy. Očekávané chování od muže je odlišné od očekávaného chování od ženy (Česká asociace vzdělávacích institucí, z.s. © 2020).

- **Genderová identita**

Pocit být mužem, ženou nebo někým mezi oběma pohlavími, anebo pocit nebýt ani jedním z nich. Genderová identita nesouvisí se sexuální orientací člověka (Queen's Printer for Ontario, © 2020).

- **Transgender**

Člověk, který se necítí v souladu se svým pohlavím, ve kterém se narodil. Například, když se narodí muž a v pozdějším věku zjistí, že se cítí spíše jako žena. Existují i lidé, kteří se necítí ani jako muž, ani jako žena (Bockting et al., 2020). Tato skupina je jednou z nejvíce citlivých skupin na diskriminaci v USA (Anderson et al., 2020). Avšak v současné době tato sociální skupina vešla více do povědomí majoritní společnosti, a to vede k většímu porozumění a sociálním změnám (Bockting et al., 2020). Můžeme se také setkat s pojmem (zkratkou) LGBTQ, který označuje lesbičky, gaye, bisexuály, transgender a queer (Monro, 2020).

- **Genderové stereotypy**

Stereotyp souhrnně popisuje pozitivním nebo negativním způsobem určitou společenskou skupinu. *Genderové stereotypy jsou tedy zjednodušující popisy toho, jak*

má vypadat maskulinní muž a feminní žena (Renzetti, Curran, 2005, s. 20). Častým názorem ve společnosti je, že muž nesmí nést žádné rysy ženy a žena nenesé rysy muže (Renzetti, Curran, 2005).

- **Sexismus**

Typ diskriminace, kdy jde o nadřazení jednoho pohlaví nad druhé. Jedná se o myšlenku, že muž je cennější než žena nebo naopak (Queen's Printer for Ontario, © 2020). Mezi projevy sexismu patří nerovné zacházení, posměšky, využívání genderových stereotypů a ponižování žen či mužů (Havlíková et al., 2018). Není to však problém pouze u žen i mužů, ale také u osob, které se ani s jedním pohlavím neztotožňují (Havlíková et al., 2018). Existuje také teorie ambivalentního sexismu. Tato teorie hovoří o tom, že sexismus se skládá ze dvou pohledů na ženy, a to nepřátelský sexismus a benevolentní sexismus. nepřátelský sexismus je antipatie vůči ženám, pohled na ženy jako na sexuální objekty, zatímco benevolentní sexismus je pozitivní pohled na ženy jako křehká stvoření, ale zároveň slabá a nekompetentní a muži by se o ně měli postarat (Goh, Tignor, 2020).

- **Skleněný strop**

Ženy mají nad sebou jakousi bariéru či neviditelnou hranici, díky které často nedocílí nejvyšších pozic, zejména na politických, ekonomických a profesních místech. Žena má dispozice a dokáže si představit, jak by v této pozici působila, avšak existují překážky, které ženě zamezí těchto pozic dosáhnout (Český statistický úřad, © 2020).

Postavení ženy a muže v rodině

Tradičním genderovým stereotypem je, že žena by se měla starat o chod domácnosti, vychovávat děti a vykonávat veškeré domácí práce, zatímco muž by měl finančně zajišťovat rodinu a být hlavou rodiny (Lhoták, 2011). Je chyba se domnívat, že takovéto rozdělení rolí v rodině je správné, jelikož zejména v současné době narůstá počet otců přebírajících mateřskou roli a počet pracujících žen. Funkcionalisté se domnívají, že když žena zaujímá roli reprodukce, tudíž rodí a poté kojí děti, je její

povinností být poté s dětmi doma a vychovávat je, a to z důvodu větší vazby mezi matkou a dítětem. A protože je doma, měla by se ujmout veškerých domácích prací (Renzetti, Curran, 2005). Muž by měl být ochránce a živitel rodiny, měl by zajistit živobytí rodiny. Lhoták (2011) uvádí, že žena by měla zastávat roli směřující dovnitř rodiny, tudíž dodávat členům rodiny lásku, pocit bezpečí, a také pečovat o vzájemné vztahy rodiny. Zatímco muž by měl zastávat roli směřující vně rodiny, to znamená, že by se měl starat o postavení rodiny ve společnosti (Lhoták, 2011). Ve většině států USA je ještě nadále otec vnímán jako hlava rodiny a žena má v manželství menší status než muž. Po uzavření manželství má žena automaticky vedené bydliště u muže (Renzetti, Curran, 2005).

1.5 Rodičovství

1.5.1 Plánované rodičovství

Pokud se partneři snaží o potomky v co nejvhodnější dobu, hovoříme o plánovaném rodičovství. *Plánované rodičovství je ve všech civilizovaných zemích světa považováno za základní lidské právo* (Pařízek, 2008, s. 32). Dělíme jej na pozitivní a negativní. O pozitivní plánované rodičovství se jedná tehdy, pokud partneři neodkládají narození potomka a snaží se o těhotenství (Pařízek, 2008). Termín negativní plánované rodičovství bývá použit tehdy, pokud se partneři snaží zabránit otěhotnění některou z forem antikoncepce a odkládají rodičovství na pozdější dobu. Žena v rozvinutých zemích plánuje počet dětí a dobu otěhotnění, a to díky zvýšení informovanosti žen o antikoncepčních metodách (Pařízek, 2008).

1.5.2 Bezdětnost

Bezdětnost se dělí na dobrovolnou a nedobrovolnou (Možný, 2006). Dobrovolná bezdětnost znamená, že je to záležitost svobodné volby. Lidé děti nechtějí, necítí potřebu mít potomky a ve většině případů se soustředí spíše na kariéru a upřednostňují kariéru před zakládáním rodiny. Dobrovolně bezdětné lze dále rozdělit na osoby, které jsou rozhodnuté, že budou bezdětní po celý život a na osoby, které rodičovství odkládají. Nedobrovolná bezdětnost je vnímána jako problém, a často souvisí

s neplodností. Partneři by si přáli mít potomky, ale z důvodu neplodnosti nemohou mít potomky. Tato situace lze vyřešit asistovanou reprodukcí, anebo jedním ze způsobů náhradní rodinné péče (Hašková, 2009). Neplodnost může být brána jako civilizační choroba – v populaci stoupá počet mužů i žen fyziologicky neplodných (Možný, 2006). Žen podstupující asistovanou reprodukci v současné době celosvětově přibývá (Mohammadi et al., 2020). Při problémech s otěhotněním stoupá zejména zájem o léčbu pomocí darovaných vajíček, kdy častým důvodem neplodnosti bývá právě odkládání rodičovství na pozdější dobu (Konečná, 2012). Po 35. roku věku klesá schopnost otěhotnět (Potůček, 2009). Důvodem neplodnosti však může být i onkologická léčba (Konečná, 2012).

1.6 Další formy partnerského soužití

1.6.1 Singles

Tento pojem lze vysvětlit jako osoby žijící, často dobrovolně, bez partnera. Je to nový sociální jev, pro který se ještě neustálil český název (Možný, 2006). Typický znakem těchto osob je, že si často myslí – nejčastěji ženy, že život bez partnera nebude dlouhodobý, nakonec se však tato doba stále prodlužuje a jsou bez partnera mnohem delší čas, než předpokládali (Možný, 2006). Dále to mohou být lidé, kterým tento životní styl vyhovuje, anebo jsou sami pouze z toho důvodu, že doposud neobjevili toho pravého (Halás, Formanová, 2010). Vznik singles Možný (2006) vysvětluje tím, že přibylo vyžadování flexibility v zaměstnání – stěhování se za práci, časté služební cesty, práce přes čas apod. Druhým vlivem na vznik této sociální skupiny mohlo mít také rozšíření pohodlného života, kdy člověk nepřijímá žádnou odpovědnost, a to mu vyhovuje (Možný, 2006). Nezanedbatelné jsou také lidé, kteří jsou bez partnera dobrovolně i nedobrovolně (zdravotní stav, finanční situace, poruchy sexuality...). Osamělost je jev, který ovlivňuje lidi na celém světě a představuje klíčovou sociální otázku naší doby (Fish, Weis, 2019). *V 60., 70. a 80. letech byli v západní literatuře za singles označováni i lidé žijící v dlouhodobém nesezdaném soužití, nemluvě již o lidech realizujících ještě o něco otevřenější formy společného soužití* (Tomášek, 2006, s. 99).

V roce 2004 organizace Relationship Services Whakawhanaungatanga prováděla

na Novém Zélandu výzkum. Zúčastnilo se tisíc osob, z toho bylo 348 osob nezadaných. Těchto osob se poté ptali na důvody, proč nejsou v žádném partnerském vztahu. Důvodů mohli uvádět více. Výsledky jsou uvedeny v tab. 1.

Tab. 1: Motivy singles ve výzkumu organizace RSW na Novém Zélandu

Nepotkal/a jsem ještě toho pravého/pravou	63 %
Být sám mi vyhovuje	44 %
Osoba, kterou bych chtěl/a, je již zadaná	34 %
Můj předchozí vztah nebyl úspěšný	26 %
Nejsem připravený/á na vztah	15 %
Momentálně pro mě vztah není vhodný	14 %
Nejsem si jistý/á svou sexuální orientací	3 %

Zdroj: Halás, Formanová, 2010, vlastní zpracování

Tomášek (2006) prováděl v letech 2003-2005 výzkum na 38 mladých samostatně žijících lidech a ve své publikaci uvádí, že ačkoliv tito lidé žijí bez partnera, udržují jiné alternativní vztahy. Většina komunikačních partnerů a partnerek bylo ve věku 23-32 let. Mezi tyto alternativní vztahy patří vztah s ženatým/vdanou milencem/milenkou (Tomášek, 2006). Tento vztah má většinou krátkodobý charakter, avšak jedna z komunikačních partnerek uvedla, že udržuje vztah s ženatým milencem již 11 let, ale s menšími přestávkami. Pokud si našla partnera, byla mu věrná, ale pokud došlo k rozchodu, vrátila se opět k ženatému milenci (Tomášek, 2006). Dalším způsobem je tzv. „víkendové manželství“, kdy jsou partneři spolu například o víkendu a poté jsou sami. Časté jsou také vztahy na dálku a jednorázové vztahy – tzv. „nárazovky“ (Tomášek, 2006). Někteří nezadaní mají tzv. „přítele/kyni do nepohody“, tzn., že udržují pouze sexuální vztah s druhou osobou, avšak partnerský vztah s touto osobou nechtějí (Tomášek, 2006). Jako poslední uvádí Tomášek (2006) tzv. „hru na dokazování si“, kdy muž či žena mají potřebu dokazovat sám sobě, že je žádaný/á.

1.6.2 Nesezdaná soužití

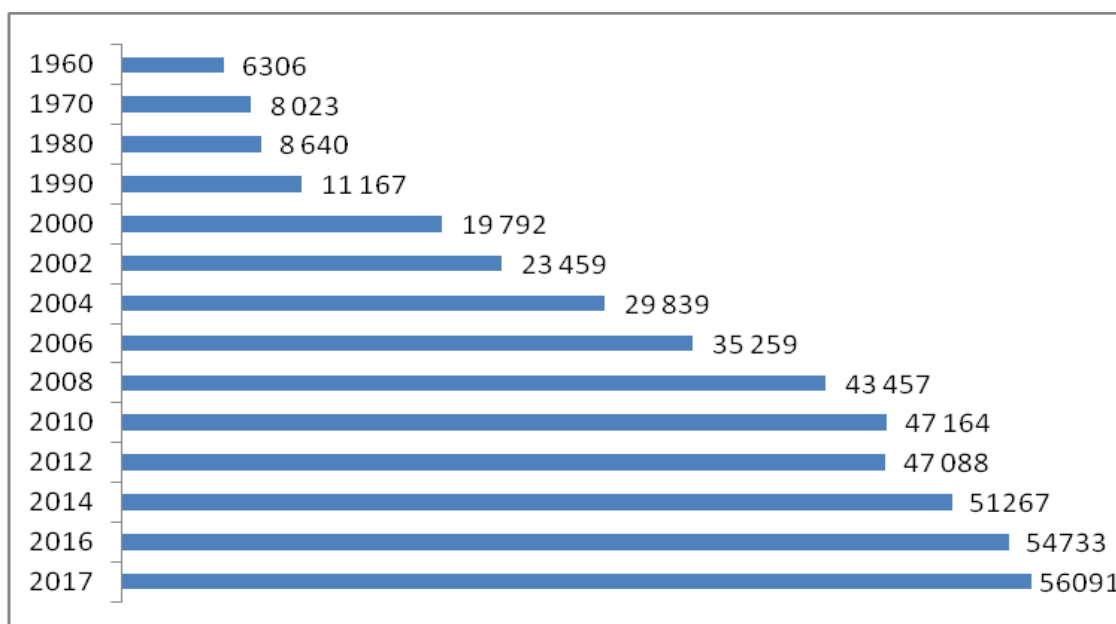
Velmi častým způsobem partnerského soužití je v moderní společnosti nesezdané soužití, někdy jinak nazývané jako kohabitace. Matoušek (2008) nesezdané soužití vysvětluje jako *soužití muže a ženy, které není legitimováno sňatkem, a to jak v jedné, tak případně ve dvou domácnostech* (Matoušek, 2008, s. 114). Lze tedy zjednodušeně konstatovat, že se jedná o partnerský vztah muže a ženy bez uzavření manželství.

První vlna nesezdaného soužití byla na přelomu 18. a 19. století, z důvodu industrializace a urbanizace a přispělo tomu také velké množství odkládání dětí do sirotčinců. Důsledkem byla stoupající kriminalita opuštěných dětí. Druhá vlna přišla po druhé světové válce. Důvodem mohlo být vyšší sebevědomí žen, jejich kariérní růst a také neochota mladých lidí vstupovat do manželství (Matoušek, 2008).

Nesezdané soužití mívá kratší trvání než manželství. Ačkoliv je tato forma partnerského soužití dnes velmi oblíbená, nese s sebou určitá rizika. Riziko představuje zejména pro děti, protože je větší pravděpodobnost, že dítě bude vyrůstat v neúplné rodině (Matoušek, 2008).

V České republice se tato forma partnerského soužití rozšířila zejména po roce 1989, po pádu komunismu a nástupu demokracie a občanské svobody. Častým důvodem bývá například to, že mladí lidé se soustředí na studium, kariéru, chtějí se věnovat svým koníčkům, cestovat, chtějí mít „svobodu“, anebo svůj partnerský vztah nepotřebují stvrzovat manželským svazkem.

Obr. 7: Počet dětí narozených mimo manželství v ČR ve vybraných letech mezi lety 1960-2017 (v počtu dětí)

Zdroj: Český statistický úřad, © 2020, vlastní zpracování

Současně také narůstá počet dětí, které jsou narozeny mimo manželství (obr. 7). Počet dětí narozených mimo manželství začal narůstat zejména po pádu komunistického režimu po roce 1989 (obr. 7). K nárůstu nemanželských porodů dochází v posledních čtyřech desetiletích i v ostatních zemích světa (Haskins, 2015).

1.6.3 Patchwork rodiny

Častým jevem je tzv. patchwork rodina neboli rodina sešívaná. Jedná se o rodinu, kdy dítě žije v podstatě ve dvou domácnostech. Jedná se o rozpad rodiny původní, kdy si poté rodiče najdou jiné partnery. Dítě má tedy dva tatínky a dvě maminky, občas i nové sourozence (Kutálková, 2018). Občas nastává i situace, kdy dítě poté vyrůstá v tzv. homoparentální rodině.

1.6.4 Homoparentální rodiny

Homosexualitu lze definovat jako *pohlavní náklonnost k osobám stejného pohlaví* (Hartl, 2009, s. 194). V současné době v České republice homosexuálové nemohou

uzavřít manželství, ale mohou uzavřít registrované partnerství (partnerské soužití). Registrované partnerství lze v České republice uzavřít od roku 2006. Je to podobný svazek jako manželství, partnerům vznikají práva a povinnosti – vyživovací povinnost, měli by být informováni o zdravotním stavu partnera, vzniká také dědické právo. Nemohou však adoptovat děti a nevzniká společné jmění partnerů (Dlouhá, 2016). Umožnění manželského sňatku homosexuálům a také adopce dětí homosexuály jsou nyní velmi diskutovanými politickými i sociálními tématy.

Homoparentální rodina je taková rodina, kdy jsou rodiče dvě ženy nebo dva muži (Kutálková, 2018). *V České republice vyrůstá řada dětí v rodinách gayů, leseb a transgender rodičů, které vznikly po rozpadu původního rodičovského páru* (Kutálková, 2018, s. 6). Pokud dítě vyrůstá v takovéto rodině, je to nejčastěji z toho důvodu, že matka si po rozpadu manželství našla ženu, či otec muže. Kutálková (2018) uvádí, že existují nejrůznější studie, které dokazují, že děti vychovávané homoparentálními rodiči prospívají stejně tak jako děti vyrůstající v rodinách heteroparentálních. Kutálková (2018) dále uvádí, že správný vývoj a výchova dítěte nesouvisí se sexuální orientací rodičů. Děti, které jsou vychovávané homoparentálními rodiči však v pozdější době řeší nejrůznější otázky. Pokud jejich matka začala žít s ženou či jejich otec s mužem, ptají se, zda je to v pořádku a mají často obavy, že se jim ostatní budou posmívat (Kutálková, 2018). Není tedy problémem skutečnost, že by se v takové rodině měly děti špatně, avšak existuje strach z negativních projevů společnosti (Kutálková, 2018).

1.6.5 Ne-monogamní vztahy

Mimo monogamní vztahy, kdy jsou ve společném soužití dva manželé nebo dva partneři (monogamie), existují také partnerské vztahy, ve kterých se objevuje více osob. Neznámější je polygamie, která se však neobjevuje v evropských státech, ale pouze ve státech arabských. Velice známé a relativně časté jsou tzv. „volné vztahy“, které jsou rozšířené i v České republice. A v poslední řadě lze také mezi ne-monogamní vztahy zařadit polyamorii.

• Polygamie

Dle Hartla (2009) je polygamie definována jako: *soužití jedince jednoho pohlaví s více jedinci druhého pohlaví* (Hartl, 2009, s. 419). Tento termín pochází z řečtiny, kdy „poly“ znamená „mnoho“ a „gamos“ znamená „manželství“. Pokud má muž více žen, jedná se o polyginií. Objevuje se také situace, kdy žena má více manželů. V tomto případě hovoříme o polyandrii (Malachta, 2018). Islám povoluje polyginií, zatímco polyandrii zakazuje. Muž může být v manželství nejvíce se čtyřmi ženami, a to pouze tehdy, pokud bude ke všem svým manželkám spravedlivý. Podmínkou je rovnost mezi ženami, všechny manželky mají stejná práva. Muž musí se všemi svými ženami zacházet stejným způsobem, zabezpečit je a být k nim laskavý. Tato povinnost je uvedena v Koránu (Ebdalati, 2010). Uzavřít manželství s více ženami však není nutnost, ale je důležité, aby každá z těchto žen se sňatkem souhlasila (Ebdalati, 2010).

• Volný vztah

V evropské kultuře je jediný „přípustný“ partnerský vztah, ve kterém se objevuje více osob, takzvaný volný vztah. V tomto případě si partneři či manželé navzájem tolerují milence a milenky, a to za předpokladu, že dodržují určitá pravidla. Tito partneři se k sobě stále vrací, mají spolu emocionální vztah, ale povolují si navzájem sexuální vztah s další osobou (Holubová, 2013).

• Polyamorie

Je složité vysvětlit, co tento termín přesně znamená, jelikož polyamorie je jedno z nových slov, které především v Evropě není příliš rozšířené. Mohl by se definovat jako mnohonásobné vztahy, ale pokud by se termín přeložil doslovně, tak „poly“ znamená v řečtině „mnoho“ a „amor“ v latině znamená „láska“, tudíž by se dal přeložit jako „mnoho lásky“ nebo „více než jedna láska“ (Klesse, 2006). Tento pojem je dle Klesse (2006) složen z řeckého a latinského slova, protože pokud by byly použity pouze řecká slova, mohl by se tento typ partnerského vztahu nazývat „polyfilie“, což by v mnoha lidech mohlo vyvolávat pocit, že se jedná o něco podobného, jako je například

nekrofilie, pedofilie apod. Tento název by mohl v některých lidech vyvolávat strach a negativní reakce. Polyamorie není pouze sexuální vztah, ale jedná se především o vztah emocionální. Podle polyamoriků lze milovat více osob ve stejnou dobu (Klesse, 2006). V tomto je hlavní rozdíl mezi polyamorií a ostatními ne-monogamními vztahy. Ačkoliv, jak již bylo výše zmíněno, v Evropě tento termín příliš rozšířený není, nejčastěji se tento typ partnerského vztahu objevuje v Německu. Častý je také v USA, kde je tento termín známý již desítky let (Holubová, 2013).

1.7 Rodinná politika

Rodinná politika je součástí sociální politiky a dala by se definovat jako soubor aktivit, které poskytují podporu rodinám. Rodinná politika podporuje fungování rodiny, aby plnila správně své přirozené funkce, ale nepřebírá poslání členů rodiny a nezasahuje do vnitřního života rodin (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2018).

1.7.1 Cíle rodinné politiky

Cílem rodinné politiky je podpořit a vytvářet předpoklady pro správné fungování rodiny a vytvořit pro ně přívětivé místo ve společnosti. Rodinná politika se snaží, aby si společnost uvědomila hodnoty a důležitost rodiny. Je nesmírně důležité, aby si zejména mladí lidé uvědomili hodnoty manželství, rodičovství a rodiny a také toho, že jen samotní členové rodiny mají zodpovědnost za to, aby rodina správně fungovala. Dalším cílem rodinné politiky je zajištění potřebných socioekonomických podmínek nezbytných pro správný vývoj a výchovu dítěte, které jsou orientované na finanční pomoc rodině (Institut pro sociální politiku a výzkum, z.s., 2019). Je důležité, aby se naplňovaly zájmy dítěte, tudíž by dítě mělo znát své rodiče, popřípadě s nimi být v kontaktu. Dalším cílem je rovnost žen a mužů neboli snaha o rovné postavení rodiče muže i rodiče ženy, příkladem v České republice je třeba otcovská dovolená, anebo rodičovská dovolená – otec i matka se mohou střídat. Cílem je také zvýšení porodnosti. Nízká porodnost v současné době a zvýšení délky života zapříčiňuje stárnutí obyvatelstva, které se považuje za jeden z největších problémů současnosti. Dále je potřeba podporovat zejména rodiny s dítětem se specifickými potřebami (Institut pro

sociální politiku a výzkum, z.s., 2019). *Cílem rodinné politiky je vždy zdravý vývoj dítěte, hlavním smyslem ochrany a podpory rodiny je nejlepší zájem dítěte, neboť dítě nemá způsobilost k právním úkonům a nemůže se bránit – proto musí být chráněno státem* (Tomeš, 2011, s. 191). Tomeš (2011) uvádí, že ne vždy je rodinná politika pro rodinu. Autor při své praxi narazil na takovou rodinnou politiku, která dokonce rodinám škodila. Jako příklad uvádí Čínu a její omezování počtu dětí v rodině.

1.7.2 Současná situace v České republice

System rodinné politiky je zprostředkováván pomocí finančních dávek, daňového zvýhodnění, občanského práva (právo vychovávat děti, právo na vyživovací povinnost atd.), sociálních služeb a pracovních podmínek pro ženy a mladistvé. Rodinnou politiku realizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo zdravotnictví (Tomeš, 2011). Do rodinné politiky lze zařadit i zřizování školek, díky kterým lze vytvořit optimální podmínky pro sladování rodičovského a pracovního života. Součástí rodinné politiky jsou také dokumenty, mezi které patří Listina základních práv a svobod, zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, zákon 262/2006 Sb. Zákoník práce, Úmluva o právech dítěte a zákon č. 117/2005 Sb. o státní sociální podpoře (Kaczor, 2015).

• Finanční dávky

V České republice se v rámci rodinné politiky mohou rodinám vyplácet dávky nemocenského pojištění, dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky státní sociální podpory a vdovský či vdovecký a sirotčí důchod, avšak musí být splněny určité podmínky pro přiznání dávky, popřípadě pozůstalostních důchodů.

Dávky nemocenského pojištění jsou vypláceny za účelem finanční pomoci ekonomicky aktivním osobám, které v případě onemocnění či mateřství nemohou vykonávat práci a tím přijdou o své finanční příjmy (Česká správa sociálního zabezpečení, © 2020). Ti, kteří o dávku žádají, musí být však účastni na nemocenském pojištění. V rodinné politice se jedná o peněžitou pomoc v mateřství, ošetřovné,

vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, otcovská a dlouhodobé ošetřovné (Česká správa sociálního zabezpečení, © 2020). Peněžitá pomoc v mateřství neboli „mateřská“ je vyplácena matce dítěte, může se však střídat s otcem, ale až od 7. týdne od porodu. Mateřská se vyplácí už od 8. – 6. týdne před plánovaným porodem dle rozhodnutí matky a je vyplácena po dobu 28 týdnů, u dvou a více současně narozených dětí po dobu 37 týdnů. Tato dávka lze vyplácet pouze tehdy, pokud matka byla v posledních dvou letech účastna na nemocenském pojištění minimálně po dobu 270 dnů (Česká správa sociálního zabezpečení, © 2020). Ošetřovné je vypláceno osobám, které nemohou vykonávat práci, protože musí pečovat o člena domácnosti. Běžnou podmínkou výplaty dávky je účast na nemocenském pojištění a osoba, o kterou pečuje, s ním musí žít ve společné domácnosti. Dávka může být vyplácena i v případě, že například z důvodu havárie je uzavřena škola a rodič musí pečovat o dítě mladší 10 let. Zpravidla je vyplácena 9 dní, ale pokud se jedná o samostatně žijícího rodiče, lze dobu výplaty dávky prodloužit až na 16 dní (Česká správa sociálního zabezpečení, © 2020). Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství se vyplácí ženám, které z důvodu těhotenství musely být přesunuty na méně placenou práci a jejich původní práce byla nebezpečná pro těhotné či kojící ženy (Česká správa sociálního zabezpečení, © 2020). Dlouhodobé ošetřovné je vypláceno příbuznému nebo druhovi/družce, který pečuje o osobu, která potřebuje po propuštění z nemocnice celodenní péči. Dávka je vyplácena nejdéle po dobu 90 dnů (Česká správa sociálního zabezpečení, © 2020).

Mezi dávky státní sociální podpory, které se využívají v rámci rodinné politiky, patří všech 5 dávek. Dávky se dělí na testované a netestované, to znamená na dávky, které jsou závislé na příjmu, a na dávky, které na příjmu závislé nejsou. Mezi testované dávky řadíme přídavek na dítě, porodné a příspěvek na bydlení. Mezi dávky netestované řadíme rodičovský příspěvek a pohřebné (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2020). Přídavek na děti je poskytován rodinám s dětmi, které mají příjem nižší než 2,7násobku životního minima. Výměra dávky se liší dle věku dítěte a příjmů rodiny (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2020). Porodné je jednorázový příspěvek, na který má nárok rodina, které se narodilo první nebo druhé dítě, a která má příjmy nižší, než je 2,7násobek životního minima. Na první dítě je poskytován příspěvek 13 000 Kč,

na druhé 10 000 Kč. Poslední testovanou dávkou v rámci státní sociální podpory je příspěvek na bydlení, který je poskytován osobám s nízkými příjmy (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2020).

Rodičovský příspěvek je netestovaná dávka, která se vyplácí rodiči, který se stará o dítě. Rodič dostane příspěvek 300 000 Kč a může si sám zvolit, jestli mu částka bude vyplácena po dobu 4 let nebo méně. Pohřebné je jednorázová dávka, která je určena pro nezaopatřené dítě, kterému zemřel rodič, anebo rodiči, kterému zemřelo nezaopatřené dítě. Výše příspěvku je 5000 Kč (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2020).

Pokud jeden z rodičů zemře, může se vyplácet některý z pozůstalostních důchodů. Mezi pozůstalostní důchody se řadí sirotčí a vdovský/vdovecký důchod.

Sirotčí důchod náleží nezaopatřenému dítěti nebo zákonnému zástupci nezaopatřeného dítěte, kterému zemřel jeden nebo oba rodiče (popřípadě osvojitel). Nezaopatřeným dítětem se rozumí osoba, které je méně než 26 let, a která se soustavně připravuje na budoucí povolání, anebo následkem zdravotního stavu se nemůže na budoucí povolání připravovat (Česká správa sociálního zabezpečení, © 2020) Výše důchodu je skládá ze základní výměry, která je v roce 2020 ve výši 3 490 Kč měsíčně a z procentní výměry, která je 40 % z výše důchodu, na kterou by měla zemřelá osoba před smrtí nárok (Česká správa sociálního zabezpečení, © 2020).

Vdovský/vdovecký důchod náleží osobě, které zemřel manžel/manželka. Náleží pouze v té situaci, pokud zemřelý pobíral starobní či invalidní důchod, anebo splňoval podmínky pro vyplácení starobního/invalidního důchodu. Také pokud zemřel z důvodu pracovního úrazu (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2020). Vdově/vdovci důchod náleží po dobu jednoho roku. V některých případech však může nárok na výplatu důchodu přetrvat (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2020). Výše vdovského/vdoveckého důchodu se skládá ze základní výměry (3 490 Kč) a procentní výměry, která činí 50 % z výše starobního či invalidního důchodu, na kterou by měl zemřelý před smrtí nárok (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2020).

• Daňové zvýhodnění

Rodiny mohou uplatnit slevu na dítě, které lze uplatnit na každého potomka žijícího ve společné domácnosti, který je buď mladší 18 let, anebo mladší 26 let, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání. Slevu na dítě může uplatnit vždy pouze jeden z rodičů. Aby vznikl nárok na slevu na dítě, musí příjem rodiče překročit šestinásobek minimální měsíční mzdy za předchozí kalendářní rok (Solitea Česká republika, a.s., © 2020). Minimální mzda v roce 2020 je 14 600 Kč (Mladá fronta, a.s., © 2020).

1.8 Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích je moderní univerzita, která byla založena v roce 1991, a na které studuje 10 500 studentů ve více než 200 oborech bakalářských, magisterských a doktorských programů. Univerzita také nabízí celoživotní vzdělávání (EDUroute s.r.o., © 1996–2020).

1.8.1 Fakulty Jihočeské univerzity

Jihočeská univerzita se skládá z 8 fakult, které uchazečům a uchazečkám umožňují velký výběr z mnoha humanitních, ekonomických či technických oborů (EDUroute s.r.o., © 2020). Mezi fakulty Jihočeské univerzity patří:

- Zdravotně sociální fakulta
- Ekonomická fakulta
- Pedagogická fakulta
- Teologická fakulta
- Fakulta rybářství a ochrany vod
- Filozofická fakulta
- Přírodovědecká fakulta
- Zemědělská fakulta

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíle práce

Cílem diplomové práce je zmapovat postoje studentů a studentek prezenčního studia Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích k plánování vlastního rodičovství.

2.2 Hypotézy

Na základě stanoveného cíle diplomové práce byly stanoveny následující hypotézy.

Hypotéza 1:

Více než polovina studentů a studentek prezenčního studia na JU si přeje být rodiči.

Hypotéza 2:

Studentky prezenčního studia na JU si ve svém životě plánují více potomků než studenti prezenčního studia na JU.

3 OPERACIONALIZACE POJMŮ

rodič = osoba, která má povinnosti a práva vůči dítěti. *Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud (Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, 2012, s. 1120).*

student prezenční formy studia = člověk, který se soustavně připravuje na své budoucí povolání a studuje denní formu studia na vysoké škole. Výuka probíhá ve všední dny a studenti jsou povinni docházet na semináře a mohou dobrovolně navštěvovat přednášky. Mají status studenta a tím mohou čerpat různé výhody (EDUroute s.r.o., © 1996–2020). Pro potřeby této práce jsou výzkumným souborem pouze studenti prezenční formy studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, kteří zatím nemají žádné potomky.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích = univerzita, která se skládá z osmi fakult, mezi které patří: Zdravotně sociální fakulta; Ekonomická fakulta; Pedagogická fakulta; Teologická fakulta; Fakulta rybářství a ochrany vod; Filozofická fakulta; Zemědělská fakulta a Přírodovědecká fakulta.

4 METODIKA

4.1 Metodický postup

Pro tuto diplomovou práci byl použit kvantitativní výzkum. Pro shromáždění potřebných dat byla použita metoda dotazování. Data k testování hypotéz byla získána prostřednictvím techniky dotazníku.

Kvantitativní výzkum očekává, že společenské jevy, které zkoumá, je možno měřit, třídit či uspořádat (Reichel, 2009). *Zdrojem poznání je pouze objektivní a co možná nejpřesnější zkoumání reality podobně jako v přírodních vědách. Cílem výzkumu je objasňování jevů na základě vědecké teorie a ověřování hypotéz* (Průcha et al., 2013, s. 140). Mezi metody kvantitativního výzkumu patří dotazník, pozorování, experiment a rozhovor (Průcha et al., 2013). Dotazování je metoda, při které se kladou otázky, které mohou být pokládány buď ústní formou, a to prostřednictvím rozhovoru, anebo písemnou formou prostřednictvím dotazníku (Reichel, 2009). Dotazník je technika, která se využívá k získávání informací, a při které se pokládají otázky respondentům písemnou formou. Dotazník je hojně využíván pro sociální výzkumy (Průcha et al., 2013).

Dotazník k této diplomové práci byl rozeslán prostřednictvím studijních oddělení jednotlivých fakult JU v elektronické podobě studentům a studentkám prezenčního studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Některá ze studijních oddělení odmítla dotazník studentům své fakulty rozeslat, nejčastěji z důvodu ochrany osobních údajů. Z hlediska GDPR je rozesílání nevyžádaných e-mailů (za které je podobný e-mail požadován) problematické a fakulty bohužel mají zkušenosti se stížnostmi studentů. Jednalo se o Filozofickou a Teologickou fakultu, tudíž respondentů z těchto fakult je podstatně méně. Naopak nejvíce ochotní byli na studijních odděleních Zdravotně sociální fakulty, Fakulty rybářství a ochrany vod a Přírodovědecké fakulty. Jednalo se o dobrovolný a anonymní dotazník, který byl použit pouze pro potřeby výzkumu v této diplomové práci, s čímž byli respondenti seznámeni již v úvodu dotazníku. Zároveň byli respondenti v úvodu dotazníku seznámeni s tématem

diplomové práce a požádání o jeho vyplnění. Dotazník obsahoval 21 otázek, přičemž 11 otázek bylo uzavřených, 5 otázek polouzavřených a 5 otázek otevřených. Obsahoval také 16 povinných a 5 nepovinných otázek. Otázky byly formulovány tak, aby bylo zjištěno, jaký mají studenti a studentky prezenčního studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích postoj k plánování jejich vlastního rodičovství, kolik dětí plánují a v jakém věku plánují prvního potomka, jaký zaujímají postoj k manželství, jestli se zajímají o podporu rodinám s dětmi poskytovanou státem, zda je dle jejich názoru dostačující, a jakým způsobem by se případně dala zlepšit.

4.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořili studenti a studentky prezenčního studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, kteří zatím nemají žádné potomky. Na dotazy odpovídalo celkem 879 respondentů, z toho 79 dotazníků muselo být vyřazeno z důvodu, že tito respondenti již jednoho či více potomků měli. Pro výzkum bylo tedy použito 800 dotazníků. Odpovídalo 653 žen a 147 mužů. Sběr dat trval 20 dnů a probíhal v únoru 2020. Velikost populace činí cca 10 500 studentů. Prostřednictvím programu Simple Size Calculator byl vypočítán reprezentativní vzorek, který za použití intervalu spolehlivosti 3 vyšel 973 studentů a studentek JU. Pro tento výzkum bylo použito 800 respondentů, tudíž vzorek není reprezentativní. Jako způsob výběru byl použit výběr založený na dobrovolnosti. Výběr založený na dobrovolnosti je charakteristický tím, že respondenti nejsou nuceni do toho, aby se výzkumu zúčastnili. Je pouze na jejich úsudku, zda dotazník vyplní. Tento způsob výběru je však překážkou reprezentativnosti získaných údajů (Reichel, 2009). Výsledky byly zpracovány v březnu 2020.

4.3 Etika výzkumu

Výzkumníci musí dodržovat určitá etická pravidla a zásady. První zásadou je, že nikdo nesmí být nucen do účasti ve výzkumu. Zkoumané osoby mají právo z výzkumu vystoupit. Další zásadou je, že by zkoumané osoby měly být informované, k čemu výzkum slouží, a jak budou výsledky publikovány. Nesmí docházet jak k psychickému,

tak fyzickému ubližování osobám (Linderová et al., 2016). Výzkumník nesmí podávat neetické otázky či požadovat po zkoumaných osobách neetické informace. Získané údaje se nesmí nijak přepisovat, upravovat či mazat, anebo si je dokonce vymýšlet (Linderová et al., 2016). Dotazník k této diplomové práci byl anonymní, respondenti byli v úvodu dotazníku seznámeni, k čemu dotazník slouží. Respondenti mají možnost požádat o zaslání výsledků.

4.4 Statistické zpracování dat

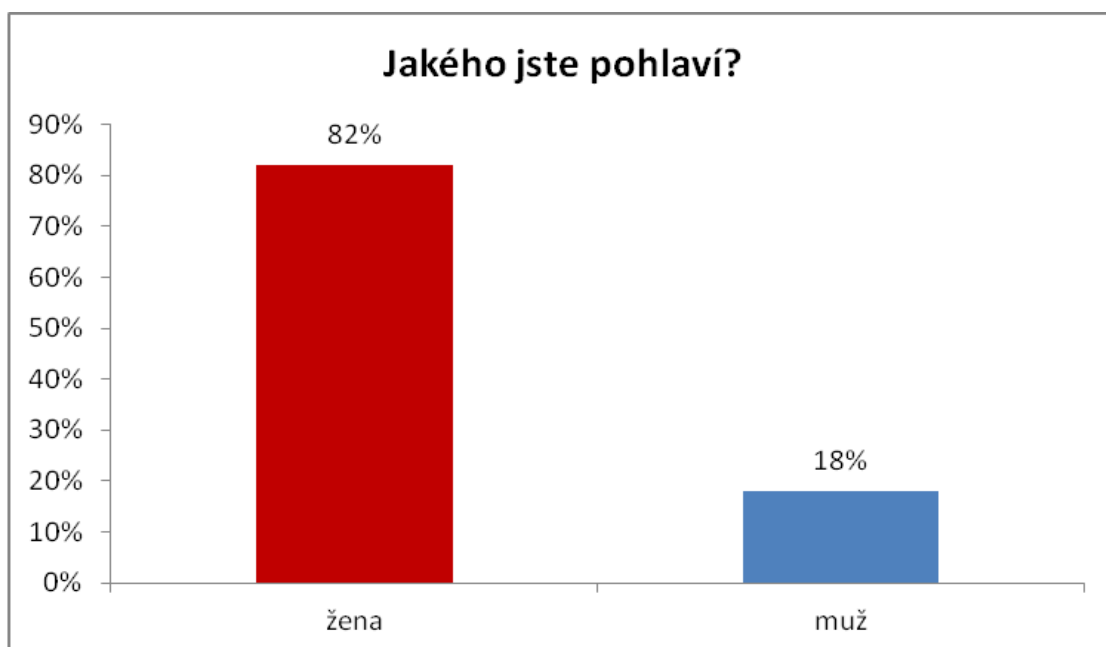
Popisná statistika byla provedena v programu Microsoft Excel 2007 s využitím četnostních tabulek, grafů a kontingenčních tabulek. Testování hypotézy 1 o podílu studentů a studentek prezenčního studia na JU, kteří si přejí být rodiči, bylo provedeno pomocí binomického testu. Interval spolehlivosti pro podíl byl vypočten pomocí Clopper-Pearsonovy metodiky. Testování hypotézy 2 o porovnání počtu plánovaných potomků studentů a studentek prezenčního studia na JU bylo provedeno pomocí Mann-Whitneyho testu. Kromě výsledné p-hodnoty Mann-Whitneyho testu byly uvedeny i absolutní a relativní četnosti všech variant obou srovnávaných skupin a následně zobrazeny pomocí kategorizovaného histogramu. Hladina významnosti byla zvolena na hodnotě 0,05, výpočty byly provedeny pomocí programu STATISTICA EN 13.

5 VÝSLEDKY

V této kapitole jsou vyhodnoceny výsledky jednotlivých otázek, na které respondenti v rámci dotazníkového šetření odpovídali. Výsledky jsou vyhodnoceny popisnou statistikou prostřednictvím grafů a četnostních tabulek. Jsou zde uvedeny také kontingenční tabulky, ve kterých je uvedeno zastoupení mužů a žen v jednotlivých otázkách v dotazníkovém šetření, aby byly zachyceny možné rozdíly mezi muži a ženami studujícími prezenční formu studia na JU. V této kapitole jsou rovněž uvedeny kontingenční tabulky, ve kterých je uvedeno zastoupení studentů a studentek jednotlivých fakult, aby bylo případně zjištěno, zda se objevují také odlišné postoje studentů a studentek jednotlivých fakult JU (konkrétně se jednalo pouze o otázky týkající se názoru na manželství, zda v budoucnu plánují děti, popřípadě kolik dětí plánují a v jakém věku plánují narození prvního potomka).

První část otázek je identifikační, druhá část otázek se týká zkoumané problematiky plánování rodičovství. Poté jsou uvedeny výsledky testování výše uvedených hypotéz.

Obr. 8: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 8 ukazuje, že mezi respondenty převažovaly ženy. Do dotazníkového šetření se zapojilo 653 žen (82 %) a 147 mužů (18 %). Větší zastoupení žen mezi respondenty by se dalo zdůvodnit tím, že největší zastoupení měli studenti a studentky ze Zdravotně sociální fakulty, kde studují převážně ženy (na fakultě jsou nabízeny obory, jako je Všeobecná sestra, Porodní asistentka apod.).

Tab. 2: Věk respondentů

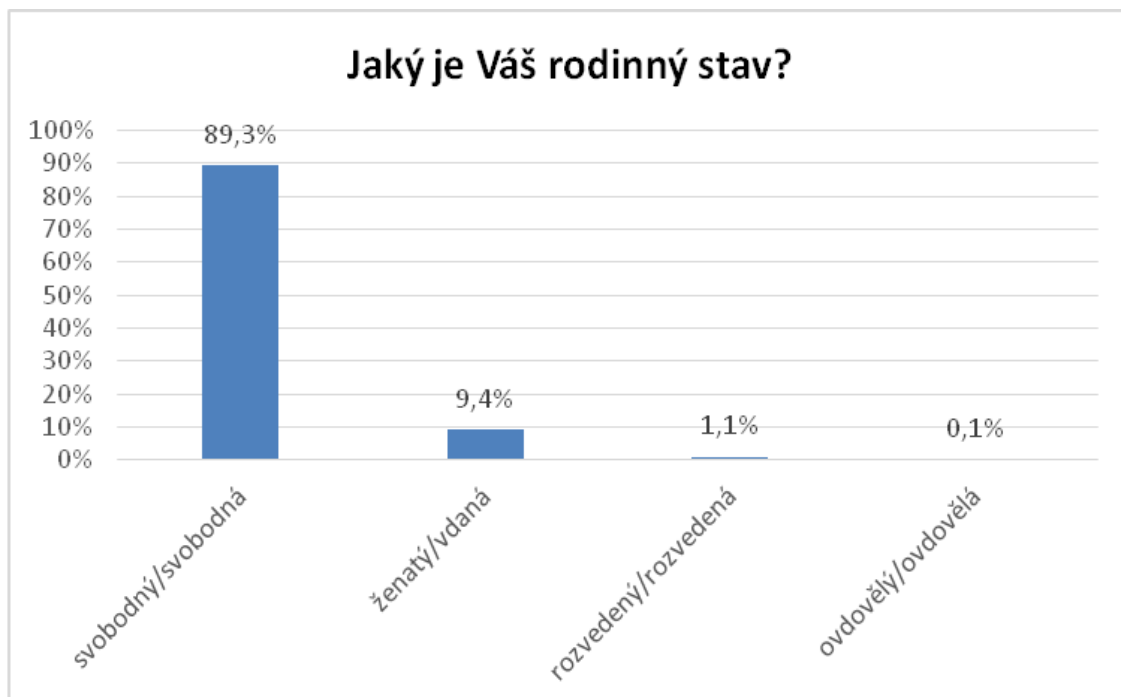
Kategorie	Četnosti	Procenta
19-24 let	628	78,5 %
25-30 let	153	19 %
31-36 let	19	2,4 %
Celkem	800	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

V této otázce měli respondenti uvést svůj věk. Otázka byla otevřená, tudíž byly odpovědi až poté rozděleny do tří kategorií. Nejčastěji odpovídali respondenti ve věku mezi 19 a 24 lety (78,5 %). 19 % dotázaných uvedlo věk mezi 25 a 30 lety. Nejmenší zastoupení (2,4 %) měla věková kategorie mezi 31 a 36 lety (tab. 2).

Nejmladšímu respondentovi bylo 19 let, nejstaršímu 36 let. Průměrný věk dotázaných byl 22,6 let. Medián (hodnota, která je přímo uprostřed) byl 22 let. Nejčastěji odpovídali respondenti, kterým bylo 20 let (modus). Směrodatná odchylka byla 2,894.

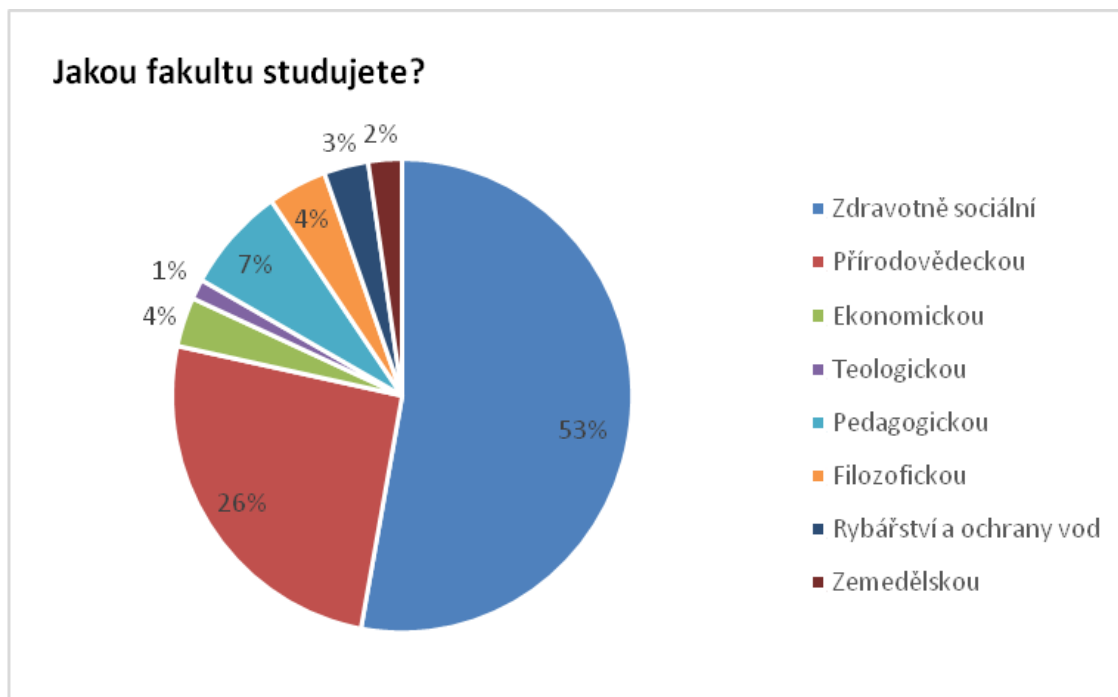
Obr. 9: Jaký je Váš rodinný stav? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 9 ukazuje, že nejčastěji odpovídali svobodní respondenti, těch v dotazníkovém šetření bylo 765 (89,3 %), 31 (9,4 %) respondentů uvedlo, že jsou již v manželském svazku, tři respondenti (1,1 %) uvedli, že jsou rozvedení a pouze jeden respondent odpověděl, že je ovdovělý/á (obr. 9).

Obr. 10: Jakou fakultu studujete? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 10 ukazuje, že největší zastoupení měli jednoznačně studenti/ky ze Zdravotně sociální fakulty JU (53 %). Za nimi nejvíce odpovídali respondenti studující na Přírodovědecké fakultě (26 %). Nejmenší zastoupení měli studenti/ky z Teologické fakulty JU (1 %). Z Pedagogické fakulty odpovídalo 7 % respondentů, z Filozofické fakulty 4 % respondentů a zastoupení z Ekonomické fakulty bylo rovněž 4 %. Z Fakulty rybářství a ochrany vod byla zastoupena 3 % respondentů a ze Zemědělské fakulty 2 % respondentů. Nerovnoměrné rozložení studentů/ek z jednotlivých fakult by se dalo zdůvodnit tím, že dotazník k této diplomové práci byl rozeslán prostřednictvím studijních oddělení jednotlivých fakult JU v elektronické podobě a některá ze studijních oddělení odmítla dotazník studentům své fakulty rozeslat, nejčastěji z důvodu ochrany osobních údajů. Právě Teologická fakulta odmítla dotazník studentům rozeslat, tudíž respondentů z této fakulty je nejméně. Naopak nejvíce ochotní rozesílat dotazník byli na studijních odděleních Zdravotně sociální fakulty, Fakulty rybářství a ochrany vod a Přírodovědecké fakulty.

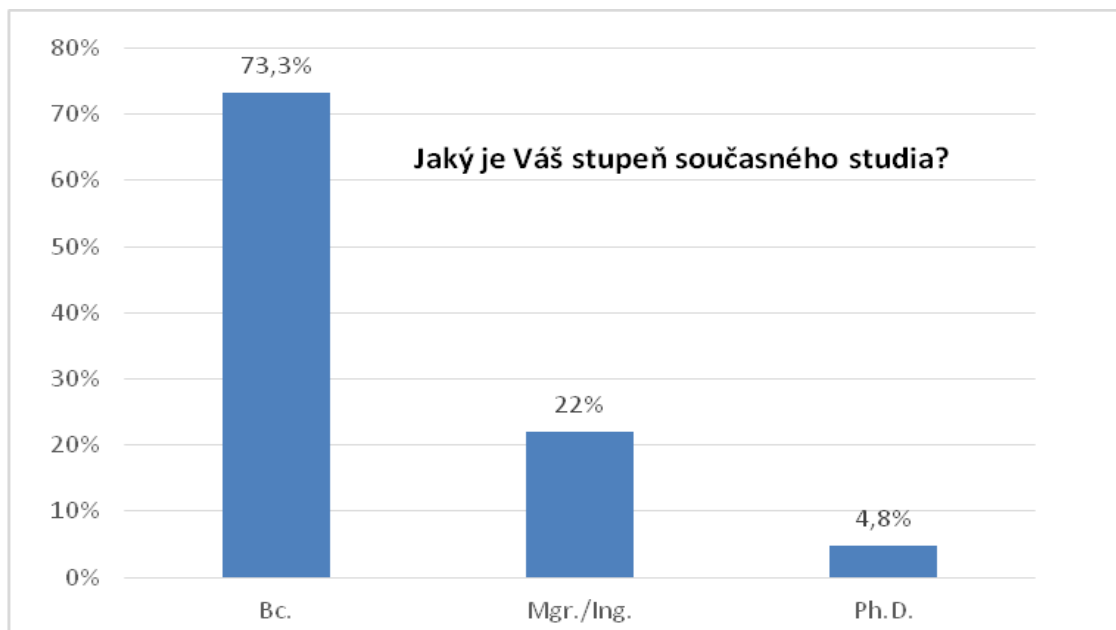
Tab. 3: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty z jednotlivých fakult JU

Pohlaví	Hodnoty	Ekono- mická	Filo- zofick á	Pedago- gická	Přírodo- vědecká	Rybář- ství a ochrany vod	Teolo- gická	Zdravotně sociální	Země- dělská	Celkový součet
Muž	Počet	2	2	9	60	17	2	52	3	147
	Procenta	1,4 %	1,4 %	6,1 %	40,8 %	11,6 %	1,4 %	35,4 %	2 %	100 %
Žena	Počet	25	31	49	144	8	9	371	16	653
	Procenta	4 %	5 %	8 %	22 %	1 %	1 %	57 %	2 %	100 %
Celkem Počet		27	33	58	204	25	11	423	19	800
Celkem Procenta		3,4 %	4,1 %	7,3 %	25,5 %	3,1 %	1,4 %	53 %	2,4 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 3 ukazuje, jaké bylo zastoupení mužů a žen z jednotlivých fakult JU. Mezi muži byli nejčastěji zastoupeni studenti Přírodovědecké fakulty. Mezi ženami bylo nejvíce studentek ze Zdravotně sociální fakulty (tab. 3). Tento výsledek lze zdůvodnit tím, že Zdravotně sociální fakulta nabízí obory, které jsou více atraktivní pro ženy, zatímco na Přírodovědecké fakultě jsou nabízeny obory, které se těší většímu zájmu mužů. Ze Zdravotně sociální fakulty odpovídalo 35,4 % mužů a 57 % žen, zastoupení z Přírodovědecké fakulty bylo následující: 40,8 % mužů a 22 % žen. Z Pedagogické fakulty odpovídalo 6,1 % mužů a 8 % žen. Mezi respondenty z Filozofické fakulty bylo 1,4 % mužů a 5 % žen. Z Ekonomické fakulty odpovídalo 1,4 % mužů a 4 % žen, z Fakulty rybářství a ochrany vod 11,6 % mužů a 1 % žen. Ze Zemědělské fakulty bylo zastoupení mužů a žen stejné - 2 % mužů a 2 % žen. Z nejméně zastoupené Teologické fakulty odpovídalo 1,4 % mužů a 1 % žen (tab. 3).

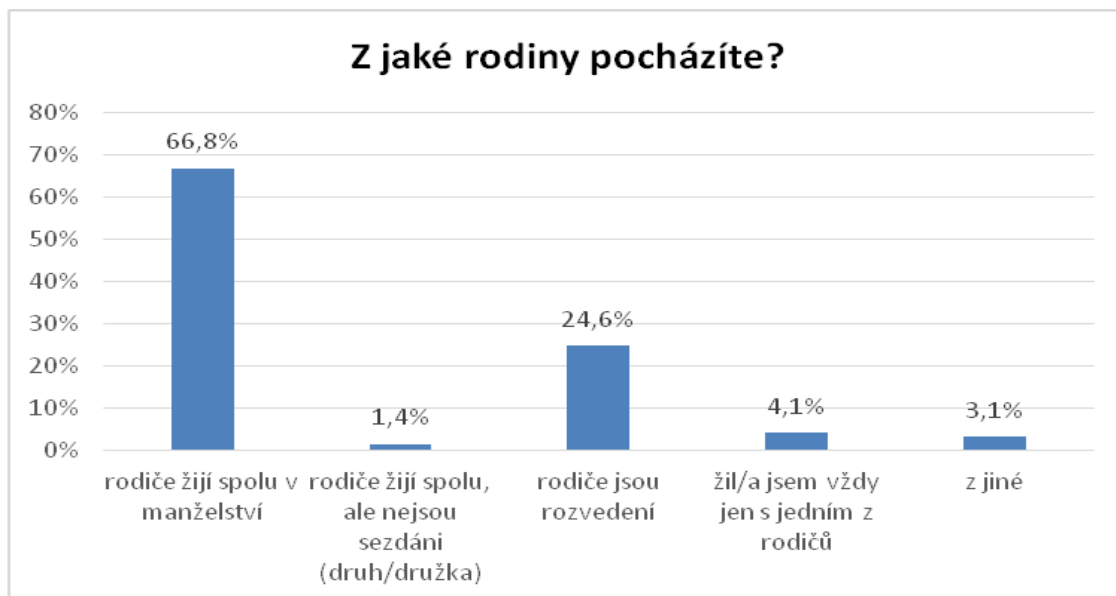
Obr. 11: Jaký je Váš stupeň současného studia? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 11 ukazuje, že nejčastěji odpovídali studenti/ky bakalářského studia (73,3 %). 22 % respondentů studuje magisterský či inženýrský obor, 4,8 % odpovědělo, že již studuje doktorské studium (obr. 11). Důvodem tohoto výsledku může být skutečnost, že nejvíce oborů na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích je nabízeno v rámci bakalářského stupně studia. Na bakalářském studiu rovněž studuje větší počet studentů a studentek než na magisterských, inženýrských či doktorských stupních studia, a také jsou mezi „bakaláři“ mladší studenti (a častěji bezdětní) než studenti ostatních stupňů studia na JU.

Obr. 12: Z jaké rodiny pocházíte? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka na rodinu, ze které respondenti pocházejí, byla polouzavřená. Tudiž respondenti mohli uvést, že pocházejí z jiné rodiny, než byla uvedena mezi možnostmi v dotazníku. Nejčastěji se mezi respondenty objevovali ti, kteří pocházejí z rodiny, ve které spolu rodiče žijí v manželství (66,8 %). 24,6 % respondentů uvedlo, že jejich rodiče jsou rozvedení, 4,1 % respondentů uvedlo, že vždy žili pouze s jedním z rodičů a pouze 1,4 % odpovědělo, že rodiče spolu žijí, ale nejsou sezdáni (druh a družka). 3,1 % respondentů pochází z jiné rodiny (obr. 12). Tab. 4 ukazuje počet respondentů, kteří pocházejí z jiné rodiny, než bylo mezi možnostmi v dotazníku a zároveň zobrazuje jednotlivé odpovědi (tab. 4).

Tab. 4: Počet respondentů pocházející z jiné rodiny, než je uvedena v dotazníku

otec zemřel, když jsem byl/a starší	13
žil/a jsem vždy s matkou a otcím	3
oba rodiče zemřeli	3
rodiče spolu nežijí, ale jsou manželé	5
žil/a jsem v dětském domově	1

dvoj: vlastní výzkum

V tab. 4 jsou zobrazeny jiné odpovědi na to, z jaké rodiny respondenti pocházejí a počet, kolik respondentů tuto odpověď uvedlo. 13 respondentů uvedlo, že rodiče společně žili v manželství, ale otec později zemřel. Pět respondentů odpovědělo, že rodiče jsou sice manželé, ale každý žije v jiné domácnosti (většinou s novým partnerem/kou). Tři respondenti uvedli odpověď, že žili vždy s matkou a otčím (často otce ani nepoznali). Tři respondenti uvedli, že jim zemřeli oba rodiče, jeden respondent pak uvedl, že vyrůstal v dětském domově (tab. 4).

Tab. 5: Věk matky při narození jednotlivých respondentů

Kategorie	Četnosti	Procenta
16-20 let	73	9,1 %
21-25 let	326	40,8 %
26-30 let	266	33,3 %
31-40 let	131	26,4 %
nad 40 let	4	0,5 %
Celkem	800	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 5 uvádí věk matky při narození respondentů. Tato otázka byla otevřená, tudíž byl věk matky rozdělen do kategorií uvedených v tab. 5. Nejčastěji bylo matce při jejich narození mezi 21-25 lety (40,8 %). 33,3 % respondentů uvedlo, že když se narodili, tak jejich matce bylo mezi 26-30 lety, 26,4 % respondentů uvedlo věk mezi 31 a 40 lety. 9,1 % respondentů se narodilo, když jejich matce bylo mezi 16-20 lety a nejméně se objevovala odpověď vyšší než 40 let (0,5 %).

Minimální věk, který se v odpovědích objevil, byl 16 let, nejvyšší 56 let. Průměrný věk matky při narození respondentů byl 26,2 let. Medián (hodnota, která je přímo uprostřed) byl 26 let. Nejčastější hodnota byla 21 let (modus). Směrodatná odchylka byla 4,8.

Tab. 6: Věk otce při narození jednotlivých respondentů

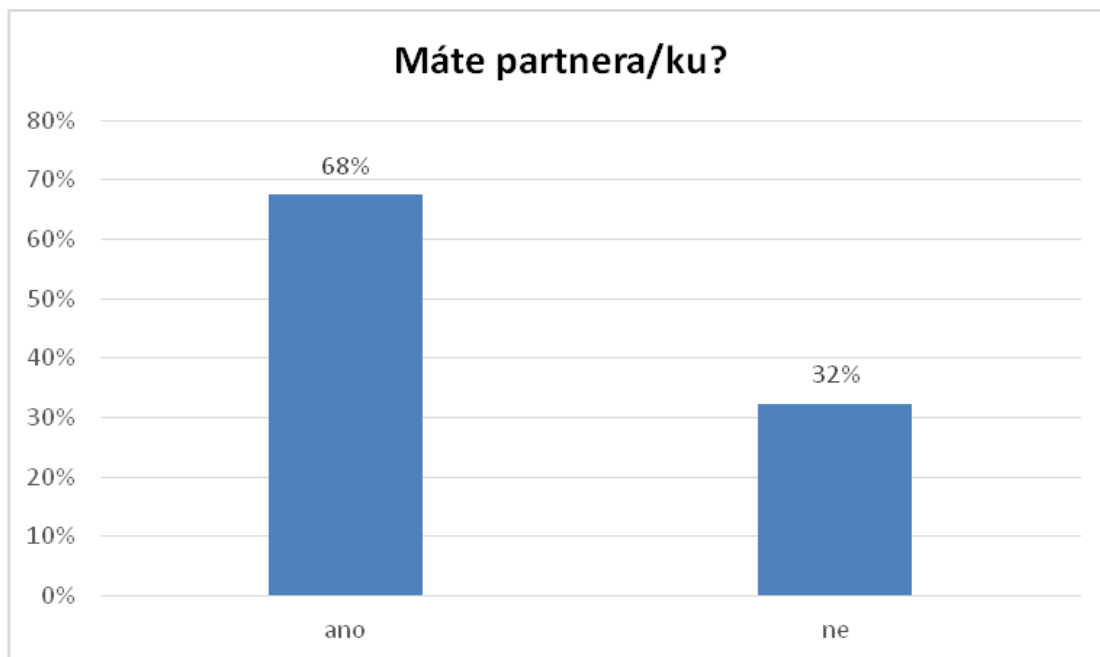
Kategorie	Četnosti	Procenta
18-20 let	14	1,8 %
21-25 let	23	29 %
26-30 let	282	35,3 %
31-40 let	228	28,5 %
nad 40 let	37	4,6 %
nevím	7	0,9 %
Celkem	800	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 6 uvádí, kolik let bylo otci respondentů, když se narodili. Tato otázka byla rovněž otevřená, tudíž byl věk otce rozdělen do kategorií uvedených v tab. 6. Nejčastěji bylo otci při jejich narození mezi 26 a 30 lety (35,3 %). 29 % respondentů uvedlo věk otce při jejich narození mezi 21-25 lety, a často se také objevoval věk mezi 31 a 40 lety (28,5 %). Věk otce nad 40 let uvedlo 4,6 % respondentů a 1,8 % respondentů uvedlo věk mezi 18-20 lety. Sedm respondentů (0,9 %) uvedlo, že věk otce neví, jelikož jej nepoznali.

Minimální věk, který se v odpovědích objevil, byl 18 let, nejvyšší 59 let. Průměrný věk otce při narození respondentů byl 29 let. Medián (hodnota, která je přímo uprostřed) byl 28 let. Nejčastější hodnota byla 26 let (modus). Směrodatná odchylka byla 5,696.

Obr. 13: Máte partnera/ku? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 13 zobrazuje, že mezi respondenty převažovali studenti/ky, kteří/které mají partnera/ku (68 %). Nezadaných studentů/ek bylo mezi respondenty 32 %.

Tab. 7: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědi na otázku „Máte partnera/ku?“

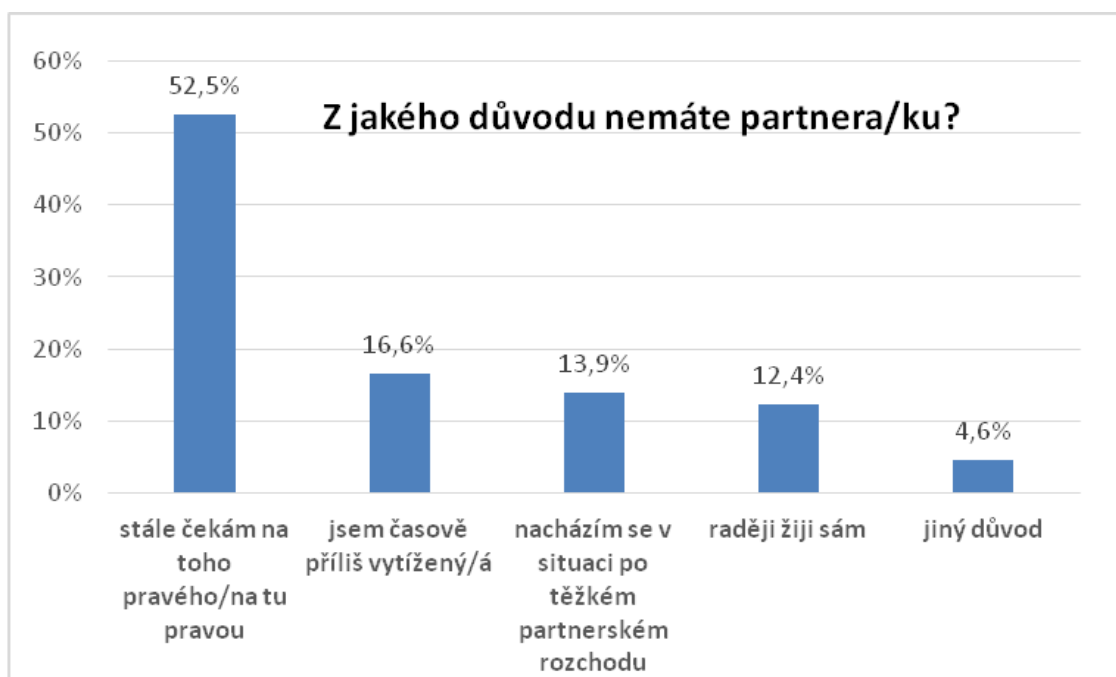
Pohlaví	Máte partnera/ku?		Celkový součet
	ano	ne	
Muž			
Počet	82	65	147
Procenta	55,8 %	44,2 %	100 %
Žena			
Počet	459	194	653
Procenta	70,3 %	29,7 %	100 %
Celkem Počet	541	259	800
Celkem Procenta	67,6 %	32,4 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 7 ukazuje, že mezi respondenty bylo 55,8 % mužů, kteří mají partnerku

a 70,3 % žen, které mají partnera. Nežadaných mužů odpovídalo 44,2 %, zatímco žen 29,7 %, tudíž nežadaných žen odpovídalo o něco méně (tab. 7).

Obr. 14: Z jakého důvodu nemáte partnera/ku? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Ti respondenti, kteří jsou nežadaní, mohli v nepovinné otázce uvést, z jakého důvodu jsou bez partnera (obr. 14). Nejčastěji se objevovala odpověď: „stále čekám na toho pravého/tu pravou“ (52,5 %). 16,6 % respondentů uvedlo, že jsou příliš časově vytížení, 13,9 % respondentů se nachází v situaci po těžkém partnerském rozchodu, 12,4 % respondentů raději žije samo a 4,6 % respondentů uvedlo jiný důvod, než byl uveden mezi odpověďmi v dotazníku. Jednotlivé odpovědi jsou uvedeny v tab. 8.

Tab. 8: Počet respondentů, kteří uvedli jiný důvod, proč nemají partnera/ku

nízké sebevědomí	4
potřebuji volný čas	1
vysoké nároky na partnera/ku	3
partner/ka zemřel/a	1
nejsem připravený/á na vztah	2
strach pustit si někoho k tělu	1

Zdroj: vlastní výzkum

Jelikož otázka byla polouzavřená, mohli respondenti uvést jiný důvod, proč jsou sami. Tuto možnost využilo 4,6 % respondentů. Jednotlivé odpovědi jsou uvedeny v tab. 8. Někteří respondenti uvedli jako důvod, proč nemají partnera/ku, že mají nízké sebevědomí, tudíž se hůře seznamují. Jako další důvody se objevovaly: „potřebuji volný čas“, „mám vysoké nároky na partnera/ku“, „partner/ka zemřel/a, tak momentálně jiného/jinou partnera/ku nechci“, „cítím, že ještě nejsem připravený na vztah“ či „mám strach si někoho připustit k tělu“ (tab. 8).

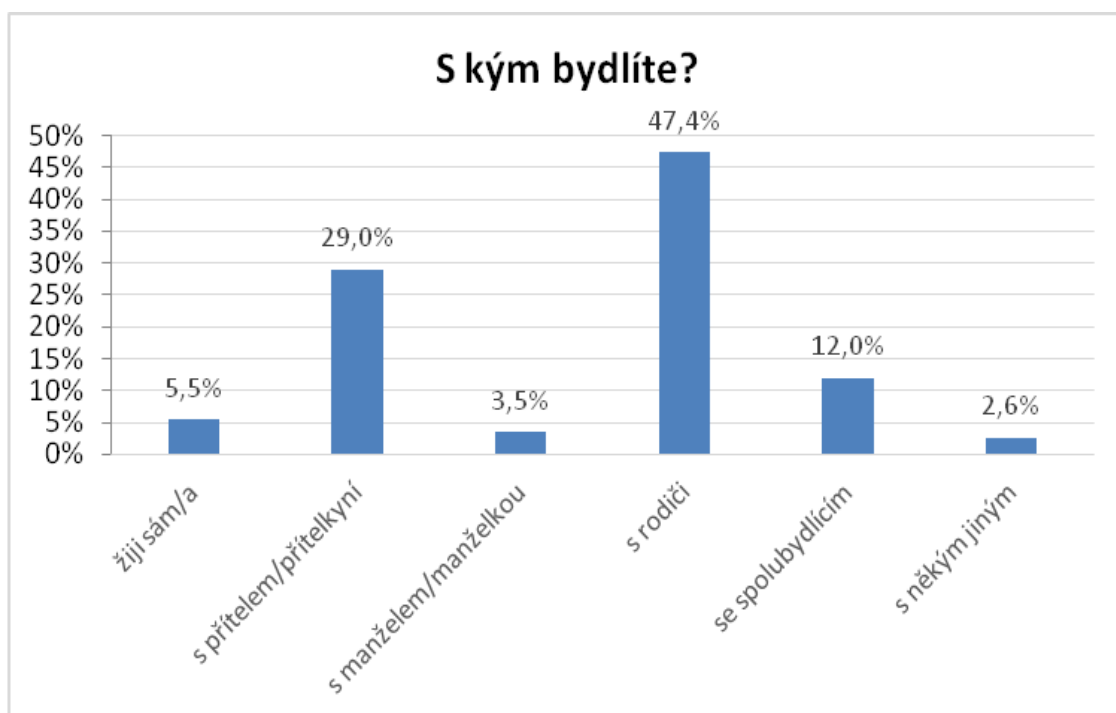
Tab. 9: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědi na otázku „Z jakého důvodu jste sám/sama?“

Z jakého důvodu jste sám/sama?							
pohlaví	jsem časově příliš vytížený/á	nacházím se v situaci po těžkém partnerském rozchodu	raději žiji sám/sama	stále čekám na toho pravého/tu pravou	jiný důvod	Celkový součet	
Muž							
Počet	8	10	12	27	8	65	
Procenta	12,3 %	15,4 %	18,5 %	41,5 %	12,3 %	100 %	
Žena							
Počet	35	26	20	109	4	194	
Procenta	18 %	13,4 %	10,3 %	56,2 %	2,1 %	100 %	
Celkem							
Počet	43	36	32	136	12	259	
Procenta	16,6 %	13,9 %	12,4 %	52,5 %	4,6 %	100 %	

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 9 ukazuje podíl mužů a žen mezi respondenty v otázce týkající se důvodu, proč jsou bez partnera/ky. U obou pohlaví je nejčastějším důvodem, že stále čekají na toho pravého/tu pravou (ženy 56,2 %; muži 41,5 %). Ženy častěji uváděly důvod, že jsou časově příliš vytížené (18 % žen) než muži (12,3 %). Muži však častěji uváděli důvod, že raději žijí sami (18,5 %) než ženy (10,3 %).

Obr. 15: S kým bydlíte? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Z obr. 15 vyplývá, že studenti/ky JU žijí nejčastěji s rodiči (47,4 %) nebo přítelem/přítelkyní (29 %). 12 % respondentů žije se spolubydlícím, 5,5 % respondentů žije samo, 3,5 % respondentů již bydlí s manželem/manželkou. 2,6 % respondentů uvedlo, že žijí s někým jiným, než bylo nabízeno mezi odpověďmi na otázku. Tyto jednotlivé odpovědi jsou uvedeny v tab. 10.

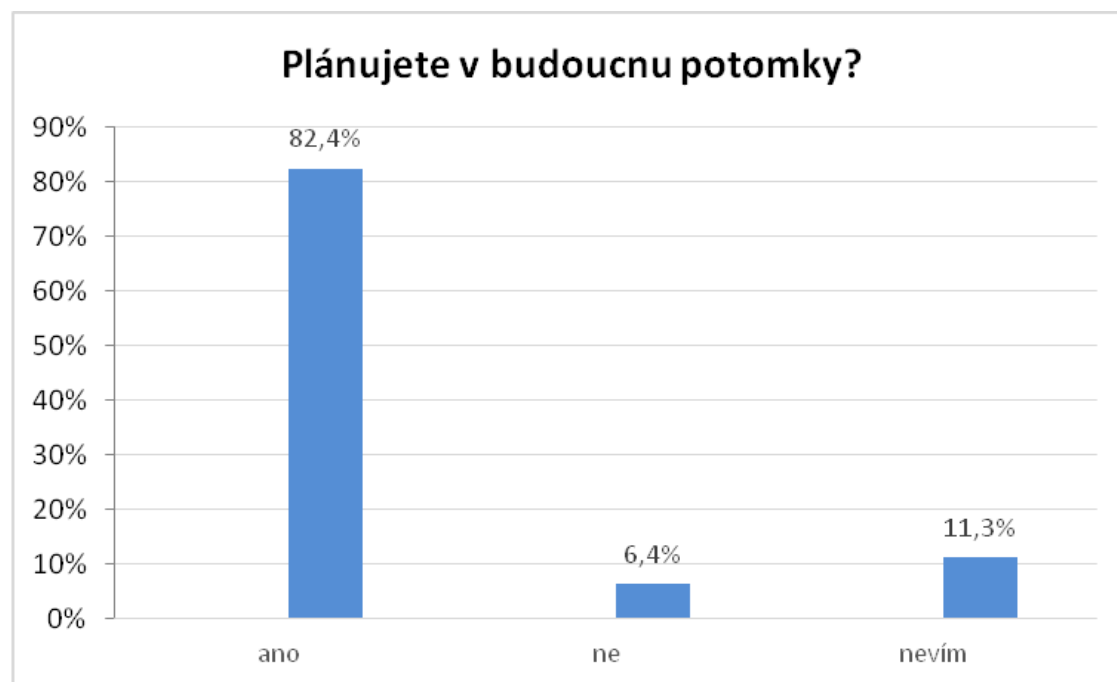
Tab. 10: Počet respondentů, kteří uvedli, že žijí ve společné domácnosti s někým jiným:

se sourozenci	5
s prarodiči	6
střídavě s rodiči a přítelem/přítelkyní	8
s přítelem/kyní a jeho/jejími rodiči	2
Celkem	21

Zdroj: vlastní výzkum

21 respondentů uvedlo, že žijí s někým jiným, než bylo mezi možnostmi odpovědi v dotazníku. Osm respondentů uvedlo, že žijí střídavě s rodiči a přítelem/přítelkyní, šest respondentů žije s babičkou, dědečkem či oběma prarodiči, pět respondentů žije ve společné domácnosti se sourozencem/sourozenci a dva respondenti sdílí domácnost s přítelem/přítelkyní a jeho/jejími rodiči (tab. 10).

Obr. 16: Plánujete v budoucnu potomky? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Na obr. 16 je vidět, že ačkoliv většina studentů/ek JU se soustředí v současné době

spíše na studium, i tak si ve svém životě potomky plánují. 82,4 % respondentů plánuje ve svém životě potomky, 51 respondentů (6,4 %) v životě potomky neplánuje a 90 (11,3 %) z nich se ještě nerozhodlo, zda budou ve svém životě potomky chtít (obr. 16).

Tab. 11: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědi na otázku „Plánujete v budoucnu potomky?“

Pohlaví	Plánujete v budoucnu potomky?			Celkový součet
	ano	ne	nevím	
Muž				
Počet	110	10	27	147
Procenta	74,8 %	6,8 %	18,4 %	100 %
Žena				
Počet	549	41	63	653
Procenta	84,1 %	6,3 %	9,6 %	100 %
Celkem Počet	659	51	90	800
Celkem Procenta	82,4 %	6,4 %	11,3 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 11 ukazuje zastoupení mužů a žen mezi respondenty v otázce plánování dětí. 74,8 % mužů (studentů) by si přálo mít potomky, 6,8 % mužů děti nechce a 18,4 % mužů neví. 84,1 % žen (studentek) si potomky přeje, zatímco 6,3 % žen děti nechce a 9,6 % zatím neví, zda budou v budoucnu děti mít. Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v jednotlivých odpovědích byl v celku vyrovnaný (tab. 11).

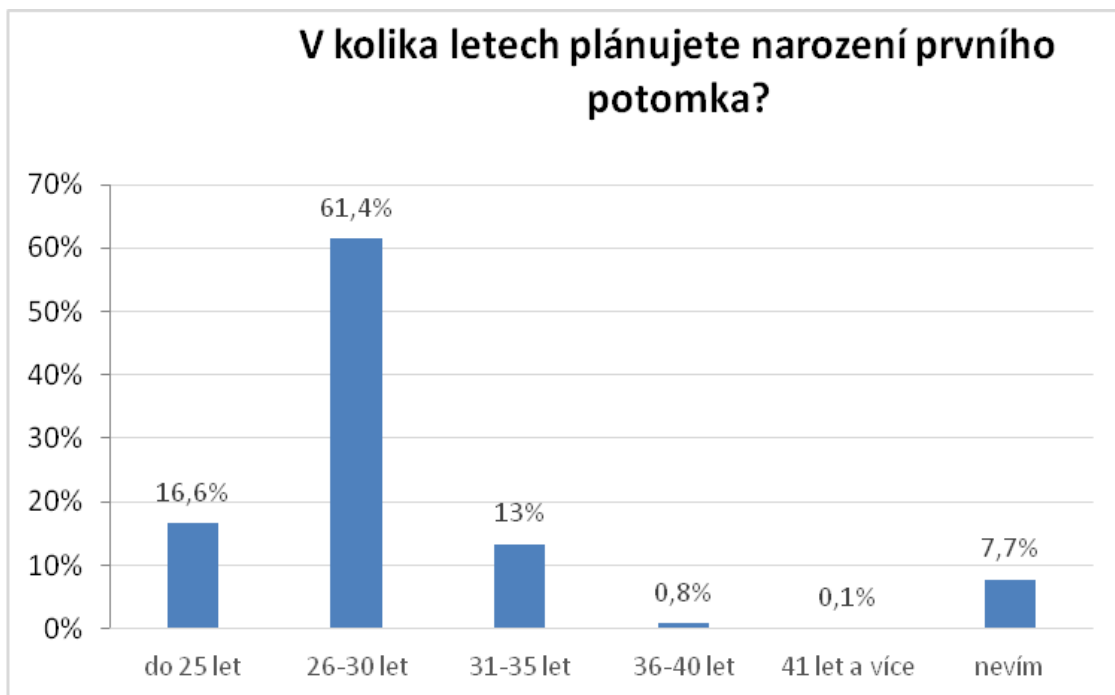
Tab. 12: Zastoupení respondentů z jednotlivých fakult JU v odpovědích na otázku „Plánujete v budoucnu potomky?“

Jakou fakultu studujete?	Plánujete v budoucnu potomky?			Celkový součet
	ano	ne	nevím	
Ekonomickou				
Počet	21	2	4	27
Procenta	77,8 %	7,4 %	14,8 %	100 %
Filozofickou				
Počet	18	5	10	33
Procenta	54,6 %	15,2 %	30,3 %	100 %
Pedagogickou				
Počet	48	3	7	58
Procenta	82,8 %	5,2 %	12,1 %	100 %
Přírodovědeckou				
Počet	154	24	26	204
Procenta	75,5 %	11,8 %	12,8 %	100 %
Rybářství a ochrany vod				
Počet	18	1	6	25
Procenta	72 %	4 %	24 %	100 %
Teologickou				
Počet	10		1	11
Procenta	90,1 %	0 %	9,1 %	100 %
Zdravotně sociální				
Počet	377	14	32	423
Procenta	89,1 %	3,3 %	7,6 %	100 %
Zemědělskou				
Počet	13	2	4	19
Procenta	68,4 %	10,5 %	21,1 %	100 %
Celkem Počet	659	51	90	800
Celkem Procenta	82,4 %	6,38%	11,25%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 12 zobrazuje zastoupení jednotlivých fakult JU v otázce týkající se plánování potomků. Nejvíce si potomky přejí studenti a studentky z Teologické fakulty (90,1 %) a Zdravotně sociální fakulty (89,1 %). Nejvíce studentů/ek, kteří/ré si ve svém životě potomky neplánují, bylo z Filozofické fakulty (15,2 %) a Přírodovědecké fakulty (11,8 %). Odpověď „nevím“ uváděli nejčastěji studenti a studentky z Filozofické fakulty (30,3 %) a 21,1 % ze Zemědělské fakulty (tab. 12).

Obr. 17: V kolika letech plánujete narození prvního potomka? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Pokud respondenti uvedli, že si přejí mít v budoucnu potomky, měli poté odpovědět, v jakém věku plánují narození prvního potomka. Na obr. 17 je vidět, že nejčastěji se objevovala odpověď, že studenti a studentky JU plánují prvního potomka mezi 26 a 30 lety (460; 61,4 %). 16,6 % (124) respondentů by si prvního potomka přálo do 25 let, zatímco odpověď „31-35 let“ využilo 13,4 % (100) respondentů a „36-40 let“ uvedlo 0,8 % (6) respondentů. Nejméně se objevovala odpověď 41 let a více (1; 0,1 %). 7,7 % (58) respondentů zatím neví, v kolika letech by si přáli narození prvního potomka (obr. 17).

Tab. 13: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědi na otázku „V kolika letech plánujete narození prvního potomka?“

Pohlaví	V kolika letech plánujete narození prvního potomka?						Celkový součet
	do 25 let	26-30 let	31-35 let	36-40 let	41 let a více	nevím	
Muž							
Počet	8	65	40	1		23	137
Procenta	5,8 %	47,5 %	29,2 %	0,7 %	0 %	16,8 %	100 %
Žena							
Počet	116	395	60	5	1	35	612
Procenta	19 %	64,5 %	9,8 %	0,8 %	0,2 %	5,7 %	100 %
Celkem							
Počet	124	460	100	6	1	58	749
Procenta	16,6 %	61,4 %	13,4 %	0,8 %	0,1 %	7,7 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 13 zaznamenává jednotlivé odpovědi mužů a žen v otázce týkající se plánovaného věku při narození prvního potomka. Muži odpovídali na tuto otázku častěji „nevím“ (16,8 %) než ženy (5,7 %). Také větší procento žen (19 %) by si přálo mít prvního potomka do 25 let, zatímco mužů (5,8 %) bylo podstatně méně (tab. 13). 29,2 % mužů by prvního potomka chtělo mít mezi 31 až 35 lety, žen pouze 9,8 %. U obou pohlaví se však nejčastěji vyskytovala odpověď „26-30 let“ – 47,5 % mužů a 64,5 % žen (tab. 13). Odpověď „36-40 let“ uvedlo 0,7 % mužů a 0,8 % žen. „41 let a více“ nevedl žádný muž a pouze jedna žena (0,2 %). Z tab. 13 vyplývá, že muži, kteří vyplňovali dotazník, častěji odkládají rodičovství na pozdější dobu, anebo zatím nejsou rozhodnutí, v jakém věku by si přáli narození svého prvního potomka.

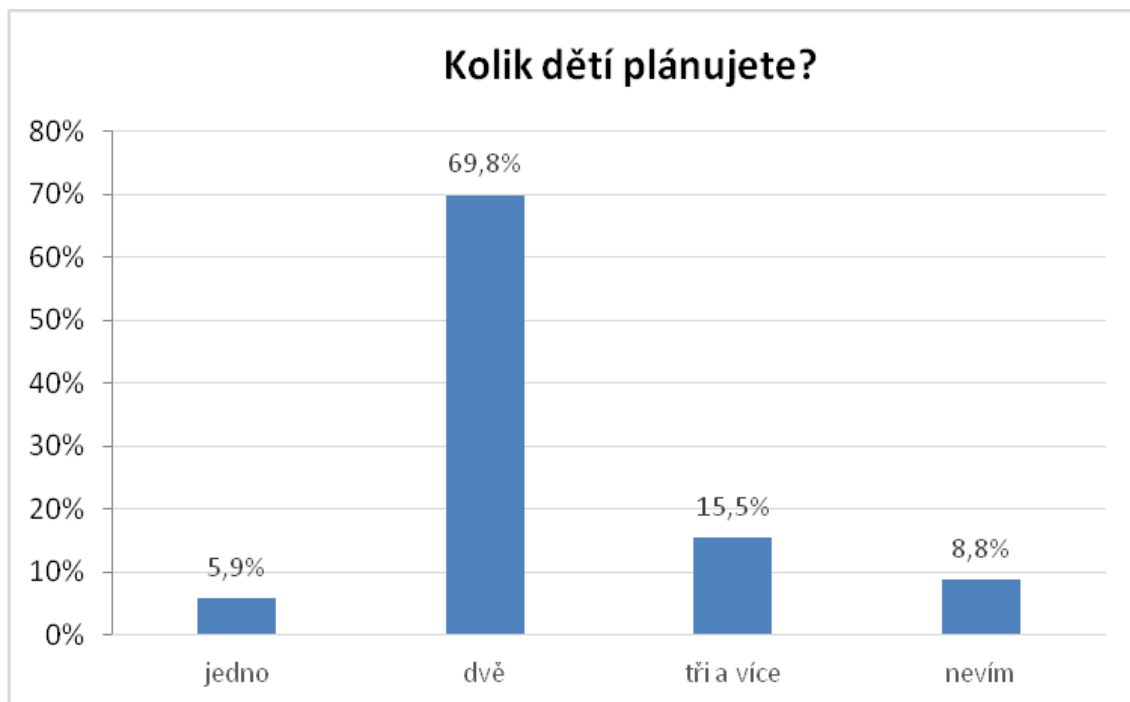
Tab. 14: Zastoupení respondentů z jednotlivých fakult JU v odpovědích na otázku „V kolika letech plánujete narození prvního potomka?“

Jakou fakultu studujete?	V kolika letech plánujete narození prvního potomka?						Celkový součet
	do 25 let	26-30 let	31-35 let	36-40 let	41 let a více	nevím	
Ekonomickou							
Počet	2	16	1			6	25
Procenta	8 %	64 %	4 %	0 %	0 %	24 %	100 %
Filozofickou							
Počet	1	14	11			2	28
Procenta	3,6 %	50 %	39,3 %	0 %	0 %	7,1 %	100 %
Pedagogickou							
Počet	4	36	12	1		2	55
Procenta	7,3 %	65,5 %	21,8 %	1,8 %	0 %	3,6 %	100 %
Přírodovědeckou							
Počet	15	119	23	2		21	180
Procenta	8,3 %	66,1 %	12,8 %	1,1 %	0 %	11,7 %	100 %
Rybářství a ochrany vod							
Počet	2	14	5	1		2	24
Procenta	8,3 %	58,3 %	20,8 %	4,2 %	0 %	8,3 %	100 %
Teologickou							
Počet	1	8	2				11
Procenta	9,1 %	72,7 %	18,2 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Zdravotně sociální							
Počet	98	243	43	2	1	22	409
Procenta	24 %	59,4 %	10,5 %	0,5 %	0,2 %	5,4 %	100 %
Zemědělskou							
Počet	1	10	3			3	17
Procenta	5,9 %	58,8 %	17,7 %	0 %	0 %	17,7 %	100 %
Celkem Počet	124	460	100	6	1	58	749
Celkem Procenta	16,6 %	61,4 %	13,4 %	0,8 %	0,1 %	7,7 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Z tab. 14 vyplývá, že do 25 let by si prvního potomka nejčastěji přáli studenti a studentky ze Zdravotně sociální fakulty (24 %). Studentů a studentek, kteří odpověděli, že by si prvního potomka přáli mezi 31 a 35 lety, bylo nejvíce z Filozofické fakulty – 39,3 % (tab. 14). Z Filozofické fakulty bylo zaznamenáno větší procentuální zastoupení v odkládání rodičovství na pozdější dobu než u respondentů z jiných fakult.

Obr. 18: Kolik dětí plánujete? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Na obr. 18 je vidět, že 69,8 % studentů/ek JU, kteří děti v budoucnu plánují, si přejí mít dvě děti. 15,5 % studentů/ek by si přálo mít tři a více dětí a 5,9 % studentů/ek by si přálo pouze jedináčka. 8,8 % z nich uvedlo, že ještě nejsou rozhodnutí, kolik dětí by v budoucnu chtěli mít (obr. 18).

Tab. 15: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědi na otázku „Kolik dětí plánujete?“

Kolik dětí plánujete?					
Pohlaví	jedno	dvě	tři a více	nevím	Celkový součet
Muž					
Počet	9	91	19	18	137
Procenta	6,6 %	66,4 %	13,9 %	13,1 %	100 %
Žena					
Počet	35	432	97	48	612
Procenta	5,7 %	70,6 %	15,9 %	7,8 %	100 %
Celkem Počet	44	523	116	66	749
Celkem Procenta	5,9 %	69,8 %	15,5 %	8,8 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

V tab. 15 je uvedeno zastoupení mužů a žen mezi respondenty v jednotlivých odpovědích na otázku týkající se plánování počtu potomků. Jak ženy (70,6 %), tak muži (66,4 %) nejčastěji uvedli, že si přejí mít dvě děti. 15,9 % žen a 13,9 % mužů si přeje mít tři a více potomků, 5,7 % žen a 6,6 % mužů chtějí pouze jednoho potomka. 7,8 % žen a 13,1 % ještě není rozhodnuto (tab. 15). Zastoupení mužů a žen v jednotlivých odpovědích je podobné, tudíž z odpovědí nevyplývá, že by si ženy přály více potomků než muži (tab. 15).

Tab. 16: Zastoupení respondentů z jednotlivých fakult JU v odpovědích na otázku „Kolik dětí plánujete?“

Jakou fakultu studujete?	Kolik dětí plánujete?				Celkový součet
	jedno	dvě	tři a více	nevím	
Ekonomickou					
Počet	2	18	3	2	25
Procenta	8 %	72 %	12 %	8 %	100 %
Filozofickou					
Počet	1	19	3	5	28
Procenta	3,6 %	67,9 %	10,7 %	17,9 %	100 %
Pedagogickou					
Počet	2	39	10	4	55
Procenta	3,64 %	70,9 %	18,2 %	7,3 %	100 %
Přírodovědeckou					
Počet	11	115	31	23	180
Procenta	6,1 %	63,9 %	17,2 %	12,8 %	100 %
Rybářství a ochrany vod					
Počet	3	18		3	24
Procenta	12,5 %	75 %	0 %	12,5 %	100 %
Teologickou					
Počet		8	3		11
Procenta	0 %	72,7 %	27,3 %	0 %	100 %
Zdravotně sociální					
Počet	23	293	65	28	409
Procenta	5,6 %	71,6 %	15,9 %	6,9 %	100 %
Zemědělskou					
Počet	2	13	1	1	17
Procenta	11,8 %	76,5 %	5,9 %	5,9 %	100 %
Celkem Počet	44	523	116	66	749
Celkem Procenta	5,9 %	69,8 %	15,5 %	8,8 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 16 představuje zastoupení respondentů z jednotlivých fakult JU v otázce, která se týká počtu plánovaných potomků. Pouze jedno dítě si nejčastěji přejí studenti a studentky z Fakulty rybářství a ochrany vod (12,5 %) a ze Zemědělské fakulty (11,8 %). Dvě děti si ve svém životě nejčastěji plánují respondenti ze Zemědělské fakulty (76,5 %), ale u tohoto počtu dětí je procentuální zastoupení v celku vyrovnané. Tři a více dětí si nejčastěji přejí respondenti z Teologické fakulty (27,3 %). Odpověď „nevím“ nejčastěji využili respondenti z Filozofické fakulty (17,9 %). Nebyly shledány podstatné rozdíly v počtu plánovaných dětí u respondentů z jednotlivých fakult JU.

Tab. 17: Z jakého důvodu odkládáte rodičovství na pozdější dobu? (v počtu respondentů)

studium/kariéra	603
cestování	223
finanční situace	371
zdravotní stav	39
ještě nejsem připravený/á na zakládání rodiny	285
jiný důvod	62

Zdroj: vlastní výzkum

V tab. 17 jsou uvedeny důvody, proč studenti/ky prezenčního studia na JU odkládají rodičovství na pozdější dobu. V dotazníku bylo nabídnuto pět odpovědí, přičemž mohli uvést odpovědi více, anebo napsat jiný důvod, proč odkládají rodičovství do vyššího věku. Nejčastějším důvodem odkládání rodičovství u studentů/ek na JU je studium/kariéra – tuto odpověď uvedlo 603 respondentů. Často se také objevovala jako důvod odkládání rodičovství finanční situace (371 odpovědi), nepřipravenost na zakládání rodiny (285 odpovědi) nebo zájem o cestování, který uvedlo 223 respondentů (tab. 17). Zdravotní stav se objevoval nejméně, ten jako důvod odkládání rodičovství na pozdější dobu uvedlo 39 respondentů. Možnosti uvést jiný důvod využilo 62 respondentů (tab. 17). Jednotlivé odpovědi s konkrétním počtem, kolikrát se v dotazníku objevily, jsou uvedeny v tab. 18.

Tab. 18: Jiné důvody, proč respondenti odkládají rodičovství na pozdější dobu (v počtu odpovědí)

nemám partnera/ku	27
nemám rád/a děti	4
chci mít volný čas	1
transsexualita	1
nemám zařízené bydlení	7
zatím jsem s přítelem/kyní krátce	1
čekám na žádost o ruku	1
neodkládám, snažíme se o dítě	6
závislost na pornografii	1
partner/ka děti nechce	3
nemohu mít děti	2
chci si dítě osvojit	1
nevhodné vztahy v rodině	1

Zdroj: vlastní výzkum

V tab. 18 jsou uvedeny jiné důvody, které respondenty vedou k odkladu založení rodiny. Je uveden počet, kolikrát se uvedené odpovědi objevily. Nejčastěji se mezi jinými důvody objevovalo, že respondenti odkládají rodičovství z toho důvodu, že momentálně nemají partnera/ku (27 respondentů), nemají zařízené bydlení (7 respondentů) či rodičovství neodkládají, ale naopak se o potomka již pokouší (6 respondentů). Objevovaly se rovněž odpovědi „nemám rád/a děti“, „chci mít volný čas“, „z důvodu transsexuality“, „zatím jsem s přítelem/kyní krátce“, „čekám na žádost o ruku“, „jsem závislý/á na pornografii“, „partner/ka děti nechce“, „nemohu mít děti“, „chci si dítě osvojit“ či „mám nevhodné vztahy v rodině, do kterých nechci přivádět své dítě“ (tab. 18).

Tab. 19: V kolika letech je podle Vás ideální, aby žena měla prvního potomka?

Kategorie	Četnosti	Procenta
20-25 let	411	51,4 %
26-30 let	360	45 %
31-38 let	13	1,6 %
nezáleží na věku	12	1,5 %
je to individuální	4	0,5 %
Celkem	800	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 19 zaznamenává názory respondentů, v jakém věku je ideální, aby žena měla svého prvního potomka. Otázka byla otevřená, tudíž jednotlivé odpovědi byly opět rozděleny do kategorií uvedených v tab. 19. Nejčastěji se respondenti domnívají, že je ideální, aby měla žena svého prvního potomka mezi 20 a 25 lety (51,4 %). 45 % respondentů uvedlo ideální věk mezi 26 a 30 lety, 1,6 % uvedlo ideální věk 31 až 38 let. 12 respondentů se domnívá, že na věku nezáleží, ale je důležité, aby žena byla na vychovávání potomku připravená. Čtyři respondenti uvedli, že ideální věk u ženy je individuální (tab. 19).

Nejnižší věk byl 20 let, nejvyšší 38 let. Průměrný ideální věk ženy byl 26 let. Nejčastěji se mezi odpověďmi objevoval věk 25 let. Medián (hodnota, která je přímo uprostřed) byl 25 let. Směrodatná odchylka byla 2,273.

Tab. 20: V kolika letech je podle Vás ideální, aby muž měl prvního potomka?

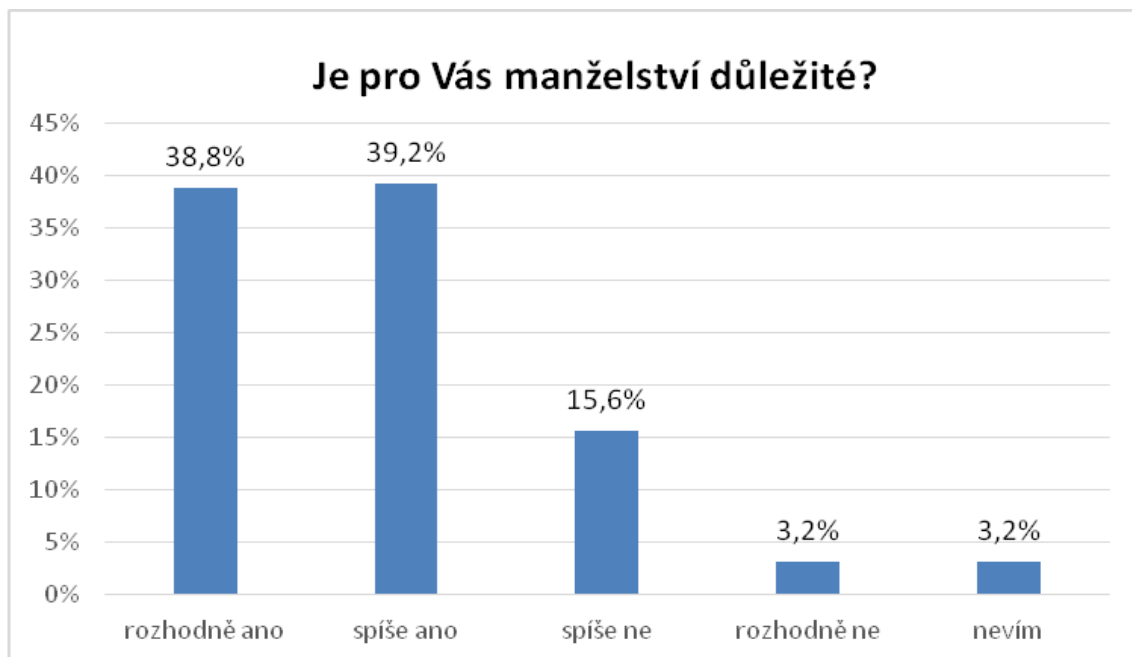
Kategorie	Četnosti	Procenta
22-28 let	474	59,3 %
29-34 let	247	30,9 %
35-40 let	47	5,9 %
nezáleží na věku	28	3,5 %
je to individuální	3	0,4 %
nevím	1	0,1 %
Celkem	800	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tab. 20 ukazuje názory respondentů, zaměřené tentokrát na to, v jakém věku je ideální, aby měl muž svého prvního potomka. Otázka byla otevřená, tudíž jednotlivé odpovědi byly rovněž rozděleny do kategorií uvedených v tab. 20. Nejčastěji si respondenti myslí, že je ideální, aby muž měl svého prvního potomka mezi 22 a 28 lety (59,3 %). 30,9 % z respondentů se domnívá, že ideální věk muže při narození prvního dítěte je mezi 29 a 34 lety, 5,9 % uvedlo ideální věk 35 až 40 let. Častěji než u ideálního věku ženy, se u této otázky objevovala odpověď, že na věku muže nezáleží (28; 3,5 %). Tři respondenti uvedli, že ideální věk muže je individuální a jeden uvedl, že neví (tab. 20). Ideální věk muže se pohyboval ve vyšších hodnotách než ideální věk ženy.

Nejnižší věk byl uveden 22 let, nejvyšší 40 let. Průměrný ideální věk muže byl 28,2 let. Nejčastěji se mezi odpověďmi objevoval jako ideální věk muže 30 let. Medián (hodnota, která je přímo uprostřed) byl 28 let. Směrodatná odchylka byla 2,91.

Obr. 19: Je pro Vás manželství důležité? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 19 vypovídá o tom, že je pro respondenty manželství rozhodně důležité (38,8 %) nebo spíše důležité (39,2 %). 15,6 % respondentů uvedlo, že pro ně manželství spíše není důležité, pro 3,2 % respondentů rozhodně není důležité a 3,2 % zvolilo odpověď „nevím“ (obr. 19). Z obr. 19 je zřejmé, že pro většinu studentů a studentek studující prezenční studium na JU je manželství důležitou součástí života.

Tab. 21: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědi na otázku „Je pro Vás manželství důležité?“

Pohlaví	Je pro Vás manželství důležité?					Celkový součet
	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nevím	
Muž						
Počet	44	58	35	6	4	147
Procenta	29,9 %	39,5 %	23,8 %	4,1 %	2,7 %	100 %
Žena						
Počet	255	266	93	18	21	653
Procenta	39,1 %	40,7 %	14,2 %	2,8 %	3,2 %	100 %
Celkem						
Počet	299	324	128	24	25	800
Procenta	37,4 %	40,5 %	16 %	3 %	3,1 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Co se týče zastoupení mužů a žen mezi respondenty v otázce důležitosti manželství, tak jak je uvedeno v tab. 21, obě pohlaví nejčastěji odpovídala, že je pro ně manželství spíše důležité (ženy – 40,7 %; muži – 39,5 %), anebo rozhodně důležité (ženy – 39,1 %, muži – 29,9 %). Pro 23,8 % mužů a 14,2 % žen manželství spíše důležité není. Pro 4,1 % mužů a 2,8 % není manželství vůbec důležité a 2,7 % mužů a 3,2 % žen zvolilo odpověď „nevím“ (tab. 21). Z tab. 21 vyplývá, že nebyly shledány rozdíly mezi muži a ženami studujícími prezenční studium na JU v postojích k uzavírání manželství.

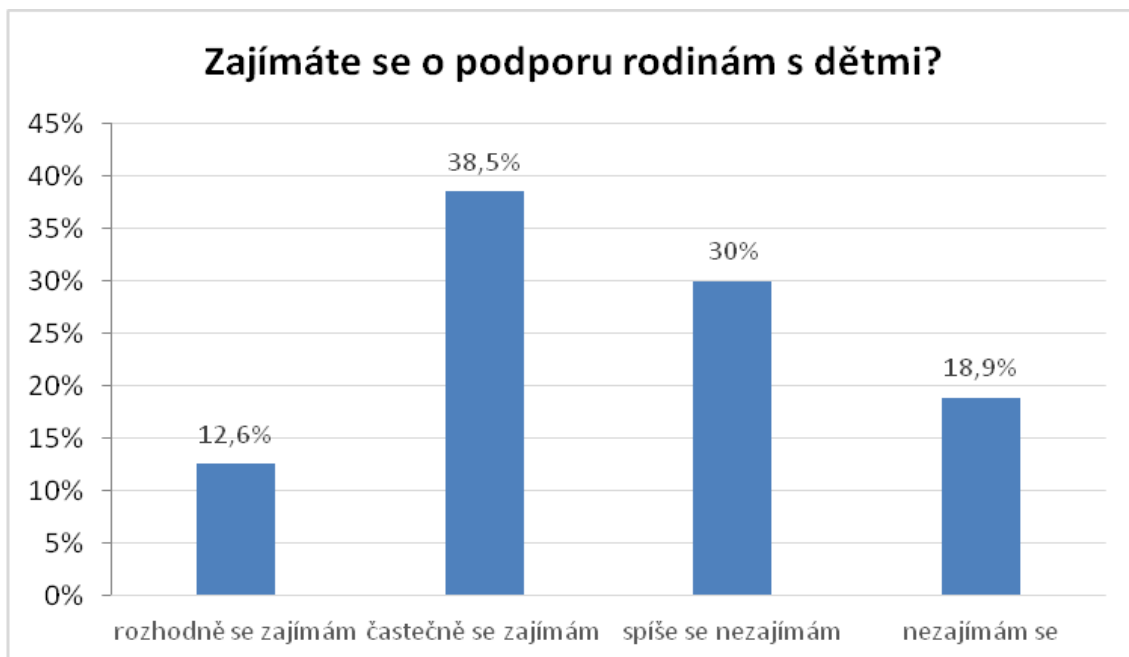
Tab. 22: Zastoupení respondentů z jednotlivých fakult JU v odpovědích na otázku „Je pro Vás manželství důležité?“

Jakou fakultu studujete?	Je pro Vás manželství důležité?					Celkový součet
	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nevím	
Ekonomickou						
Počet	12	10	3	2		27
Procenta	44,4 %	37 %	11,1 %	7,4 %	0 %	100 %
Filozofickou						
Počet	9	14	7		3	33
Procenta	27,3 %	42,4 %	21,2 %	0 %	9,1 %	100 %
Pedagogickou						
Počet	29	17	8	1	3	58
Procenta	50 %	29,3 %	13,8 %	1,7 %	5,2 %	100 %
Přírodovědeckou						
Počet	74	74	41	9	6	204
Procenta	36,3 %	36,3 %	20,1 %	4,4 %	2,9 %	100 %
Rybářství a ochrany vod						
Počet	9	8	5	2	1	25
Procenta	36 %	32 %	20 %	8 %	4 %	100 %
Teologickou						
Počet	2	4	4	1		11
Procenta	18,2 %	36,4 %	36,4 %	9,1 %	0 %	100 %
Zdravotně sociální						
Počet	158	189	56	8	12	423
Procenta	37,4 %	44,7 %	13,2 %	1,9 %	2,8 %	100 %
Zemědělskou						
Počet	6	8	4	1		19
Procenta	31,6 %	42 %	21,1 %	5,3 %	0 %	100 %
Celkem Počet	299	324	128	24	25	800
Celkem Procenta	37,4 %	40,5 %	16 %	3 %	3,1 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

V tab. 22 je uvedené zastoupení respondentů z jednotlivých fakult JU v otázce týkající se postoje k manželství. Nejsou zde zachyceny podstatné rozdíly v postojích k manželství, avšak největší procentuální zastoupení u odpovědi „rozhodně ano“ měla Pedagogická fakulta (50 %). U odpovědi „rozhodně ne“ měla největší procentuální zastoupení Ekonomická fakulta (7,4 %).

Obr. 20: Zajímáte se o podporu rodinám s dětmi, kterou poskytuje stát? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 20 ukazuje, že 38,5 % respondentů se částečně zajímá o podporu rodinám s dětmi poskytovanou státem (obr. 20). 30 % respondentů se spíše o podporu rodinám s dětmi nezajímá, 18,9 % respondentů se nezajímá vůbec a nejméně (12,6 %) respondentů se rozhodně o podporu rodinám s dětmi poskytovanou státem zajímá (obr. 20).

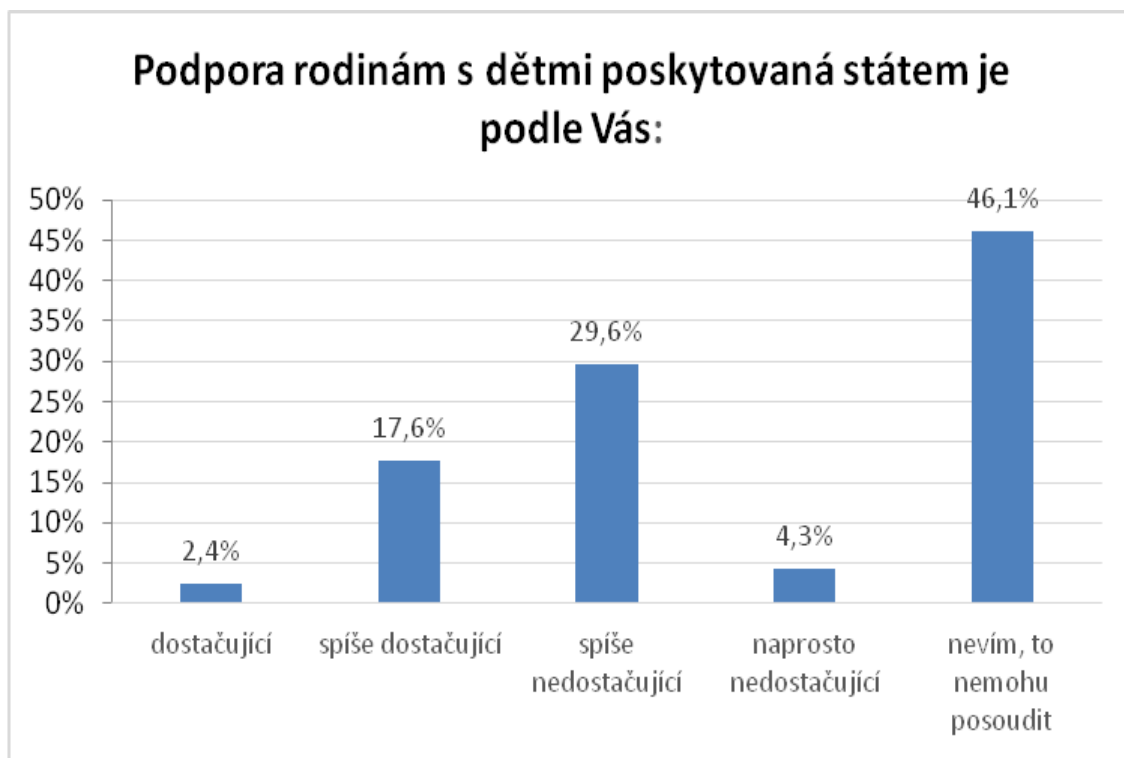
Tab. 23: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědi na otázku „Zajímáte se o podporu rodinám s dětmi, kterou poskytuje stát?“

Zajímáte se o podporu rodinám s dětmi, kterou poskytuje stát?						
Pohlaví	rozhodně se zajímám	částečně se zajímám	spíše se nezajímám	nezajímám se	Celkový součet	
Muž						
Počet	21	37	53	36	147	
Procenta	14,3 %	25,2 %	36,1 %	24,5 %	100 %	
Žena						
Počet	54	268	203	128	653	
Procenta	8,3 %	41 %	31,1 %	19,6 %	100 %	
Celkem	75	305	256	164	800	
Počet						
Celkem	9,4 %	38,1 %	32 %	20,5 %	100 %	
Procenta						

Zdroj: vlastní výzkum

V tab. 23 je znázorněno zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědích na otázku týkající se zájmu o podporu rodinám s dětmi poskytovanou státem. V tab. 23 lze vidět, že procentuálně bylo zastoupení mužů i žen v odpovědích podobné, avšak větší procento (14,3 %) mužů se o podporu rodinám s dětmi poskytovanou státem rozhodně zajímá, žen se rozhodně zajímá 8,3 %. Větší procento žen mezi respondenty uvedlo, že se částečně zajímá (41 %), mužů bylo 25,2 %. Vůbec se o podporu nezajímá větší procento mužů (24,5 %) než žen (19,6 %). Spíše se nezajímá 36,1 % mužů a 31,1 % žen (tab. 23).

Obr. 21: Pokud se podporu rodinám s dětmi státem alespoň částečně zajímáte, myslíte si, že je: (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Ti, kteří se alespoň částečně o podporu rodinám s dětmi poskytovanou státem zajímají, měli v nepovinné otázce odpovědět, jestli je podle jejich názoru podpora dostačující (obr. 21). Nejčastěji (46,1 %) respondenti uvedli, že neví a nemohou to posoudit. Pouze 2,4 % respondentů se domnívá, že je podpora dostačující, avšak více respondentů si myslí, že je spíše nedostačující (29,6 %) či naprosto nedostačující (4,3 %). 17,6 % respondentů odpovědělo, že podle jejich názoru je podpora od státu spíše dostačující (obr. 21).

Tab. 24: Zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědi na otázku „Pokud se podporu rodinám s dětmi státem alespoň částečně zajímáte, myslíte si, že je:“

Podpora rodinám s dětmi poskytovaná státem je podle Vás:						
Pohlaví	dostačující	spíše dostačující	spíše nedostačující	naprosto nedostačující	nevím, to nemohu posoudit	Celkový součet
Muž						
Počet	9	25	40	4	69	147
Procenta	6,1 %	17 %	27,2 %	2,7 %	46,9 %	100 %
Žena						
Počet	10	116	197	30	300	653
Procenta	1,5 %	17,8 %	30,2 %	4,6 %	45,9 %	100 %
Celkem Počet	19	141	237	34	369	800
Celkem Procenta	2,4 %	17,6 %	29,6 %	4,3 %	46,1 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum

Procentuální zastoupení mužů a žen mezi respondenty v odpovědích na otázku týkající se názoru na podporu s rodinám s dětmi od státu bylo podobné, avšak více mužů se domnívá, že je podpora dostačující (6,1 %), zatímco stejný názor sdílí pouze 1,5 % žen (tab. 24). Názor, že je podpora naprosto nedostačující, zaujímá více žen (4,6 %) než mužů (2,7 %). Podpora je spíše dostačující podle 17 % mužů a 17,8 % žen. Že je podpora spíše nedostačující se domnívá 27,2 % mužů a 30,2 % žen. Odpověď „nevím, to nemohu posoudit“ zvolilo 46,9 % mužů a 45,9 % žen (tab. 24). V tab. 24 nejsou zaznamenány podstatné rozdíly mezi muži a ženami v postoji k podpoře rodinám s dětmi, která je poskytována státem.

Tab. 25: Jestliže se o podporu rodinám s dětmi zajímáte, co by podle Vás mohl stát v oblasti podpor rodin zlepšit? (v počtu odpovědí)

zvýšit daňové úlevy pro rodiny s dětmi	234
zvýšit přídavky na děti	193
zpřístupnit přídavky na děti všem rodinám bez ohledu na příjmy	124
zvýšit porodné	136
zpřístupnit porodné všem rodinám bez ohledu na příjmy	126
zvýšit dávky mateřské	317
zvýšit dávky otcovské	134
zvýšit rodičovský příspěvek	248
zvýšit dostupnost zařízení pro předškolní děti (mateřské školy, jesle, atd.)	290
zlepšit dostupnost bytů pro rodiny s dětmi	326
umožnit rodinám s dětmi čerpat výhodnější půjčky/hypotéky	295
jiné nápady	16

Zdroj: vlastní výzkum

V tab. 25 je uveden počet odpovědí na nepovinnou otázku, co by stát v oblasti podpor rodin s dětmi mohl zlepšit. Na tuto otázku měli odpovědět ti respondenti, kteří se alespoň částečně o podporu rodinám s dětmi poskytovanou státem zajímají. Pokud se o toto téma nezajímají, měli možnost tuto otázku přeskočit. Respondenti mohli uvést více odpovědí, které byly nabízeny, ale mohli také uvést své nápady, které by stát mohl v této oblasti zlepšit. Nejčastěji se objevovala odpověď, že by byla potřeba zlepšit dostupnost bytů pro rodiny s dětmi (326 odpovědí), měly by se zvýšit dávky mateřské

(317 odpovědí), umožnit rodinám s dětmi čerpat výhodnější půjčky či hypotéky (295 odpovědí) a také se objevilo 290 odpovědí, že by se měla zvýšit dostupnost mateřských škol a jeslí (tab. 25). Pro zvýšení přídavků na děti by bylo 193 respondentů, pro zvýšení daňových úlev pro rodiny s dětmi 234 respondentů. 124 respondentů by zpřístupnilo přídávky na děti všem rodinám bez ohledu na příjmy, 136 respondentů by zvýšilo porodné. Pro zpřístupnění porodného všem rodinám bez ohledu na příjmy by bylo 126 respondentů. 134 respondentů by zvýšilo dávky otcovské, 248 respondentů odpovědělo, že by zvýšilo rodičovský příspěvek (tab. 25). Pouze 16 respondentů uvedlo jiný nápad, než byl uvedený v možnostech odpovědi (tab. 26).

Tab. 26: Jiné nápady, které by podle respondentů mohl stát v oblasti podpory rodin zlepšit (v počtu odpovědí)

podpora částečných úvazků a jiných forem zkrácené pracovní doby	7
poskytovat výhody pro rodiny s dětmi na vlastní bydlení i nesezdaným párům nebo rodičům bez partnera	1
zvýšit důchody	1
zjednodušit návrat matek do zaměstnání po mateřské, udržení původní pracovní pozice	4
přispívat dětem na zájmové aktivity (sport, hudba, výtvarná výchova...)	2
zlevnit potřeby pro děti (léky, pleny, mléko...)	1

Zdroj: vlastní výzkum

V tab. 26 jsou uvedeny ostatní nápady, které respondenti uvedli v dotazníku, a které by mohl stát v oblasti podpory rodin s dětmi poskytovat. Sedm respondentů uvedlo, že

by bylo pro podporu částečných úvazků či jiných forem zkrácené pracovní doby, čtyři respondenti se domnívají, že by se měl zjednodušit návrat matek do zaměstnání po mateřské a rovněž jim bylo zajištěno udržení jejich původní pracovní pozice (tab. 26). Mezi odpověďmi se objevilo také: „poskytovat výhody pro rodiny s dětmi na vlastní bydlení i nesezdaným párům nebo rodičům, kteří nemají partnera“; „zvýšit důchody“; „přispívat dětem na zájmové aktivity, jako jsou sportovní, hudební či výtvarné kroužky“ a „zlevnit potřeby pro děti, jako jsou například léky, pleny nebo mléko“ (tab. 26).

6 TESTOVÁNÍ HYPOTÉZ

V této kapitole jsou uvedeny výsledky dvou testovaných hypotéz, které byly stanoveny na základě cíle této diplomové práce.

H_1 : Více než polovina studentů a studentek prezenčního studia na JU si přeje být rodiči.

H_{01} : Podíl studentů a studentek prezenčního studia na JU, kteří si přejí být rodiči (a zatím dítě nemají), je nižší než 50 %.

H_{A1} : Podíl studentů a studentek prezenčního studia na JU, kteří si přejí být rodiči (a zatím dítě nemají), je vyšší než 50 %.

Testování hypotézy o podílu studentů a studentek prezenčního studia na JU, kteří si přejí být rodiči, bylo provedeno pomocí binomického testu. Interval spolehlivosti pro podíl byl vypočten pomocí Clopper-Pearsonovy metodiky.

Tab. 27: Testování relativní četnosti (podílu) pomocí binomického testu

Celkový počet studentů a studentek	800
Počet studentů a studentek, kteří si přejí být rodiči	659
Podíl studentů a studentek, kteří si přejí být rodiči	0,824 (82,4 %)
P-hodnota jednostranného binomického testu	0,000
Dolní hranice jednostranného 95 % intervalu spolehlivosti pro podíl	0,800 (80,0 %)
Rozhodnutí o nulové hypotéze	H_0 zamítnuta

Zdroj: vlastní výzkum

Z celkem 800 studentů a studentek 659 uvedlo, že si přejí být rodiči (tab. 27). Podíl těchto studentů a studentek činil 0,824, tj. 82,4 %. P-hodnota binomického testu vyšla po zaokrouhlení na tři desetinná místa 0,000, tj. nižší než 0,05 tudíž byla nulová hypotéza zamítnuta (tab. 27). Na hladině významnosti 0,05 bylo prokázáno, že podíl

studentů a studentek prezenčního studia na JU, kteří si přejí být rodiči (a zatím žádné potomky nemají), je vyšší než 50 %. Dle 95 % intervalu spolehlivosti je podíl studentů a studentek prezenčního studia na JU, kteří si přejí být rodiči (a zatím žádné potomky nemají), vyšší než 80 %. Více než polovina studentů a studentek na JU si skutečně přejí být v budoucnu rodiči, tudíž hypotéza 1 byla potvrzena.

H₂: Studentky prezenčního studia na JU si ve svém životě plánují více potomků než studenti prezenčního studia na JU.

H₀₂: Rozložení počtu plánovaných dětí je pro studenty a studentky prezenčního studia na JU stejné.

H_{A2}: Rozložení počtu plánovaných dětí se pro studenty a studentky prezenčního studia na JU liší.

Testování hypotézy, která srovnává počet plánovaných potomků studentů a studentek, bylo provedeno pomocí Mann-Whitneyho testu. Tento test se používá k porovnání dvou skupin. Kromě výsledné p-hodnoty Mann-Whitneyho testu byly uvedeny i absolutní a relativní četnosti všech variant obou srovnávaných skupin, které byly poté zobrazeny pomocí kategorizovaného histogramu (obr. 22). Hladina významnosti byla zvolena na hodnotě 0,05, výpočty byly provedeny pomocí programu STATISTICA EN 13. Do testu byli započítáni ti, kteří uvedli, že ve svém životě plánují potomky a zároveň uvedli, kolik potomků si v budoucnu přejí (a nevyužili odpověď „nevím“). Výsledky Mann-Whitneyho testu jsou společně s četnostmi v tab. 28.

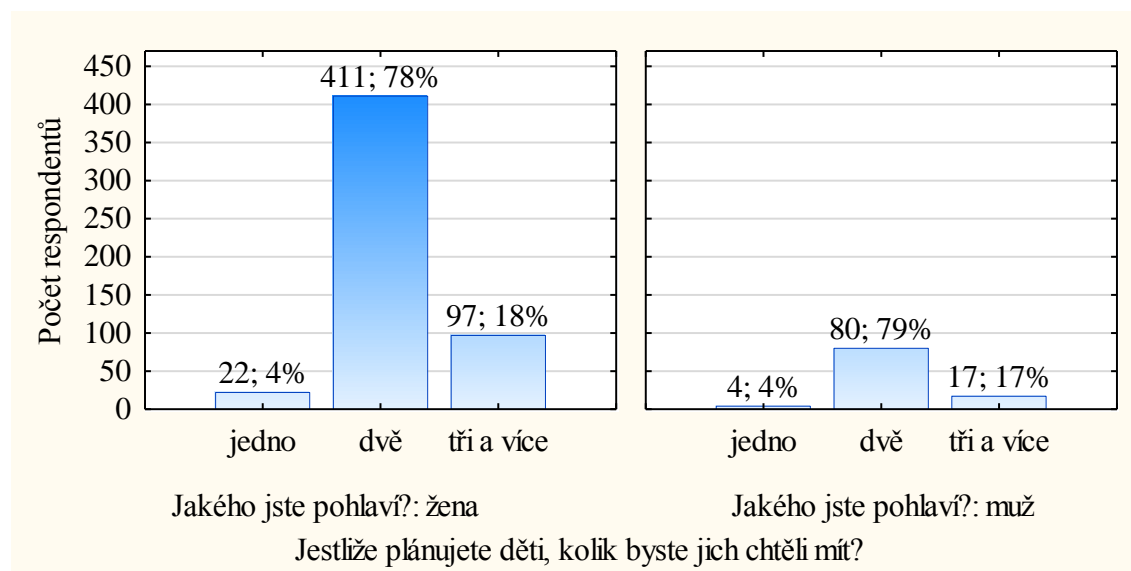
Tab. 28: Mann-Whitneyho test: p-hodnota a tabulka četností

pohlaví	jedno		dvě		tři a více		Celkem	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Žena	22	4	411	78	97	18	530	84
Muž	4	4	80	79	17	17	101	16
p-hodnota:	0,842		rozhodnutí o H_0 :		nezamítnuto		631	100

Zdroj: vlastní výzkum

P-hodnota Mann-Whitneyho testu vyšla s ohledem na tři desetinná místa 0,842, tedy vyšší než 0,05. Nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyl prokázán rozdíl v počtu plánovaných dětí mezi studenty a studentkami prezenčního studia na JU. Řádkově podmíněné četnosti byly pro obě srovnávané skupiny téměř totožné. Podíl těch, kteří plánují pouze jedno dítě, byl u studentů i studentek 4 %. Podíl těch, kteří plánují dvě děti, činil u studentek 78 % a u studentů 79 %. Podíl těch, kteří plánují tři a více dětí, byl u studentek 18 % a u studentů 17 %, hypotéza 2 tudíž byla zamítnuta. Uvedené hodnoty jsou zobrazeny pomocí kategorizovaného histogramu (obr. 22).

Obr. 22: Podíl mužů a žen mezi respondenty v otázce týkající se počtu plánovaných potomků

Zdroj: vlastní výzkum

V kategorizovaném histogramu lze vidět, že nebyl zaznamenán rozdíl mezi studenty a studentkami prezenčního studia na JU v otázce týkající se plánování počtu potomků (obr. 21). Muži i ženy si nejčastěji přejí dva potomky (78 % žen; 79 % mužů). Tři a více potomků si přeje 18 % žen a 17 % mužů a pouze jedináčka si přejí 4 % žen a 4 % mužů. Kategorizovaný histogram ukazuje, že nebyla zjištěna existence rozdílu mezi muži a ženami studujícími prezenční formu studia na JU v počtu plánovaných potomků (obr. 22).

7 DISKUZE

V této diplomové práci jsem se snažila zmapovat postoje studentů prezenčního studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, kteří zatím nemají potomky, k otázce plánování jejich vlastního rodičovství. Pokusila jsem se zjistit, zda plánují ve svém životě potomky, popřípadě v jakém věku a kolik potomků plánují, a pokud odkládají rodičovství na pozdější dobu, jaký k tomu mají důvod. Snahou bylo zachytit rozdíly mezi muži a ženami studujícími na JU v otázce týkající se plánování rodičovství. První část otázek v dotazníku byla identifikační (pohlaví, věk, rodinný stav, fakulta, stupeň současného studia apod.), druhá část otázek se týkala zkoumané problematiky plánování rodičovství (počet plánovaných potomků, plánovaný věk při narození prvního potomka, důvody odkladu rodičovství, názor na manželství či na podporu rodinám s dětmi poskytovanou státem apod.).

Mezi respondenty byla převaha žen (obr. 8). Do dotazníkového šetření jich bylo zapojeno 653 (82 %). Mužů odpovídalo méně - 147 (18 %).

První stanovená hypotéza: „Více než polovina studentů a studentek prezenčního studia na JU si přeje být rodiči.“ byla na základě kvantitativního výzkumu potvrzena. Více než 50 % studentů a studentek prezenčního studia na JU skutečně ve svém životě plánuje potomky. Výsledky ukazují, že ačkoliv se studenti na JU v současné době věnují spíše studiu, v budoucnu si však přejí být rodiči. Mohu konstatovat, že jsem z tohoto výsledku příjemně překvapena. Domnívala jsem se, že většina studentů na JU v budoucnu potomky plánuje, ale bylo pro mě příjemné zjištění, o jak vysoké procento se jedná. 82,4 % respondentů potomky plánuje, 6,4 % respondentů potomky neplánuje a 11,3 % z nich se zatím nerozhodlo, zda budou ve svém životě rodiči (obr. 16).

Druhá stanovená hypotéza: „Studentky prezenčního studia na JU si ve svém životě plánují více potomků než studenti prezenčního studia na JU.“ byla zamítnuta. Na základě testování této hypotézy se neprokázalo, že by existoval rozdíl mezi muži a ženami studujícími prezenční studium na JU v otázce týkající se počtu plánovaných potomků. Muži i ženy si nejčastěji přejí dva potomky (78 % žen; 79 % mužů). Tři a více potomků si přeje 18 % žen a 17 % mužů a pouze jedináčka si přejí 4 % žen a 4 % mužů.

Z kategorizovaného histogramu (obr. 22) je patrné zjištění, že nebyl zaznamenán rozdíl mezi muži a ženami studujícími prezenční formu studia na JU v počtu plánovaných potomků.

Pokud bych mohla začít znovu s výzkumem, se současnými poznatky a zkušenostmi, stanovila bych navíc třetí hypotézu: „Studenti prezenčního studia na JU častěji odkládají rodičovství na pozdější dobu než studentky prezenčního studia na JU.“ Práce by tímto mohla být přínosnější a zajímavější, jelikož v kontingenční tabulce (tab. 13) jsem zaznamenala rozdílné postoje mužů a žen v otázce týkající se plánovaného věku při narození prvního potomka. Muži odpovídali na tuto otázku častěji „nevím“ (16,8 %) než ženy (5,7 %). Současně také větší procento žen (19 %) by si přálo mít prvního potomka do 25 let, zatímco mužů tuto odpověď uvedlo podstatně méně - pouze 5,8 %. 29,2 % mužů by prvního potomka chtělo mít mezi 31 až 35 lety, zatímco žen by si v tomto věku přálo prvního potomka pouze 9,8 %. U obou pohlaví se nejčastěji vyskytovala odpověď „26-30 let“ – 47,5 % mužů a 64,5 % žen (tab. 12). Z výsledků v kontingenční tabulce vyplývá, že muži (studenti) častěji odkládají rodičovství na pozdější dobu (a častěji neví, v jakém věku by si přáli narození prvního potomka) než ženy (studentky). Domnívám se, že není vhodné odkládat rodičovství na pozdější věk, protože ve vyšším věku existují různá zdravotní rizika. Jak Konečná (2012) uvádí, může ve vyšším věku nastat problém s otěhotněním. Zároveň může docházet k potratům, mimoděložnímu těhotenství, komplikacím při těhotenství nebo porodu či vrozeným vývojovým vadám dítěte a nízkou porodní hmotností novorozence (Vlachová, 2017). Ztotožňuji se s názorem Potůčka (2009), který ve své publikaci uvádí, že je důležité zvýšit povědomí zejména mladých žen o zdravotních důsledcích, které mohou nastat při odkládání mateřství do vyššího věku. Dle Haškové (2009) má na odkládání rodičovství vliv nezajištěné bydlení, absence stálého partnera či změny hodnot mladých lidí – soustředí se na studium, pracují v zahraničí či střídají zaměstnání. Průměrný věk prvorodiček se rok od roku zvyšuje a v současné době byla překročena hranice třiceti let.

Myslím si, že by bylo velice zajímavé na tuto práci navázat dalším výzkumným šetřením a v další diplomové či bakalářské práci se zaměřit právě na rozdíly mezi

studenty a studentkami prezenčního studia na JU v otázce odkládání rodičovství do vyššího věku. Dále si myslím, že by mohlo být zajímavé zkoumat problematiku odkládání rodičovství na pozdější dobu pouze u studentů doktorantského stupně studia na JU. Odklad rodičovství je v současné době zajímavým a diskutovaným tématem v české společnosti a právě toto téma by si, dle mého mínění, zasloužilo mnohem více prostoru v dalších výzkumech.

Pro 38,8 % respondentů je manželství rozhodně důležité a pro 39,2 % spíše důležité. 15,6 % respondentů uvedlo, že pro ně manželství spíše není důležité, pro 3,2 % respondentů rozhodně není důležité, aby se svým/ou partnerem/kou byli v manželském svazku a 3,2 % neví (obr. 19). Podle mého názoru je tento výsledek poměrně překvapivý, jelikož v současné době přibývá počet nesezdaných soužití. Pravdou však je, že ačkoliv je v současnosti počet sňatků v ČR mnohem nižší, než tomu bylo před rokem 1989, můžeme říci, že v roce 2018 počet sňatků stoupl. I přesto jsem se domnívala, že pro studenty JU bude svatba spíše „přežitek“. Musím konstatovat, že výsledkem jsem nakonec příjemně překvapena. Ačkoliv v dnešní době je trendem spíše nesezdané soužití, výsledky této práce potvrzují opak. Tyto výsledky však nelze aplikovat na celou českou populaci. K poklesu sňatků po roce 1989 přispělo mnoho faktorů. Od devadesátých let dvacátého století je jednodušší studovat, je umožněno cestovat, dále se nabízí větší možnost uplatnění Čechů na trhu práce v zahraničí. Stoupá také neochota mladých lidí vstupovat do manželství. Souhlasím s tvrzením Fialové (2000), která ve své publikaci uvádí, že na ochotu vstupovat do manželství má také vliv rodinné prostředí. Pokud člověk pochází z úplné rodiny, kde spolu rodiče měli harmonický manželský vztah, může být v budoucnosti ochotnější vstoupit do manželství. V dotazníkovém šetření odpovídalo 66,8 % respondentů, kteří pocházejí z rodiny, ve které spolu rodiče žijí v manželství. 24,6 % uvedlo, že jejich rodiče jsou rozvedení, 4,1 % uvedlo, že vždy žili pouze s jedním z rodičů a pouze 1,4 % odpovědělo, že rodiče spolu žijí, ale nejsou sezdáni. 3,1 % respondentů pochází z jiné rodiny, než bylo uvedeno mezi odpověďmi v dotazníku (obr. 8). Z výsledků vyplývá, že více než polovina studentů pochází z rodiny, kde rodiče jsou sezdáni, tudíž se domnívám, že by tato skutečnost mohla mít vliv na pozitivní postoj k uzavírání

manželství. Souhlasím s názorem Myerse (2016), který uvádí, že není důležité manželství jako takové, ale je důležité, aby manželství bylo kvalitní a oba manželé a jejich děti byli spokojeni. Manželský sňatek je svobodnou volbou partnerů a je pouze na nich, zda si jejich lásku chtějí stvrdit svatbou či nikoliv. Hašková (2009) konstatuje, že manželství jde ruku v ruce s rodičovstvím. Pokud lidé ve svém životě neplánují být rodiči, často nemají důvod plánovat ani manželství. S tímto tvrzením souhlasím. S uvedenou situací se občas setkávám ve svém okolí. Pokud žena (občas i neplánovaně) otěhotní, partneři se poté rozhodnou pro svatbu. Mezi mladými lidmi se také často setkávám s názorem, že svatba je pouze formalitou, pro někoho však svatba může být důležitou součástí života. Dle mého mínění by dítě nemělo vyrůstat v neúplné rodině, a co se týče nesezdaných párů, vidím překážku v tom, že dítě mívá příjmení po otci a může být pro něj těžko pochopitelné, z jakého důvodu matka nemá příjmení stejné. Objevuje se také názor, že by si partneři měli nejprve vyzkoušet žít v nesezdaném soužití, a až po nějakém čase se rozhodnout pro uzavření manželského sňatku. S tímto názorem se ztotožňuji, jelikož partneři mohou například po roce zjistit, že jsou odlišní více, než předpokládali. Dle Matouška (2008) mají nesezdaná soužití kratší trvání než manželství. Také toto zjištění je blízké mému osobnímu postoji. Ačkoliv je tato forma partnerského soužití dnes velmi oblíbená, nese s sebou určitá rizika. Riziko představuje zejména pro děti, protože je větší pravděpodobnost, že dítě bude vyrůstat v neúplné rodině (Matoušek, 2008).

Je pravdou, že dochází k ustálení počtu rozvodů a v posledních letech dokonce jejich počet klesl, ale důvodem může být právě menší počet lidí, kteří by ochotně vstupovali do manželského svazku (Matoušek, 2008).

Jistou pozornost, spíše nad rámec cílů výzkumu, jsem, v rámci kontingenčních tabulek, dále věnovala rozdílům v postojích k rodičovství a manželství mezi studenty a studentkami z jednotlivých fakult JU. Do kontingenčních tabulek jsem pro zastoupení respondentů z jednotlivých fakult JU zařadila pouze čtyři otázky – „Plánujete v budoucnu potomky?“ (tab. 12); „Kolik dětí plánujete?“ (tab. 14); „V kolika letech plánujete narození prvního potomka?“ (tab. 16) a „Je pro Vás manželství důležité?“ (tab. 22) Ve výsledcích jsem neshledala podstatné rozdíly mezi fakultami, avšak

respondenti z Filozofické fakulty častěji odpovídali, že si děti nepřejí, anebo že si je přejí až ve vyšším věku než respondenti z ostatních fakult JU.

Dle výzkumu Líbalové (2017), která zkoumala postoje mladých lidí k manželství a rodičovství, si studenti přejí být v budoucnu rodiči, což je v souladu s výsledky v této diplomové práci, i když je tato práce zaměřena pouze na studenty prezenčního studia na JU. Ve výsledcích výzkumu Líbalové (2017) uvedlo 74 % studentů, že si ve svém životě přeje dva potomky, což je srovnatelné s výsledky v této práci, jelikož v dotazníkovém šetření uvedlo 69,8 % respondentů, že ve svém životě plánuje rovněž dva potomky. Dle výzkumu, který probíhal v únoru 2020, a který zpracovala Čadová (2020) v časopise Naše společnost vydávaným Centrem pro výzkum veřejného mínění, si 66 % české veřejnosti myslí, že ideální je, aby partneři měli dva potomky. 23 % občanů si myslí, že nejlepší je mít tři a více potomků a pouze 7 % občanů se domnívá, že ideální je, aby rodiče měli pouze jedináčka (Čadová, 2020). Ve výsledcích dotazníkového šetření k této práci by si 15,5 % respondentů přálo tři a více potomků a 5,9 % respondentů si přeje pouze jedno dítě. 8,8 % uvedlo, že zatím nejsou rozhodnutí, kolik dětí by v budoucnu chtěli mít (obr. 18). Dalo by se tvrdit, že výsledky jsou srovnatelné s výzkumem Čadové (2020), protože v uvedeném výzkumu rovněž dotázaní uváděli nejčastěji jako ideál mít dva potomky a nejméně často se vyskytovala odpověď, že je ideální mít pouze jednoho potomka. Výzkum v této diplomové práci se však od výzkumu Čadové (2020) liší v tom, že jej nelze zobecnit na celou českou populaci, jelikož výběrovým souborem jsou pouze studenti/ky prezenčního studia na JU.

Taktéž výzkum Fenclové (2013) je srovnatelný s mými výsledky. V uvedeném výzkumu 91 % respondentů uvedlo, že v budoucnu děti plánují. Ve výzkumu Fenclové (2013) byli však zkoumáni pouze studenti ZSF JU.

Dle výzkumu Čadové si 47 % české veřejnosti myslí, že je ideální, aby muž měl svého prvního potomka do 29 let (včetně) a 46 % se domnívá, že ideálním věkem při narození prvního potomka u muže je 30 let a více. Názor české veřejnosti na ideální věk ženy je však odlišný. Do 29 let (včetně) by se žena měla stát matkou podle 82 % dotázaných. Věk nad 29 let u žen je ideální pouze pro 12 % českých občanů. Podobný je i názor studentů prezenčního studia na JU. Pokud bych rozdělila ideální věk

muže a ženy pouze do dvou kategorií, a to do 29 let (včetně) a nad 29 let, u mužů je podle 59,3 % respondentů ideální věk do 29 let, nad 29 let pro 36,8 % respondentů. Nejčastěji se objevoval ideální věk muže 30 let. 3,5 % respondentů dokonce uvedlo, že na věku muže při narození prvního potomka nezáleží. Ostatní respondenti uvedli, že je to individuální záležitost nebo neuměli na tuto otázku odpovědět. Respondenti odpovídající v dotazníkovém šetření k této práci jsou taktéž pro nižší věk prvorodičky – první potomek do 29 let (včetně) je ideální pro 96,4 % respondentů, nad 30 let pouze pro 1,6 % respondentů. Podle 1,5 % respondentů na věku nezáleží a podle 0,5 % z nich je to individuální záležitost. Nejčastěji se objevoval ideální věk ženy 25 let. Preferovaný nízký věk u žen by mohl být z důvodu, že respondenti mohou být informováni o již zmiňovaného problému s otěhotněním u starších žen či možných zdravotních rizik u ženy či dítěte. Vyšší věk muže při narození prvního potomka může být naopak preferován z toho důvodu, že by muž měl být připravený a zralý k výchově dětí, což je dle spousty lidí u muže až po 30. roku věku. Samozřejmě by zejména žena měla být připravená na narození a na výchovu potomka, ale není příliš vhodné odkládat mateřství do vysokého věku. Určitě je důležité, aby oba partneři byli připravení na výchovu potomka, a to jak po stránce psychické, tak po stránce finančního zajištění, zajištění bydlení a zaměstnání. V otázce týkající se odkládání mateřství do vyššího věku může být překážkou i vysoký věkový rozdíl mezi matkou a dítětem. Nejdůležitější však je, aby rodina naplňovala všechny své funkce – funkci biologicko-reprodukční, vyživovací, emocionální a socializačně-výchovnou.

Na závěr diskuze bych ráda podotkla, že bychom měli respektovat jakékoli rozhodnutí každého páru, protože je pouze na každém z nás, jestli se svým životě rozhodneme být rodiči a být v manželském svazku či nikoliv. Žádné rozhodnutí není špatné. Je však důležité, abychom se cítili připraveni být rodiči, abychom byli zajištěni po ekonomické stránce a byli připraveni na výchovu a péči o své potomky.

8 ZÁVĚR

V této diplomové práci jsem si kladla za cíl zmapovat postoje studentů a studentek prezenční formy studia na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích k plánování rodičovství a zjistit rozdíly mezi postoji žen a mužů studujících na JU. Výzkumným souborem byli studenti a studentky JU, kteří studují prezenční formu studia, a kteří zatím potomky nemají. Diplomová práce se skládá z teoretické a praktické části.

Teoretická část měla přinést vhled do problematiky plánování rodičovství, zobrazit pomocí grafů vývoj úhrnné a konečné plodnosti, porodnosti, sňatečnosti a rozvodovosti a zároveň vymezit důležité pojmy týkající se demografie, rodiny, rodičovství a genderu. Teoretická část pak rovněž objasňuje nejrůznější formy partnerského soužití, které se v současné době vyskytují a dají se považovat za trend ve společnosti.

Ve své diplomové práci jsem se rozhodla realizovat výzkum kvantitativně, za použití metody dotazování, jehož výsledky jsou interpretovány v praktické části této práce. Data byla sbírána za využití techniky dotazníku. Dotazník byl rozeslán za pomoci studijních oddělení jednotlivých fakult JU v elektronické podobě. Dotazník vyplnilo celkem 879 respondentů, z toho 79 dotazníků muselo být vyřazeno. Důvodem vyřazení bylo, že respondenti již jednoho či dokonce více potomků měli. Pro výzkum bylo tudíž použito 800 dotazníků. Do výzkumu bylo zapojeno 653 žen a 147 mužů. Sběr dat trval 20 dnů a probíhal v únoru 2020. Data byla zpracována během března 2020. Popisná statistika byla zpracována v programu Microsoft Excel 2007, hypotézy byly testovány v programu STATISTICA EN 13.

Byly stanoveny dvě hypotézy. Hypotéza 1: „Více než polovina studentů a studentek prezenčního studia na JU si přeje být rodiči.“ byla na základě testování této hypotézy potvrzena. 82,4 % respondentů potomky plánuje, 6,4 % respondentů potomky neplánuje a 11,3 % z nich se zatím nerozhodlo, zda budou ve svém životě rodiči. Z výsledků vyplývá, že většina studentů a studentek prezenčního studia na JU ve svém životě plánuje potomky.

Hypotéza 2: „Studentky prezenčního studia na JU si ve svém životě plánují více

potomků než studenti prezenčního studia na JU.“ byla zamítnuta. Na základě testování této hypotézy nebyl zaznamenán rozdíl mezi muži a ženami studujícími prezenční studium na JU v otázce týkající se počtu plánovaných potomků. Zastoupení mužů i žen v počtu potomků, které v budoucnu plánují, bylo takřka shodné. Muži i ženy si nejčastěji přejí dva potomky (78 % žen; 79 % mužů). 18 % žen a 17 % mužů by si přálo tři a více potomků. 4 % žen a 4 % mužů si přeje pouze jedináčka.

V kontingenční tabulce v popisné statistice jsem zaznamenala rozdíl mezi muži a ženami studujícími prezenční formu studia na JU v otázce týkající se plánovaného věku při narození prvního potomka. Muži, kteří vyplňovali dotazník k této diplomové práci, častěji uváděli vyšší věk, ve kterém plánují narození prvního potomka a také častěji uváděli odpověď „nevím“ než ženy. Tato skutečnost by mohla být podkladem pro zkoumání v další diplomové či bakalářské práci, kde by mohla být stanovena následující hypotéza pro testování: „Studenti prezenčního studia na JU častěji odkládají rodičovství na pozdější dobu než studentky prezenčního studia na JU.“ Uvedená práce by, z hlediska mého názoru, mohla přinést zajímavá zjištění.

Výsledky výzkumu poukazují na to, že studenti a studentky JU, kteří studují prezenční formu studia, a kteří zatím žádné potomky nemají, sledávají důležitost v manželství a rodičovství, a v budoucnu si přejí být rodiči. Výsledky zkoumání rovněž ukazují, že nebyl prokázán rozdíl mezi muži a ženami studujícími na JU v otázce týkající se počtu potomků, které v budoucnu plánují.

Tato práce by mohla sloužit jako informační či studijní materiál pro studenty vysokých škol či pro širokou veřejnost. Dále by mohla sloužit jako materiál pro odborníky zabývající se výzkumem postojů mladých lidí k rodičovství a manželství, a také pro odborníky, kteří se zabývají problematikou snižující se porodnosti. Zároveň by mohla sloužit jako podklad pro zadání dalšího zkoumání v závěrečných pracích na vysokých školách.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. ANDERSON, A. et al., 2020. "Your Picture Looks the Same as My Picture": An Examination of Passing in Transgender Communities. *Gender Issues*. 37(1). 44-60 s. DOI 10.1007/s12147-019-09239-x.
2. BOCKTING, W. et al., 2020. *Sociopolitical Change and Transgender People's Perceptions of Vulnerability and Resilience*. *Sexuality Research and Social Policy*. 17(1). 162-174 s. DOI 10.1007/s13178-019-00381-5.
3. ČADOVÁ, N., 2020. *Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství-únor 2020*. *Naše společnost*. 18 (1). ISSN 1214-438X.
4. ČESKÁ ASOCIACE VZDĚLÁVACÍCH INSTITUCÍ, Z.S., © 2020. Co je to gender. [online]. [cit. 2019-12-22]. Dostupné z: <http://www.cavi.cz/gender.html>
5. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ, © 2020. *Pozůstalostní důchody podrobně*. [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/pozustalostni-duchody-podrobne>
6. ČESKO V DATECH, © 2020. *O rozvodech v Česku*. [online]. [cit. 2019-12-20]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/38-ne-vsechno-se-paruje-aneb-o-rozvodech-v-cesku/>
7. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *Aktuální populační vývoj v kostce*. [online]. [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>
8. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *Gender: Základní pojmy*. [online]. [cit. 2019-11-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/gender/gender_pojmy
9. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950-2018*. [online]. [cit. 2019-12-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-deti-narozenych-mimo-manzelstvi-v-letech-1950-2018>
10. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *Populační analýza Libereckého kraje*. [online]. [cit. 2019-11-16]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20536812/07.pdf/d37f825e-f013-464b-89e1-54dc3be23cc5?version=1.0>

11. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *Narození*. [online]. [cit. 2019-11-05].

Dostupné z:

<https://web.natur.cuni.cz/~mak/gos/demmetodika/www.czso.cz/cz/cisla/0/02/020100/narozeni.htm>

12. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *Počet živě narozených v České republice*. [online]. [cit. 2020-05-06].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/pocet-zive-narozenyh-v-ceske-republice>

13. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *Sňatečnost*. [online]. [cit. 2019-11-16].

Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/91917384/1300691902.pdf/d6e9d6ad-8d82-4499-bedb-7e1edd034737?version=1.0>

14. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *II. Sňatečnost*. [online]. [cit. 2019-11-16].

Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20554191/4007rr3.pdf/07deeb04-6658-4b76-bf31-26a4c4c6aafb?version=1.0>

15. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2020. *Úhrnná plodnost v letech 1950-2018*. [online]. [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/uhrrna-plodnost-v-letech-1950-2018>

16. DĚTSKÝ ÚSVIT, © 2020. *Sociální práce s rodinou*. [online]. [cit. 2019-12-30].

Dostupné z: <http://detskyusvit.cz/socialni-prace-s-rodinou/>

17. DLOUHÁ, P., 2016. *Registrované partnerství není manželství: Práva, povinnosti, majetek*. [online]. [cit. 2019-11-25].

Dostupné z: <https://www.penize.cz/spotrebitel/314778-registrovane-partnerstvi-neni-manzelstvi-prava-povinnosti-majetek>

18. EDUROUTE s.r.o., © 1996–2020. *Prezenční studium*. [online]. [cit. 2020-05-14].

Dostupné z: <https://www.vysokeskoly.cz/akademicky-slovník/heslo/prezencni-studium>

19. EDUROUTE s.r.o., © 1996–2020. *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*. [online]. [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.com/vysoke-skoly-1/jihoceska-univerzita-v-ceskych-budejovicich>
20. EUROPEAN UNION, © 1995-2020. *Ageing*. [online]. [cit. 2019-11-05]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/ageing/>
21. EBDALATI, H., 2010. *Zaostřeno na islám*. Praha: Ústředí muslimských obcí. 203 s. ISBN 978-80-904373-6-4.
22. FENCLOVÁ, L., 2013. Manželství a rodičovství v reflexi studentů Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
23. FIALOVÁ, L., 2006. *Trendy ve sňatkovém chování obyvatelstva České republiky ve 20. století*. Czech Demography. 48 (2). 97–108 s. ISSN 0011-8265.
24. FISH, J., WEIS, C., 2020. *All the lonely people, where do they all belong? An interpretive synthesis of loneliness and social support in older lesbian, gay and bisexual communities*. Quality in Ageing and Older Adults. 20(3). 130-142 s. DOI 10.1108/QAOA-10-2018-0050.
25. GOH, J., TIGNOR, S., 2020. *Interpersonal dominance-warmth dimensions of hostile and benevolent sexism: Insights from the self and friends*. Personality and Individual Differences. 155 (1). 153-160 s. DOI 10.1016/j.paid.2019.109753.
26. GUZZO, K., HAYFORD, S., 2020. *Pathways to Parenthood in Social and Family Contexts: Decade in Review, 2020*. Journal of Marriage and Family. 82(1). 117-144 s. DOI 10.1111/jomf.12618.
27. HALÁS, M., FORMANOVÁ, L., 2010. *Sociological, demographic and spatial aspects of the singles phenomenon in the Czech Republic*. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis – Geographica. 41 (2). 37–52 s. ISSN 1212-2157.
28. HARTL, P., 2009. *Psychologický slovník*. Praha: Portál. 774 s. ISBN 978-80-7367-569-1.
29. HASKINS, R., 2015. *The family is here to stay or not*. Future of Children. 25(2). 129-153 s. DOI 10.1353/foc.2015.0016.

30. HAŠKOVÁ, H., 2009. *Fenomén bezdětnosti*. Praha: SLON. 267 s. ISBN 978-80-7419-020-9.
31. HAVLÍKOVÁ, P. et al., 2018. *Právo versus sexismus*. Brno: NESEHNUTÍ. 59 s. ISBN 978-80-87217-44-3.
32. HELUS, Z., 2015. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada Publishing. 400 s. ISBN 978-80-247-9817-2.
33. HEMATI, Z. et al., 2020. *Relationship between parental communication patterns and self-efficacy in adolescents with parental substance abuse*. Iranian Child Neurology Society. 14(1). 49–56 s. DOI 10.22037/ijcn.v14i1.16422.
34. HOLUBOVÁ, A., 2013. Polyamorie – alternativní vztahy v monogamní společnosti. Plzeň. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.
35. HŮLE, D., © 2014. *Sňatečnost – ukazatele*. [online]. [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_snatecnostukazatele=
36. INSTITUT PRO SOCIÁLNÍ POLITIKU A VÝZKUM, z.s., 2019. *Aktualizovaná koncepce rodinné politiky (květen 2019)*. [online]. [cit. 2019-12-30]. Dostupné z: <https://socialnipolitika.eu/2019/09/aktualizovana-koncepce-rodinne-politiky-29-kvetna-2019/>
37. KACZOR, P., 2015. *Sociální politika a sociální systém v ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE. 269 s. ISBN 978-80-245-2096-4.
38. KALIBOVÁ, K. et al., 2009. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3. vydání. Praha: SLON. 241 s. ISBN 9788074190124.
39. KLESSE, CH., 2006. *Polyamory and its 'Others': Contesting the Terms of Non-Monogamy*. Sexualities. 9 (5). 565–583 s. DOI 10.1177/1363460706069986.
40. KLUFOVÁ, R., 2008. *Základy demografie*. České Budějovice: Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity. 205 s. ISBN 978-80-7394-125-3.
41. KONEČNÁ, H., 2012. *O „negenetickém“ rodičovství trochu jinak*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče. 29 s. ISBN 978-80-87455-11-1.
42. KUTÁLKOVÁ, P., 2018. *Sešívání rodiny: Nový život zevnitř i zvenku*. Praha: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu z.s. 67 s. ISBN 978-80-88175-09-4.

43. LANGHAMROVÁ, J., KAČEROVÁ, E., 2007. *Demografie – materiály ke cvičení*. Praha: Oeconomica. 100 s. ISBN 978-80-245-1224-2.
44. LHOTÁK, R., 2011. *Role muže a ženy v rodině*. [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <http://www.zvedavec.org/komentare2011/08/4523-role-muze-a-zeny-v-rodine.htm>
45. LÍBALOVÁ, V., 2017. *Postoje mladých lidí k manželství a rodičovství*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.
46. LINDEROVÁ I., et al., 2016. *Úvod do metodiky výzkumu*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. 69 s. ISBN 978-80-88064-23-7.
47. MALACHTA, R. 2018. *Polygamie z pohledu mezinárodního práva soukromého*. Brno. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.
48. MATOUŠEK, O., 2008. *Slovník sociální práce*. 2. vydání. Praha: Portál. 272 s. ISBN 978-80-7367-368-0.
49. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, © 2020. *Pozůstalostní důchody*. [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/pozustalostni- Duchody>
50. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, © 2020. *Státní sociální podpora*. [online]. [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/statni-socialni-podpora>
51. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2020. *Uzavření manželství*. [online]. [cit. 2019-12-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcan-na-urade-manzelstvi-uzavreni-manzelstvi.aspx>
52. MLADÁ FRONTA, A.S., © 2020. *Minimální mzda 2020*. [online]. [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/vse-o-mzdach/minimalni-mzda/>
53. MOHAMMADI M. et al., 2020. *Assisted reproductive technology and the risk of gestational diabetes mellitus: a systematic review and meta-analysis*. Middle East Fertility Society Journal. 25(1). 6 s. DOI 10.1186/s43043-020-0018-6.

54. MONRO, S., 2020. *Sexual and Gender Diversities: Implications for LGBTQ Studies*. Journal of Homosexuality. 67(3). 315-324 s. DOI 10.1080/00918369.2018.1528079.
55. MOŽNÝ, O., 2006. *Rodina a společnost*. Praha: SLON. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
56. MYERS, D., 2016. *Sociální psychologie*. Brno: Edika. 536 s. ISBN 978-80-266-0871-4.
57. NAKONEČNÝ, M., 2009. *Sociální psychologie*. 2. vydání. Praha: Academia. 500 s. ISBN 978-80-200-1679-9.
58. PAŘÍZEK, A., 2008. *Knih o těhotenství a dítěti*. 3. vydání. Praha: Galén. 776 s. ISBN 978-80-7262-653-3.
59. POTŮČEK, M., 2009. *Česká republika – trendy, ohrožení, příležitosti*. Praha: Karolinum. 364 s. ISBN 978-80-246-1655-1.
60. PRŮCHA, J. et al., 2013. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.
61. PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA, UNIVERZITA KARLOVA, © 2020. *Co je to demografie*. [online]. [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/demografie-a-geodemografie/studium/informace-pro-zajemce-o-studium-2/co-je-to-demografie>
62. QUEEN'S PRINTER FOR ONTARIO, © 2020. *Gender identity and gender expression (brochure)*. [online]. [cit. 2019-12-16]. Dostupné z: <http://www.ohrc.on.ca/en/gender-identity-and-gender-expression-brochure>
63. REICHEL, J., 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. 184 s. ISBN 978-80-247-3006-6.
64. RENZETTI, C., CURRAN, D., 2005. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum. 642 s. ISBN 8024605252.
65. SOLITEA ČESKÁ REPUBLIKA, A.S., 2020. *Daňové zvýhodnění na dítě v roce 2020: kdy a jak získáte jako rodiče slevu na dani*. [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://money.cz/dane-a-ucetnictvi/danove-zvyhodneni-dite-roce-2020-ziskate-jako-rodice-slevu-dani/>

66. TOMÁŠEK, M., 2006. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*. Sociologický časopis. 42 (1). 81-105 s. ISSN 0038-0288.
67. TOMEŠ, I., 2011. *Obory sociální politiky*. Praha: Portál. 368 s. ISBN 978-80-7367-868-5.
68. TOMEŠ, I., 2010. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál. 440 s. ISBN 978-80-7367-680-3.
69. VALLY, Z., EL HICHAMI, F., 2020. *Knowledge About Parenting as a Predictor of Behavioral Discipline Practices between Mothers and Fathers*. Psychological Studies. 65(1). 40-50 s. DOI 10.1007/s12646-019-00497-z.
70. VAŇO, B. et al., 2003. *Základy demografie*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca. 132 s. ISBN 8096892738.
71. VLACHOVÁ, T., 2017. *Zdravotní rizika odkladu rodičovství do vyššího věku*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova.
72. Zákon č. 89/2012 sb. Občanský zákoník, 2012. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 33, s. 1026-1365. ISSN 1211-1244.
73. ŽVÁČKOVÁ, L., © 2011. *Druhy rozvodů*. [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <https://rozvodonline.webnode.cz/jak-na-rozvod-/druhy-rozvodu/>

10 PŘÍLOHY

10.1 Příloha 1 - Dotazník

Vážení respondenti, vážené respondentky,

Jmenuji se Edita Soukupová a jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Tento dotazník použiji ke zpracování výzkumu ve své diplomové práci na téma Postoje studentů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích k plánování rodičovství. Dotazník je anonymní a bude použit pouze pro potřeby práce. Prosím, věnujte několik minut svého času vyplněním následujícího dotazníku. Děkuji.

1. Jakého jste pohlaví?

muž

žena

2. Uveďte, prosím, Váš věk:

3. Uveďte, prosím, Váš rodinný stav:

svobodný/svobodná

ženatý/vdaná

rozvedený/rozvedená

ovdovělý/ovdovělá

4. Jakou fakultu studujete?

Pedagogickou

Zdravotně sociální

Zemědělskou

Ekonomickou

Teologickou

Přírodovědeckou

Rybářství a ochrany vod

Filozofickou

5. Jaký je Váš stupeň současného studia?

Bc.

Mgr./Ing.

Ph.D.

6. Z jaké rodiny pocházíte?

rodiče žijí spolu v manželství

rodiče žijí spolu, ale nejsou sezdáni (druh/družka)

rodiče jsou rozvedení

žil/a jsem vždy pouze s jedním z rodičů

jiný, prosím, uveďte

7. Kolik bylo let Vaší matce, když jste se narodil/a? Prosím, uveďte:

8. Kolik bylo let Vašemu otci, když jste se narodil/a? Prosím, uveďte:

9. Máte partnera/partnerku?

ano

ne

10. Pokud nemáte, z jakého důvodu jste sám/sama?

stále čekám na toho pravého/tu pravou

jsem časově příliš vytížený/á

nacházím se v situaci po těžkém partnerském rozchodu

raději žiji sám

jiný důvod, prosím, uveďte

11. S kým bydlíte?

žiji sám/a

s přítelem/přítečkyní

s manželem/manželkou

s rodiči

se spolubydlícím

s někým jiným, uveďte, prosím, s kým

12. Plánujete v budoucnu potomky?

ano

ne

nevím

13. Pokud plánujete, kdy plánujete narození prvního dítěte?

do 25 let

26-30 let

31-35 let

36-40 let

41 let a více

nevím

14. Jestliže plánujete děti, kolik byste jich chtěli mít?

jedno

dvě

tři a více

nevím

15. Pokud odkládáte rodičovství na pozdější dobu, jaký k tomu máte důvod? (Označte, prosím, všechny důvody, které odpovídají Vaším postojům).

studium/kariéra

cestování

finanční situace

zdravotní stav

ještě nejsem připravený/á na zakládání rodiny

jiný, prosím, uveďte:

16. V kolika letech je podle Vás ideální, aby žena měla prvního potomka? Prosím, uveďte:

17. V kolika letech je podle Vás ideální, aby muž měl prvního potomka? Prosím, uveďte:

18. Je pro Vás manželství důležité?

rozhodně ano

spíše ano

spíše ne

rozhodně ne

nevím

19. Zajímáte se o podporu rodinám s dětmi, které poskytuje stát?

rozhodně se zajímám

částečně se zajímám

spíše se nezajímám

nezajímám se

20. Pokud se podporu rodinám s dětmi státem alespoň částečně zajímáte, myslíte si, že je:

dostačující

spíše dostačující

spíše nedostačující

naprosto nedostačující

nevím, to nemohu posoudit

21. Jestliže se o podporu rodinám s dětmi zajímáte, co by podle Vás mohl stát v oblasti podpor rodin zlepšit? (Označte, prosím, všechny důvody, které odpovídají Vaším postojům)

zvýšit daňové úlevy pro rodiny s dětmi

zvýšit přídavky na děti

zpřístupnit přídavky na děti všem rodinám bez ohledu na příjmy

zvýšit porodné

zpřístupnit porodné všem rodinám bez ohledu na příjmy

zvýšit dávky mateřské

zvýšit dávky otcovské

zvýšit rodičovský příspěvek

zvýšit dostupnost zařízení pro předškolní děti (mateřské školy, jesle, atd.)

zlepšit dostupnost bytů pro rodiny s dětmi

umožnit rodinám s dětmi čerpat výhodnější půjčky/hypotéky

uveďte, prosím, další návrhy, které Vás pro podporu rodin s dětmi napadají
.....

Děkuji za Vaši ochotu a Váš čas, který jste věnovali vyplnění dotazníku!

11 SEZNAM ZKRATEK

apod. = a podobně

ČR = Česká republika

EU = Evropská unie

JU = Jihočeská univerzita

GDPR = General Data Protection Regulation neboli ochrana osobních údajů

obr. = obrázek

Sb. = sbírka

tab. = tabulka

tj. = to je

tzn. = to znamená

ZSF JU = Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity